

Mariotti — Roma.

Pius PP. XII.

Cell. 3.

Katolikus Tanügyi Főigazgatóság.
Dunáninneni kerület.

Budapestvidéki Tankerület.

Diákotthon.

A KECSKEMÉTI
KEGYESTANITÓRENDI RÓM. KAT. GIMNÁZIUM
É V K Ö N Y V E
AZ 1941—42. TANÉVRŐL

AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK CCXXVIII. ÉVÉBEN SZERKESZTETTE

SZOMOLÁNYI JÓZSEF

IGAZGATÓ

ISKOLAFENNTARTÓ :

A MAGYARORSZÁGI KEGYESTANITÓREND

Felelős kiadó: Szomolányi József.
Stephaneum nyomda Budapest. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

XII. PIUS PÁPA PÜSPÖKI JUBILEUMÁRA.

(1917—1942.)

1917 máj. 13. Húsvét utáni 5. vasárnap. Az első nagy világháború véres borzalmainak legszörnyűbb napjai. Úgy látszik, hogy a diplomácia kifáradt abban, hogy a kölcsönös megegyezésre elfogadható feltételeket találjon; a fáradságos munkának várt eredményét mintha csak szándékosan hiúsították volna meg. Egyre jobban arra a meggyőződésre jutottak az emberek, hogy a végső döntést mégis csak a fegyverekre akarják bízni.

Az örök Róma szívében villog még a föl nem adott reménykedésnek fénye, de csakis itt, másutt sehol sem. A Pápa sürgeti a cselekvést, amely csodálatot kelt az egész világon, titkos és nyílt ellenségei is elismeréssel adóznak, hogy innét valóban a jóságnak a hatalmas és magával ragadó folyama árad szét a világba.

XV. Benedek a tettek mezejére lép, mint valami világító oszlop a véres borzalmak, fölkorbácsolt szenvedélyek gyűlöletének a tengerében, ahol a gonoszság minden erővel azon volt, hogy mindent belefojtson az elpusztított hitélet, «*religio depopulata*» örvénylő káoszába. Ott áll az őrhelyén rendíthetetlenül, fáradhatatlanul virraszt, nem vonul vissza, amikor helyt kell állnia, amikor gondoskodni kell előrelátóan, amikor sebeket kell gyógyítani, amikor figyelmeztető szavakat kell mondania, amikor menteni kell az ártatlant, a szenvedőt. Talán már ekkor kialakult abban a nemesen gondolkozó lélekben, a halálos borzalmak tavaszán, a kezdeményezés tervezete, hogy rávegye az illetékeseket egy olyan tárgyalás megkezdésére, amely elsőgítheti az igazságos békén felépült új társadalmi rend kialakulását. Közben mérlegeli, mint bölcs kormányoshoz illik, a rendelkezésére álló erőket és meg tudja választani azokat a segéderőket, akikkel azután majd együtt tud dolgozni a mérhetetlen feladat megvalósításán.

Ebben az időben az egyik igen jelentős diplomáciai hely, a müncheni nunciatura *Aversa* pápai követ váratlan halálával megüresedett, utódról kellett gondoskodni. A hely jelentőségére való tekintettel nem lehetett késedelmeskedni. Egyik áprilisi délelőtti órákban, 1917-ben, *Gasparri* bíboros-államtitkár minden bevezetés nélkül közli a rendkívüli ügyek szent kongregációjának nagy munkabírású titkárával, *Pacelli Jenővel*, a Pápa óhaját, hogy minél előbb foglalja el a müncheni nunciaturát. Rá egy hónapra *Pacelli Jenő*, az apostoli nuncius, már be is mutatja megbízólevelét a bajor udvarban. Bemutatózó beszédében felismerhetők már azok az irányelvek, amelyeket a Pápának a megbízásából képviselni akar működésének színterén: a népek javát, az erkölcsi alapon jogos követeléseiket és követelményeiket. A papi

hatalom teljességével felruházott Galamb bátran szárnyal küldetése útján a felelősségteljes állásban.

1917 május 13-án a történelmi nevezetességű Szixtina-kápolna ünnepi díszbe öltözött. XV. Benedek pápa ezen a napon szentelte püspökké *Pacelli Jenő* c. sardi érseket, az új müncheni nunciust.

Az egykori ujságok bőségesen beszámolnak arról, hogy az új apostol-utódot mennyire elhalmozták imádságos megemlékezéssel, jókívánságokkal és ajándékokkal munkatársai és a hivatali előljárók. A tiszteletnek és az együtt örvendezésnek ez a szokatlan megnyilvánulása arról is beszélt, hogy mennyire értékelték és nagyrabecsülték feddhetetlen papi buzgóságát, hogy milyen mélyre hatottak szentbeszédei, hogy mennyire eredményesen fáradozott a lelkek vezetésében, hogy mekkora meglepődöttséggel kísérték figyelemmel a fáradhatatlanul végzett munkáját ott, az igen nagy felelősséggel járó hivatalában, az államtitkári munkakörben, az Anyaszentegyház javára.

A római nagy ünnepségekhez méltó keretben történt meg a szent szertartás. Erre az alkalomra a Szixtinában kijelölt helyeket a meghívottak teljesen betöltötték: a bíborosi testület tagjai, főpapok és prelátusok, a szerzetesrendek kiküldöttjei, az egyetemi karok, a szemináriumok, kollégiumok, vallásos intézmények, a diplomáciai testület, a római főnemesség képviselőiben megjelentek nemcsak emelték az ünnep fényét, hanem egyúttal a személynek, az új nuncius személyének megtiszteltetését is jelentette ez a fényes és előkelő vendégkoszorú.

A pápai menetben 5 bíboros vett részt, hogy személyes megjelenésükkel is elismerésüket fejezzék ki a fiatal nunciushoz az eddig végzett munkálkodásáért. Az ennyire megtisztelő és kitüntető megjelenés még a római méretekhez szokottak számára is meglepetés volt. Az 5 bíboros a következő: *Vannutelli Vince* dékán, aki kezdettől fogva figyelemmel kísérte *Pacelli* papi működését, ő ajánlotta és buzdította, hogy végezzen egyházi tanulmányokat, hogy így azután az államtitkári hivatalba kerülhessen. Ott volt *Merry del Val Ráfáel*, a Szent Péter bazilika bíboros főpapja, akinek X. Pius pápasága idején, mint államtitkárnak volt munkatársa *Pacelli*. Majd mind az államtitkárságban, mind a Bazilika bíboros főpapi méltóságában utóda lett idővel. Megjelent *Gasparri Péter*, az akkori bíboros-államtitkár, aki atyai szeretettel figyelte annak a pályafutását, aki az egyház jog kodifikálásánál olyan kitűnő munkatárs volt. Az egykori nunciushoz közül kettő jelent meg, akik idővel bíborosi méltóságot kaptak: *Scapinelli de'Leguigno*, az egykori bécsi nuncius, aki valamikor hivatali előljárója volt *Pacelli*nek az államtitkárságnál; a Szent Domonkos-rendi *Frühwirth András*, aki annakelőtte Münchenben volt pápai követ.

Az egykorú krónikás még egy sokkal érdekesebb névről is megemlékezik. Elmondja, hogy hány érsek, püspök és prelátus volt jelen a szentelésen. Majd a prelátusok névsorában rábukkanunk egy névre, amelyet most olvasva valami megmagyarázhatatlan benső megindultság nélkül nem lehet figyelmen kívül hagyni: *Ratti Achilles*. Mint valami bájos titokzatosság, isteni tervezetés a történelemben. Istennek a játéka az emberek szemeláttára; a mérhetetlen nagyvonalú isteni történelemirányításban egy kis vonás, amelyre csak

utólag döbbenünk rá a gyarló emberi visszaemlékezésben a tények világánál, amelyről annakelőtte sejtelmünk sem lehetett . . .

Itt befejeződik az ujságírónak a feladata, nincs tovább. 1917-es szemmel nézve az eseményeket, itt félrevonul az ember, mert ettől kezdve az Isten irányít, vezet és írja a történelem lapjait, amelyet még emberi szem nem tud olvasni, majd csak később. Nem merő képzelődés, hanem valóban úgy is lehetett, hogy miközben az új apostolotód a szertartás befejeztével áldást osztva végigment a jelenlevők sorai között, hogy első püspöki áldásában részesítse őket, elsősorban a jóságos édesanyját, megállt egy pillanatra, hogy tiszta és megindult tekintettel nézzen a vatikáni Könyvtáros nyugodt és mélytekintetű szemébe. Csak egy pillanat, de a két *Kiválasztott* számára ez is elég, akik az isteni Gondviselés titokzatos intézkedése folytán majd egykoron ugyanebben a teremben, az annyi dicsőséges esemény színhelyén, veszik vállalkra a pápaság rettenetes terhét. Senki sem fogja megtudni, hogy ez -a két nagy lélek mit érzett a tekintetek találkozásának pillanatában. A titokzatos szeretet impulzusa talán értésére adta a lélek mélyén mindkettőnek az egymásrataláltságnak a még szavakban ki nem fejezhető boldogító érzését, amit az Úr készített számukra! A jövő két pápája! Az Úr már talán ettől kezdve formálta és edzette őket, hogy az élet minden viszontagsága közepette a szeretetnek és hűségnek az áldozatával felelhessenek majd meg a Gondviselés követelményeinek. Az oltárnál áll a világégés korszakának Pásztora, az *«Ignis ardens»*-nek, X. Pius pápának az utóda, a Malakiásféle jövendölésekben *«Religio depopulata»* jelzővel jelzett XV. *Benedek* pápa. Az oltár közelében az ünneplők között ott van a következő pápa, XI. *Pius*, aki küldetésének befejeztével, a nagy megbízatás teljesítésében meggyötört és fáradt életét áldozatként ajánlotta fel az Istennek, hogy ezáltal újjabb viharoktól mentse meg a világot. Engesztelő áldozat akart lenni az emberiségért. Közöttük nagy áldást osztva, az apostoli lelkületű új Főpap, a következő kor pápája, XII. *Pius*, aki elődjeinek küzdelmeit, aggodásait és félelmetes munkakörét örökölte. Rettenthetetlen bátorsággal és félelmet nem ismerő szívvel, együtt-szenvedő lélekkel, angyali buzgósággal teljesíti a legsúlyosabb megpróbáltatások közepett is a Gondviseléstől reáruházott feladatot.

Az oltárképet, Michelangelo világhírű festményét, az Utolsó Itéletet ez alkalommal Urunk mennybemenetelét ábrázoló gobelinkép takarta el. Úgy tűnt fel ebben a csodálatosan szép ünnepi hangulatban, mintha az apostoloknak és tanítványoknak kis csapata, — akiknek a búcsúzó Údvözítő megígérte, hogy nem hagyja el őket, hanem velük marad a világvégezetéig, — úgy látszott, mintha megelevenedne és leszállnának a kép keretei közül, mintha a krisztusi idő keretei eltűnnének és a régi apostolok ennek az újkor-nak az apostolotódjai közé állnának, akik velük együtt azután csodás élvezői lesznek a krisztusi lelketbátorító ígéretnek. Ott a képen *Péter*, aki a többiekkel együtt elragadottan szemléli a fényes felhőt; az *«élő Péter»* ott az oltárnál, a két *Kiválasztott* pedig, akik majd egykor Péter örökébe lépnek, egyenlőre hamarosan útra kelnek, az egyik is, meg a másik is, hogy Rómától távol teljesítsék a megbízást, mint pápai nunciusok. De azután újra találkoznak majd itt az apostolok fedelmének sírjánál, hogy kitárják szívüket szeretet-

ben egymás iránt, hogy felkészüljenek az öröktől fogva «*ab aeterno*» nekik rendelt örökség átvételére, amelyet Krisztus az Utolsó vacsora termében és a Kálvária áldozatán át hagyott nekünk, a vérrel-szerzett Egyházát és annak kormányzását.

Huszonöt esztendő! A liturgikus év ez alkalommal is az Áldozócsütörtök hangulatával köszönt reánk, Krisztus mennybemenetelét ünnepeljük a jubileumi évfordulón. Az Anyaszentegyház isteni Alapítójának a diadalát örvendő lélekkel ünnepli meg, jóllehet, könnyes szemmel mérlegeli a jelen órában a rajtunk végigvonuló megpróbáltatások következményeit.

A jubileumi év májusában, 1942-ben nem az egykori ünnepségszínhelye a Szixtina, hanem a Szent Péter Bazilika, a Bernini oszlopcsarnok által koszorúzott nagyszerű tér és a szomszédos utcák voltak a tanúi a lelkes örvendezésnek, amelyben a Krisztus-hívők beláthatatlan serege részesítette az egykor sardi címzetes érseket, XII. Pius pápát, az «*Angelicus Pastor*»-t. Mintha csak a középkori győzelmi nap emléke újult volna meg és ennek a hangulata járta volna át a lelkeket, és már is így énekeltünk: «*Adest dies solemnis toto venerabilis aevo, non solum terras sed et coelicas officinas tripudio spargens.*» Két nagy dolog találkozott ezekben az ünnepélyes pillanatokban: a föld örömujjongása és az ég irgalmassága.

«*Pastor Angelicus*». — Adjunk ezeknek a szavaknak értelmet, tartalmat! Az első felismerés ebben a két szóban csendül ki: *Ecce homo!* A fájdalom emberét juttatja ugyan eszünkbe az első hallásra ez a két szó, de ez alkalommal mégis inkább hűszke örömről szeretnők hirdetni ezekkel a szavakkal; mivel — «*... talem ac tantum meruimus habere Pontificem!*» «*Inclita sum quercus*» — mondja egy középkori pápai címer felirata. XII. Piusban is ezt látjuk, hatalmas egyéniség, aki felfogja a viharokat, hogy megvédje a gyengéket, áll a küzdelmek hevében, hogy oltalma alatt nyugodtan fejlődessen az élet. «*Pius claris praeclarus meritis.*» Mindezt mi élvezzük, mert az isteni Gondviselés általa kimondhatatlan javakban részesített minket. *Te Deum* mindezért!

«*Ecce Petrus!*» A törvényes apostolotud. «*adstat Pontifex summus, Christi Ecclesiae sponsus.*» «*Cunctis Gentibus desideratus, et totus apostolicus, Ecclesiae tueri fidem Romanae docuit.*» Esméje: «*Libertas ecclesiastica, fides inconcussa.*» Biztosítani az Egyház jogait és a rettenthetetlen bátor hitmegvallás. A 262. Kiválasztottnak is szól a krisztusi megbízatás: «*Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam!*»

«*Ecce Christus.*» — «*Dolce Christo is terra*», szokta mondogatni sienai Szent Katalin. Sokféle címmel halmozza el a hívő kegyelet a pápát: Summus Pontifex, Vicarius Christi, Sua Sanctitas, Augustus Pontifex, de őt akkor érezzük magunkhoz igazán legközelebb, amikor az áldott Krisztust látjuk benne, aki megsimogatja fáradt homlokunkat, amikor lélekbe és testben annyit szenved az emberek gonoszsága miatt. «*Adest Christus Domini in magnificentia gloriae deauratus.*» Minden pompa és fény, amit a Vatikán ki tud fejteni, csak annak a gyarló emberi törekvésnek a megnyilatkozása, hogy mindent az áldott Krisztusért akarunk cselekedni, amikor az Ő földi Helytartóját akarjuk megtisztelni.

«*Pastor Angelicus*», — írja a Malakiás-féle jövendölések sorában. A közvélemény soha nem tette annyira egyszerre a magáévá ezeket a jövendölés-szerű szavakat, mint éppen *XII. PIUS* pápával kapcsolatban. Mintha a szerző valóban próféta meglátással látta volna azt, amit ajkával hirdetett. Komolyság és kedvesség; előkelőség és népszerűség; tudás és apostoli buzgóság jellemzi Pacellit, akit az Egyház Szenátusa, a bíborosi testület olyan gyors döntéssel állított oda az őrhelyre; aki rátermettségénél és képességénél fogva leghivatottabb arra, hogy méltón képviselje azt a magával ragadó jelmondatot, amely pápaságának irányelvét hirdeti: *Opus iustitiae pax!*

H. Bordeaux a következőkben rajzolta meg az egykori bíboros államtitkárt: «Klasszikus szép külső, aszkéta termet, mintha csak menedékhelye lenne e test a léleknek; áttetsző, vékony kezek, bársonyos, mélytűzű tekintet. De mindenekeftt szembetűnő a természetfeletti életet sugárzó tekintet külső megnyilvánulása. Kisugárzik a lélekből a nem közönséges kegyelmi élet tüze, melege, kár, hogy ezt a tekintetet bizonyos mértékben elfogja és eltakarja a szemüveg».

Másutt a következőket olvashatjuk a nagy pápáról: «Pacelli államtitkár külsejében sok a hasonlatosság *XV. Benedek* pápával (1914—22) kivéve a termetet, amennyiben Pacelli magas, *XV. Benedek* pedig alacsony termetű volt. Viszont lelki felkészültségben *Della Chiesa* nyomdokain jár. Még az életpályájuk is párhuzamosan halad az államtitkársáig. *Della Chiesa* pályája az utolsó lépcsőfoknál más irányba fordult, bolognai érsek lett, és onnan került a pápai trónra, míg Pacelli az államtitkárságnak fényesen teljesített munkaköréből lép a hierarchia élére. Jól ismeri közvetlen tapasztalatból a politikai életet, nemkülönb a világegyház állapotát. Amerre csak járt, akár hivatalos megbízatásból, akár mint magánszemély, mindenütt határtalan tisztelet, lelkesedés, rokonszenv fogadta. Hírneve megelőzte személyes megérkezését és boldog volt, aki csak láthatta. Az előzékenység a beszédben és a komoly összeszedettség a főpapi szertartások végzésében, mindenkire a legnagyobb hatással volt. — Érthető, hogy ilyen előzmények után megválasztásának hírért általános, mélységes nagy örömmel fogadta az egész katolikus világ.

Megválasztása utáni napon, 1939 márc. 3-án intézte a világhoz első szózatát *XII. PIUS* pápa. Megilletődöttséggel, alázattal jelenti, hogy rémület tölti el az előtt a rettenetes felelősség előtt, amely elé az isteni Gondviselés kifürkészhetetlen akarata állította. De a beköszöntő beszéd nem merőben csak atyai üdvözlés volt, hanem egyúttal felhívás a béke érdekében is. Azóta is *XII. PIUS* pápának minden hivatalos megnyilatkozásában, beszédeiben benne van a vágy, a kérés, a buzdítás, hogy mindent tegyenek meg az illetékesek a béke érdekében, amelyért *XI. Pius* pápa még az életét is felajánlotta Istennek; amely Istennek szentséges és «minden érzelmen felülálló adománya», ... amely a szeretet és az igazság gyümölcse... «Óriási bajok látása tárul szemünk elé, amely bajok ma a világot nyugtalanítják és amelyeknek orvoslására Isten minket fegyvertelenül, de bizalommal eltelve küldött». «*Fegyvertelenül, de bizalommal eltelve!*» Ez a mindenkori pápák megfoghatatlan erejének forrása és küzdelmeik sikereinek a záloga. Ezt a szent

örökséget *XII. PIUS* pápa úgy vette át elődeitől, nem mint az elhalványult tegnapiak a visszhangját, hanem mint egy hívő, szerető és örködő mának a kifejezését, mint egy békés és áldott holnap előjátékát. Minden sikeres munkálkodásnak nélkülözhetetlen előfeltétele: *legyetek hűségesek hagyományos hivatásotokhoz*. Saját maga mondoztta *XII. PIUS* pápa még a párisi Notre-Dame Bazilikában elhangzott beszédében: «Sohasem volt még súlyosabb óra, mely töletek ezt megköveteli, sohasem volt még szebb óra, amelyben erre felelnetek kell! Ne hagyjátok hát elmúlni az órát, amelyet az Isten adott nektek. Csak a válság órájában lehet megítélni az emberek jellemét és szívét, a bátrakét és kishitűekét. Ezekben az órákban árulják el, vajjon hivatásuk és küldetésük magaslatán állnak-e?» Így látja *XII. PIUS* a krisztusi örökséget, amely vállaira nehezedett a papszentelésben, még inkább a püspökszentelésben 25 évvel ezelőtt, de legmegrázóbban akkor, amikor a pápaság kimondhatatlan méltóságával együtt a félelmetes felelősséget is vállaira vette Isten országáért és annak minden népéért. «Fegyvertelenül, de bizalommal eltelve» ezekben a napokban, amikor a láthatárt borító fellegek még a legedzettebb és legbizakodottabb lelkeket is beárnyékolják, amikor a felmerült kérdések komolysága megzavarja a lelkeket, amikor az irányttévesztett akarat tehetetlenül áll a fenyegető veszély nagyságával szemben.» (A Notre Dameban mondott beszéde.)

«*Corona aurea super caput eius.*» Az aranyos tiara hányszor nehezedik a fejére töviskoszorú súlyával... Örömittasan köszöntötte a beláthatatlan tömeg a Bernini-téren, koronázása napján *XII. PIUS* pápát. Hite, szíve, lelke ujjongott, hogy Őbenne tisztelheti Krisztus Helytartóját. *XII. PIUS* tekintete mélységes örömmel pihen meg a seregen, áldásra emeli jobbját és lassú kézmozdulattal hármassal keresztvetéssel megáldja Rómát és az egész világot. Majd tekintete a végtelenbe hat: az ég irgalma és a föld öröme áramlanak keresztül lelkén. Lassan, gyengéden lehajtja a fejét az aranyos korona súlya alatt... Itt a búcsúzás ideje, feláll. Mintha megnövekedett volna termete, atyai szerettel tárja szét karjait. Mint vakító fehér kereszt áll ott a magas erkélyen, mint a béke követe, mint a béke keresztrefeszítettje... és mégegyszer megáldja az áldott Krisztus négyszázmillós nyáját...

Mi pedig alázatos boldogsággal köszönjük meg az Istennek, hogy *XII. PIUS* pápát nekünk adta. Imádkozzuk el érte az Egyház szép könyörgését nap-nap után bensőséges szívvel és lélekkel:

OREMUS
PRO PONTIFICE NOSTRO PIO
DOMINUS CONSERVET EUM
ET VIVIFICET EUM
ET BEATUM FACIAT EUM IN TERRA
ET NON TRADAT EUM
IN ANIMAM INIMICORUM EIUS.

Eröss József.

HATVANI EDE.

Ebben az évben ment 41 éves nehéz és kemény munka után jól megérdemelt nyugalomba Hatvani Ede. Nehéz és kemény a nevelő-oktató tanári munka mindenképpen, de különösen, ha a természet rejtett törvényeinek és a matematika elvont igazságainak megértésére igyekszik nevelni, pallérozatlan gyermeki elméket. Ezt a testet-lelket kimerítő, ideget őrölő fáradságos munkát végezte hónapról-hónapra, soha nem lankadó lelkesedéssel és óráról-óra való lelkiismeretes előkészüléssel Hatvani Ede. Mert — úgy látszik — miközben éles elmével a legtisztább igazságok, a matematikai igazságok végtelen birodalmába merült, életének is alapvető axiómája lett az *igazság és erkölcs*. Családi örökség is volt ez nála. Csak arra a családi körre kell gondolnunk, amelyben a nemzet napszámosa, az egyszerű néptanító végezte nehéz és hálátlan munkáját az *erkölcs* és az *igazság* szolgálatában. A két örök érték megvilágításában áll előttünk Hatvani Ede törékeny alakja és így nyerünk kulcsot egyéniségének legigazibb megismeréséhez.

A csintalan és pajkosságot szerető, majd hanyagságra és felületességre hajló gyermekek előtt ott állt az algebra kissé hideg tanára mint az állandó komoly munka, a lelkiismeretes készülés, a lépésről-lépésre haladó logikai gondolkodás mestere. A reggeli felkeléstől az esti lefekvésig a pontosság és lelkiismeretesség példáját adta. Aki, mint tudjuk, a 41. működési évében is részletesen készült minden órájára, aki délutánokat töltött, míg ereje engedte, a fizikai szertárban, annál érthető, hogy nem engedhette, hogy az időlopás, a megbízhatatlanság, a lelkiismeretlenség vadvirágai nőjenek tanítványai lelkében. Ezzel nevelte tanítványait arra, hogy az életben is munkás és lelkiismeretes tagjai legyenek a magyar társadalomnak. Minden részletében kidolgozott, kicsinyben is hűséges módszerével nevelt ő az oktatás mellett, már akkor, mikor a nevelés nem volt a középiskolának annyira középpontjában, mint napjainkban. Ezt ismerték el tanítványai is, akik később az életben szeretettel és hálával gondoltak a mindig pontos és lelkiismeretes munkát végző és végeztető matematika tanárakra.

Az Igazság utáni erosz soha nem szűnt meg lángolni Hatvani Ede lelkében. A szaktárgyakban elsőrangú mesterré képezte ki magát. Így mindig a nagy anyag biztos ismeretével a bővéből tudott meríteni. Ezért kérték Őt fel a híres Suták-féle számtankönyv átdolgozására és azt az új tanterv kívánalmainak megfelelően el is végezte. Időt és fáradságot nem kímélve töltött délutánokat a fizikai szertárban. A kísérletekre szívesen behívta érdeklődő tehetséges tanítványait.

Már gyermekkorától kezdve vonzotta a törvény- és célszerűséget tanító nagy természet. Szívesen merült a csillagászat titkos világába. Érdekeltek a csillagok, Isten kezének «remekelt csodái». Fialtanár korában értekezései jelentek meg a csillagászat köréből. Mindig, amikor pihenni vágyott, szívesen kereste a természet csodás világát. Túristakirándulásai életének felejthetetlen kedves emlékei voltak. Ezekben talált pihenést, szórakozást és felüdülést. Ezekben a testet fárasztó, de lelket üdítő kirándulásokon minden kis virágban

és fában megérezte a biztos célratörést, amely az Ő iskolai és mindennapi életének is alapját adta. És gondolt a Teremtőre, aki a görög bölcs szerint «számol».

41 éves tanári működése végén nem kívánhatunk egyebet, mint hogy pihenésben, jó egészségben még hosszú időn át éljen jól megérdemelt nyugalomban második szülővárosában Kecskeméten és élvezze a természet rendjét, szépségét a Balaton mellett kedves fái és virágai között.

Iván János dr.

VINCZE LÁSZLÓ.

Vincze László kegyesrendi tanár ez évben megvált az iskolától, nyugalomba vonult.

Harminkilenc esztendővel ezelőtt lépett először az ifjúság elé s ha most, harminkilenc év távlatából visszanéz, bizonyosan megjelenik előtte az a névszerint is számontartott, közel 4000 tanítvány — köztük talán e sorok írója is — akik közül mindegyiknek a lelkén dolgozott, hogy «emberebb ember, magyarabb magyar» legyen.

Isten gyertyája lett valamennyi kezében, melyet továbbadhattak fiaiknak és ezek tovább az unokáknak.

A tanári munka *visszanézve* olyan, mint az elhagyott hegyek. Mindig szebbek és szebbek, kékebbek, áttetszőbbek, minél messzebből nézzük őket, míg végre egybeolvadnak az éggel, mely följük borul. Lehetetlen észre nem venni, hogy míg az ember a hegyek között, akár a hideg csúcsokon, akár a szakadékok szélén, akár sötét rengetegekben, akár virágos völgyben járt, az a nagy Ég mindig és mindenhol felette volt. Világított, melegített, bátorított, hogy el ne csüggedjen, hanem évről-évre vállalni tudja a hátralevő munkát.

Erre gondolva önkénytelenül is Sík Sándor költeménye jut az ember eszébe :

Fehér fényben, fehér ruhában,
Egy férfi jár előttem egyre.
Vezet, vezet, kezem kezében,
Föl a magányos nagy hegyekre.
Az emberarcok ködbe vesztek,
Ketten vagyunk a hegyeken.
Kézen fogva vezet a mester,
S én követem.

A Mester e kézfogására a közelmúlt időkben, sajnos, nagyon nagy szükség volt, mert ha egyáltalán nehéz dolog tanárnak lenni, akkor az elmúlt 39 év a tanári munka minden nehézségét felszínre hozta.

Az 1900-as idők boldog békéje. Az 1914-es évek háborús feszültsége, lelkesedése, az utána következő csüggedés, majd kétségbeesés, oly örvényeket keverték a magyar élet tengerébe, hogy ezeken úgy keresztül vezetni az ifjú magyar lelkeket, hogy azokból jövőt építeni tudó, keresztény, magyar férfiak legyenek, nem kis feladat volt.

Hogy ez sikerült és a magyar ifjúság erős keresztény, nemzeti, magyar

ézésű férfitáv tudott válni, az akkori tanári karnak eléggé nem méltányolható, annál kevésbé meghálálható érdeme.

E munkából Vincze László is kivette a maga részét. Nyitra, Kolozsvár, Vác, Rózsahegy, Nagybecskerek, Nagykároly voltak a munkaterületei. Ez utóbbi helyen érte az összeomlás és itt élte át a megszállás keserűségeit is.

Ez az idő volt a legnehezebb. Ez az idő volt az, midőn «Kacagó szél suhant el a nagy Ugar felett», és olyan sokan nem tudtak hinni a magyar jövőben.

Vincze László nem tartozott azok közé, akik «üres kupákba huhogták a bajt», hanem szívvel-lélekkel beállt a magyar jövőt építő munkások közé.

Hazajött. Nem bírta az elnyomást, az idegen uralmat, az idegen szót.

Hazajött és beállt a munkába. Tanított. Nemcsak szaktárgyait, magyar és laton nyelvet, hanem ha a szükség úgy kívánta, szívesen és eredményesen földrajzot, széprást, görögpótló irodalmat, zenét, műéneket, hittant, mennyiségtant. Volt ifjúsági könyvtárőr, tanári könyvtárőr, önképzőkör, játékdélutánok vezetője, tandíjkezelő, igazgatóhelyettes.

Mindez azonban csak külső megnyilatkozása tanári életének. Munkájának belső értékére tanítványainak az a hűséges ragaszkodása mutat rá leginkább, mely még most is felkeresi volt tanárát. Sokan idézhetik az Ady-vers sorát :

Hogy szép az élet, te mondtad szüntelen
S hogy higgyünk : akartad.
S míg játszadoztak rajta bús mosolyok,
Erőt és hitet predikált az ajkad.

Igen, minden órán erőt, hitet, kemény rendet, mély vallásosságot és izzó hazaszeretetet.

Vácott érte tanári pályájának egyik legnagyobb öröme. Az országos középiskolai tanulmányi versenyen tanítványa nyerte az első díjat a magyar irodalomból. Tanári életének negyedszázados jubileumát is Vácott élte meg.

Sok-sok tanítványának hálája és egy egész város szeretete vette körül ezen a napon megmutatva, mennyire az igaz emberek szeretetének a közép-pontjában áll. Pedig ő nem kereste a népszerűséget. A közösség tisztos távolból, a szerzetesi világ falai közül érdekelte. Ebben a természetes életkörben azonban melegen sugárzott közeli jósága, meleg nagylelkű kedélye. Mint eleven névtár tart számon minden alkalmat : név- és születésnapot, jubileumot, hogy másokat ünnepeljenek, míg maga az ünneplések elől elzárkózik. Életeleme úgyszólván a kegyelet, elevenek és holtak érdemeinek a tiszteletben tartása. Szülővárosa nagyjainak sírjához vezérli diákjait az általa kijelölt pályatételekben. Ismételten megemlékezést tesz közé Csósz Imréről, városa szülöttéről, a neves piarista hittudósról. Összeállítja a gimnázium pályadolgozatainak történetét. Nagylelkű adakozó, akár jutalomkönyvre, akár új gimnáziumi felszerelésre van szükség.

Vincze László tanár úrnak az iskola már csak mint emlék él ezentúl a lelkében. Ha azonban néha-néha felüti lelke emlékkönyvét, megjelennek a régi idők, a régi emberek, s ki tudja, mi minden kél majd életre velők. Sok-sok elmosódott halvány emlékebe a szeretet meleg vért pezsdít és újra rózsásarcú

ifjak járnak Kolozsvár főterén, Nyitrán, vagy a rózsahegyi fenyvesek alatt. Ott jár ő is újra és megcsendül lelkében Sik Sándor költeményének örökszép második versszaka :

Megláboltam a pusztaságot,
Homokviharos, sivó tengert.
Szürke porát szívemre szórta,
Szörnyű magánya majd hogy elnyelt.
De tikkadt lelkem felüdtve
A Mester arca járt velem.
Kezem meleg kezébe fogta,
S én követem.

Molnár Sándor.

SZABÓ LÁSZLÓ EMLÉKEZETE.

A Kecskeméti Piarista Diákegyesület évi közgyűlésén elmondotta: *dr. vitéz Sándor József* ü. v. elnök, Kecskemét thj. város főügyésze, a kecskeméti róm. kat. Egyházközség főgondnoka.

A Kecskeméti Piarista Diákegyesület a volt intézeti növendékeknek az egyetemi tanulmányaik folyamán való támogatásán és az öreg diákok közötti baráti kapcsolat kimélyítésén felül, nem ugyan alapszabályban felvett, hanem a hálaérzet parancsolta kötelességének tekintti, hogy az egyesület életében hatékony és kiemelkedő munkásságukkal maradandó eredményeket alkotott tagtársaik érdemeiről az évenként megtartott közgyűlésen megemlékezik.

A választmány döntése folytán a mai napra kitűzött közgyűlés néhai Szabó László törvényszéki tanácselnökkel, a több, mint 14 éven át volt ügyvezető elnökével szemben óhajtja az egyesületben végzett példaadó tevékenységéért a háláját leróni.

Szabó László Kecskeméten 1866. évi május hó 23. napján született. Atyai ágon régi, tekintélyes iparoscsaládnak sarja, anyai ágon pedig a nemeszárnamazású Garay János költőnek leszármazottja.

Elemi és középiskoláinak Kecskeméten történt elvégzése után a Kecskeméti Ref. Jogakadémiának lett hallgatója.

1889. évi szeptember hó 11-én már megszerezte a jogtudományi államvizsgát, amely képesítése alapján ugyanezen év december hó 8. napján joggyakornoki kineveztetést nyert és megkezdte a nagy kitartást és fáradságot igénylő, de egyben magasztos hivatást jelentő bírói pályát.

Hosszú, negyvenegy évet kitevő, mindig friss fizikai és szellemi erővel végzett bírói szolgálatának túlnyomórészét Kecskeméten teljesítette. Rövid ideig Cegléden és Kiskunhalason is végzett jegyzői munkakört, de 1893. évi szeptember hó 6-ától kezdve már állandóan Kecskeméten működött. 1894. évi szeptember hó 2-án albíróvá, rövid idő múlva pedig járásbíróvá nevezték ki. A kecskeméti kir. törvényszékhez az 1908. évi február hó 19-én ment fel és az államfő az 1921. évi október hó 25. napján részére a törvényszéki tanácselnöki méltóságot juttatta és ugyancsak az államfő az 1928. évi december hó 20-ik napján adományozta részére a bírák részére megállapított III. fizetési

csoport jellegét, amely egyúttal jelentette a méltóságos cím adományozását is. Ezt követően még két évet és két hónapot szolgált. 1931. évi február hó 28-án saját kérelmére nyugdíjazták.

Szabó László a mélytekintetű és komoly megjelenésű bíró, a mindig megfontolt és mérsékeltirányú közéleti férfi, a melegszívű társadalmi ember és az ifjúság szerető barátja még néhány évvel ezelőtt közöttünk élt, akire még mindnyájan emlékezünk és éppen ezért nekem, amidőn róla emlékbeszédet tartok, nem kell akadémikus elmélkedésekbe belebocsátkoznom, hanem őt, az ő személyét és életét, az ő tettei és munkája jelentőségének méltatásával tudhatom legkifejezőbben megrajzolni.

Mint bírót sajátmagamnak volt alkalmam megfigyelni és megismerni. Az 1909. év június havában megszerzett jogtudományi szigorlatom alapján a Kecskeméti Ügyvédi Kamaránál bejegyzést nyertem és mint gyakorló ügyvédjelöltnek, ha talán nem is nap-nap után, de hetenként többször volt szerencsém a néhai előtt tárgyalni.

Mindig megnyugvással vettem, ha az általam képviselt felek peres ügyei hozzá nyertek kiosztást, mert tudatában voltam annak, hogy az ügyeket akár kisebbbértékű, akár nagyobbfontosságú ügy is az, kivétel nélkül mélyreható lelkiismeretességgel, időt és fáradságot nem kímélő alaposítással tárgyalja le és azokban fanatikus igazságszeretettel hoz ítéletet. Nemcsak nyertem, hanem veszítettem is el nála pereket, de azokat az ítéleteit is helyeseknek kellett elfogadnom, amelyek ügyfeleimre nézve nem voltak kedvezőek, mert ítéletének indokai meggyőztek arról, hogy ügyfelem kereseti igénye jogos alappal nem bír.

A tárgyalások vezetésénél alkalmazott módszere, a tanukhoz és felekhez intézett kérdései rögtön elárulták, hogy a nagy elméleti felkészültsége mellett az élet minden gyakorlati vonatkozású megnyilvánulásának tökéletes ismerője és ennek lehet tulajdonítani, hogy a meghozott ítéleteiben mindig az anyagi igazságot tudta érvényre juttatni.

A törvények és jogszabályok általános és egyetemes célok figyelembevétele mellett az összesség érdekeinek szem előtt tartásával nyernek megalkotást és életbeléptetést, de a törvény holt betűinek akként való alkalmazása, hogy egy adott esetben az igazság és méltányosság megfelelően érvényesüljön, a bíróra nehezedő súlyos feladat.

A törvény hatálya alá tartoznak a nemzetet alkotó különböző társadalmi osztályok, gazdagok, szegények, amely tényezők már maguk kizárják azt, hogy egy jogszabályt minden mérlegelés és az esetek alapos kivizsgálása nélkül lehessen alkalmazni. Ma már nemcsak a joghölcsölet, hanem maga a törvényhozás és a jogfejlődés is azt a jogalkotást tartja legtökéletesebbnek, amely a bírói mérlegelésnek a legtágabb teret biztosítja.

Megítélésem szerint néhai Szabó László a jó bíró minden tulajdonságával rendelkezett.

A bírói hivatásnak olyan százszázalékos betöltése, mint amilyen mértékben Szabó László annak megfelelt, egy ember teljes munkaerejét igénybe veszi. De ő mégis, amidőn látta, hogy annak dacára, hogy legendáshírű katonáink a magyar mullhoz méltó hősiességgel az országunk határait az ellenséggel

szemben megvédték, mégis elveszítettük a háborút és ellenségeink az ország kétharmadát el tudták tőlünk rabolni csak azért, mert az ország belsejében élő liberális és szabadkőműves agitátorok az ország közszellemét bűnös módon megméltelyezték és ránk zúdították a minden nemzeti és keresztény érzést kirtani akaró kommunizmust, arra az elhatározásra jutott, hogy részt vállal a közélet és társadalmi élet igen sokszor hálátlan szerepéből.

Az ő hazafias érzését, tiszta, puritán gondolkodását a város vezetői és a társadalmi egyesületek rövidesen megismerték és állandóan több-több munkát raktak vállára.

Tagja volt egész haláláig a törvényhatósági bizottságnak, a római katolikus egyházközségnek és ezenkívül létesítője és vezetője számos társadalmi egyesületnek.

Komoly, megfontolt, nyugodt és mindenkor tárgyilagos felszólalásaiban az igaz és közérdeket szolgáló ügyek mindig önzetlen, értékes támogatóra találtak.

A szenvedélyek által fűtött túlzásokat és szélsőséges kilengéseket elítélte és kárhoztatta a nélkül, hogy őt bárki is konzervatívnak mondhatta volna.

Meglátta és megértette, hogy az országunkat elesettségéből csak a korszellem megújulása és a szociális igazságoknak minden társadalmi osztályra való kiterjesztése emelheti fel. Ezt a meggyőződését ahol kellett, ahol arra szükség volt, mindig kifejezésre is juttatta.

A forradalom utáni időkben, amidőn a jogrend már helyreállott és az építőmunka megkezdődött, éles előrelátásával helyesen ítélte meg, hogy Magyarország Európában az ő részére kijelölt helyet méltóképpen csak úgy tudja betölteni, hogy a fiatalsága vallásos, keresztény és nemzeti szellemben nevelkedik fel.

Országos viszonylatban is elsőnek alakult meg Kecskeméten a Magyar Ifjúságot Védő Egyesület. Az egyesület megalapítója néhai Szabó László és a kecskeméti kir. törvényszék akkori elnöke, dr. Kiss János voltak. Az egyesület különös képességet, kezdeményezési tehetséget és leleményességet kívánó ügyvezető elnöki állását a feléje irányuló egyhangú bizalom folytán néhai Szabó László vállalta.

Nem lehet elfelejteni azt a fáradhatatlan, odaadó és kimeríthetetlen szolgálatkészséget, amellyel az egyetemekre kerülő ifjúság nehéz anyagi helyzetén igyekezett segíteni.

E magasztos cél érdekében vállalta a mindig jólsikerült és közkedvelt szilveszteri estélyek megrendezését, amelyeket oly sok gondossággal és körültekintéssel készített elő, hogy azok szép anyagi sikere mellett az erkölcsi eredménye is magas színvonalra ért el. Az ünnepségen megjelentek azzal a megnyugtató tudattal távoztak, hogy a hozott áldozatok valóban az ifjúság támogatására nyernek felhasználást.

Az ünnepségek megrendezéséből, a gyűjtésekből és Kecskemét thj. város közönségének évenként megismétlődő nagyobb összegű adományából összegyűjtött tőke szétosztását a Magyar Ifjúságot Védő Egyesület választmánya a néhai javaslata alapján hajtotta végre. A segélyért folyamodók kérvényeit, azok tanulmányi eredményeit és a kérvényezők anyagi helyzetét oly pontos-

sággal vizsgálta ki, hogy a választmány az ő javaslatait minden egyes alkalommal teljes egészében elfogadta, mert azok tárgyilagosságához, pártatlanságához kétely nem férhetett.

A sok társadalmi egyesület közül, amelyekben ő helyet foglalt és amelyekben ő oly odaadó lélekkel tudott dolgozni, bátran állíthatom, hogy szívéhez legközelebb a Piarista Diákegyesület állott. Az egyesület 1925. évi március hó 1. napján történt megalakulásában neki nagy része van. Ebben az egyesületben is a legtöbb munkát jelentő ügyvezető elnöki tisztséget neki kellett elfogadnia és azt viselte is egészen addig, amíg annak terhét vállairól a Mindenható le nem vette.

Azok a nemes vonások, amiket az ő önzetlen, fáradhatatlan munkásságának és tevékenységének jellemzésére vonatkozóan a Magyar Ifjúságot Védő Egyesülettel kapcsolatban előadtam, teljes egészében megtalálhatók, sőt még nagyobb mértékben érvényesültek a Piarista Diákegyesület vezetésénél. Ennek indokát én csak a piarista nevelésben és szellemben tudom megtalálni, amely bennünket egész életünkön át elkísér és minden nehéz helyzetünkben bölcs tanáccsal és útmutatással szolgál.

A Piarista Diákegyesület alapszabályai értelmében csak a már egyetemre kerülő volt piarista diákokat lehet segélyezni. Azonban az ő szegényekkel szemben mindig érzékeny és megértő lelkében számtalanszor erősebbnek bizonyult a szív jósága a szigorú szabályok parancsainál és ennek folytán az egyesület az ő javaslata alapján több alkalommal még középiskolába járó tanulóknak is juttatott adományt azzal a rendeltetéssel, hogy abból a segélyezett tandíja nyerjen kiegyenlítést.

Az ő gondolata és kezdeményezése volt a piarista gimnázium tanulóinak évvégi jutalmazását szolgáló gyűjtések megindítása, amelyek mindig oly szép eredménnyel végződnek, hogy a tanári karnak tekintélyes összeg áll rendelkezésére a beérkezett pályamunkák és az érdemes tanulók jutalmazására.

Szabó László a piarista gimnázium tanulóinak mindig jóságos szívű támogatója volt, amit legkifejezőbben néhai Brach József volt kecskeméti piarista házfőnök ismert el azon rendelkezésében, amelyet utódjának adott meg, és amelyben azt az óhaját fejezi ki, hogy ha majd a Mindenható rendelkezése folytán Szabó László tanácselnök az élők közül távozik, az intézet növendékei testületileg vonuljanak ki a temetésére, mert ezzel tudja a gimnázium az elhalttal szemben hálóját legkegyeletesebben leróni. Ez a rendelkezés azonban nem valósulhatott meg, mert Szabó Lászlót az 1939. évi július hó 19-én vagyis oly időben helyezték el örök nyugalomra, amikor a nyári nagy szünet miatt a növendékek mindannyian nem voltak együtt.

Nem fejezhetem be beszédemet a nélkül, hogy egynéhány mondatban ne méltassam az ő lelkének egy nagyon nagy gazdagságát, az ő mély és igazi vallásosságát.

Még ma is élénken előttem áll az a kép, amelyet mint piarista kisdíák figyeltem meg. Diákmiséinkről soha el nem maradt két komoly, tekintélyt-parancsoló idősebb úr. Az egyik Szabó László tanácselnök, a másik pedig a kecskeméti kir. törvényszéknek országos nevű elnöke, Stiply Károly volt. Az igazságszolgáltatásnak két köztisztelőben álló kimagasló alakja az ő

vallásosságukkal példát mutattak a fiatalságnak és bizonyoságot tettek a mellett, hogy a mély, lélekből fakadó vallásosság egyedüli szilárd alapja az államnak, a társadalmi és családi életnek.

Szabó László a kötelességteljesítésnek, a közért önzetlenül dolgozó férfinak és az ifjúságot atyai jóssággal szerető barátinak mintaképe volt. Az ő szeleme hassa át és vezesse a Piarista Diákegyesület munkáját, hogy az kitzúzott feladatának maradéktalan teljesítésével a fiatalság javára és ezen keresztül a nemzet jobb és boldogabb jövője érdekében minél hatékonyabban tudjon munkálkodni.

A CSALÁDI NEVELÉS ALAPELVEI XII. PIUS PÁPA TANÍTÁSA SZERINT.

XII. Pius pápának püspöki jubileuma különösképen alkalmul szolgált nekünk arra, hogy ismertessük azokat az alapelveket, amelyeket Krisztus Urunk földi Helytartója a gyermeknevelést illetőleg szükségesnek tart.

Ebben a jelentős kérdésben lélegzőszőr már mindjárt az első hivatalos iratában, a «*Summi Pontificatus*» kezdetű enciklikájában nyilatkozott, amely 1939 október 27-én jelent meg. Az itt megjelölt alapelveket idők folyamán a pápai audienciák alkalmával részletesen is kifejtette, főként akkor, amikor szülők, nevelők, ifjak és gyermekek jelentek meg kihallgatáson a Vatikánban. A «*Summi Pontificatus*»-ban foglaltak ismertetése után három audienca alkalmával mondott beszédet közlünk, még pedig az 1940. november 19-én, az 1941. október 26-án és az 1941. szeptember 24-én elhangzott beszédeket.

Ennek a négy dokumentumnak az alap gondolatát a következőkben jelölhetjük meg : a «*Summi Pontificatus*»-ban az a fő gondolat, hogy a nevelés elsősorban a család feladata. 1940 november 10-én az olasz tanuló ifjúság jelenlétében elhangzott beszédében azoknak a feladatoknak a vállalására buzdítja az ifjúságot a Szentatya, amelyeket a krisztusi hit követel meg tőlük. Az 1941 szeptember 24-i beszéd a szülői tekintély jelentőségét fejtegeti. Az 1941 október 26-i audienca alkalmával elmondott beszéd arra hívja fel a jelenlevő szülők figyelmét, hogy mi mindenre legyenek tekintettel a nevelésben, hogy mire neveljék gyermekeiket.

Ismertetésünkben az időbeli sorrendtől eltérve, inkább a logikus egymásutánságot gondoltuk célszerűbbnek. Ebben az értelemben első helyen ismertetjük a «*Summi Pontificatus*»-ba foglalt alapelveket. Utána az 1941 szeptember 24-i beszéd alapján a szülői tekintély jelentőségéről elhangzott beszédet közöljük ; harmadszor az 1941 október 26-i beszéd alapján azt részletezzük, hogy különösképen mire figyeljen a szülő a nevelésben és utoljára az 1940 november 10-i beszéd alapján ismertetjük a Szentatya utasításait, amelyekben az ifjúság feladatait jelöli meg.

A modenai érsekség már a második kötetben adta ki az audienciák alkalmával elhangzott beszédeket, írásokat, leveleket, amelyek *XII. Pius* pápa melegen érző szívéből forrasztak elő, a mi örömünkre és vigasztalásunkra. Valóban úgy vagyunk ezzel a két kötettel, mint ahogyan Boccoleri modenai

érsek írta a második kötet előszavában, hogy «. . . ki vehet magának bátorságot, hogy először írjon az ilyen könyvhöz, amelyet inkább szeretnék kézbevenni és úgy megcsókolni, mint valami égi ajándékot és úgy ajánlani fáradhatatlanul mindenkinek, hogy olvassák és tanulmányozzák, mert minden szava, mondata lelket ébresztget, életet ad, akaratot indít meg; meglátásokat, szempontokat kínál fel». Így tehát az írások nyomán mi is részesei lehetünk annak az öröme-
nek és gyönyörnek, amelyet a Szentatya ajkairól elhangzó tanítás, oktatás kelt a boldog jelenlevők szívében, lelkében. Tudjuk, hogy mennyire szereti XII. Pius pápa a gyermekeket, akik olyan igen sokszor jelenhetnek meg a Vatikánban, akik önfeléd boldogsággal sietnek az atyai Házba, ahol krisztusi szeretettel fogadja őket a nemzetek és a Krisztus-hívőknek ezernyi gondal sujtott Atyja, a pápa. Értük aggódó szeretettel figyelmezteti őket az élet ezernyi veszélyére és bajára; a nevelők és szülők aggodalmával és a nevelés fontosságát átérző lélekkel szól a trónja köré gyülekezett szülőknek és nevelőknek, hogy mekkora szeretettel, gonddal és okossággal neveljék Isten kertjének virágait. Csak fásult, elfogult, az előítéletek kormozó lángjában megégett fáradt lelkek mondhatják pilátusi közönnyel, hogy mi újat tud mondani nekünk a pápa? Igen sokszor elfelejtjük, hogy Krisztus is váró lélekkel néz a gyermek felé, várja, hogy most is feléje siessenek, hogy újra meg újra fejükre tehesse áldó jobbát. Ezek alapján az Egyház is jogot formál a neveléshez, hogy neki is van mondanivalója, hogy részt akar venni a művészetek művészetében, a lélek nevelésben. Az Egyház igényeinek e leghitelesebb tolmácsolója márpedig Krisztus földi Helytartója, a pápa. Éppen ez indított bennünket arra, hogy ezeket a pápa ajkairól elhangzó tanításokat közkinccsé tegyük, amelyekből szülő, nevelő és gyermek egyaránt csak tanulhat.

I. A «*Summi Pontificatus*»-ban foglalt alapelvek a nevelést illetően:

«Félreérthetetlenül meg kell értenie mindenkinek, hogy bármennyire is súlyosak azok az anyagi áldozatok, amelyeket megkíván a haza mind az egyesektől, mind a családoktól, sokkal szentebbek és sérthetetlenebbek a lelkiismereti jogok kötelező ereje. Követelhet a haza anyagi javakat és vért, de sohasem a lelket, az Istentől megváltott lelket. Az a küldetés, melyet Isten a szülőkre bízott, hogy gondoskodjanak a gyermekek anyagi és szellemi, lelki javaikról, hogy ezt a kettős feladatot harmonikusan valósítsák meg, az igazi vallásos szellemben, ezt a feladatot, ezt a megbízatást nem lehet jogsérelem nélkül elszakítani a szülőktől. Minden esetre ezzel a megbízatással az is együtt jár, hogy a szülők nagy gonddal készítsék elő a gyermekeiket arra a feladatra, amelyet a földi haza joggal elvár tőlük, hogy nemcsak úgy ahogyan, hanem biztos tudással és értelemmel, lelkiismeretességgel és büszke öntudattal vállalják azokat a kötelezettségeket, amelyeket az igazi hazaszeretet minden igaz fiától elvár, hogy azzal a szeretettel, önátadással és együttműködéssel dolgozzanak a haza javán, amilyent az megérdemel. Más szempontból pedig az olyan nevelés, amely szándékosan megfélemedezik vagy ami ennél sokkal rosszabb, tudatosan akarná elmellőzni a természetfeletti javakat, az ifjúság figyelmét és szívét elterelné a természetfeletti hazától, ez igazságtalan eljárást jelentene az ifjúsággal szemben, jogsértés lenne az elidegeníthetetlen javak és a katolikus családok

jogaival szemben, s mint határsértést, mindenképen meg kell akadályozni, amint ezt meg is kívánja mind a nép, mind a nemzetek és országok jólétének az érdeke. Úgy látszik, hogy az ilyenfajta nevelést azok sürgetik, akik felelősségük tudatában azt gondolják, hogy ez a «függetlenség» lesz az igazi erőknék és életkedvnek forrása; a valóságban azonban a szomorú következmények már nem egyszer mást igazoltak. A királyok Királyával és az uralkodók Urával szemben elkövetett fölségsértés az olyan nevelés, amely indifferens, közömbös, amely ellenkezik a krisztusi elvekkel, felforgatása az evangéliumi szavaknak: *«Hagyjátok hozzám jönni a kisdedeket»*, mindez bizony igen keserű gyümölcsöket érlelne számunkra. Ezzel szemben, ha az állami közreműködés megszünteti azokat az okokat, amelyek annyi családapának és családayának szerzett fájó sebeket és tiszteletben tartja a család jogait, akkor biztosítja az állam nyugodt jövőjének zálogát. A gyermeki lélek, amelyet az Isten teremtett az emberi testbe, amely a keresztségben visszavonhatatlanul Krisztus királyságának a pecsétjét kapta meg, olyan szent és sérthetetlen letétemény, amely fölött az Isten őrökdi. Az a Megváltó Jézus, aki azt mondotta egykoron: *«hagyjátok hozzám jönni a kisdedeket»*, rettenetes büntetéssel fenyegeti meg irgalmas jósága ellenére is azokat, akik megbotránkoztatnak egyet is ezek közül, akiket az Ő isteni Szíve olyan különösképen kedvel. És van-e annál megbotránkoztatóbb valami a mi korunkban, van-e valami olyan, ami mélyebben hat károsan a gyermeki lélekbe, mint helytelenül irányítani egy végső cél felé, amely eltávolítja a lelket Krisztustól, aki az út, igazság és az élet, amely aztán titkos, vagy nyíltan vallott aposztáziára, a Krisztustól való elszakadásra vezet? Attól a Krisztustól akarják a jelenkornak és a jövőnek ifjúságát elszakítani, aki a mennyei Atyától megkapott minden hatalmat a mennyben és a földön. Ennek a Krisztusnak a kezében van az országoknak, nemzeteknek és népeknek a sorsa, ennek a Krisztusnak a kezében van az a hatalom, hogy megrövidítheti vagy hosszabbíthatja az életútját. Tőle függ a gvarapodás, a fejlődés és az igazi nagyság.

Az olyan nevelési rendszer, amely figyelemre se méltatja a családok szent feladatát, amely az Isten szent oltalma alatt áll: az nem nyugszik megbízható alapokon; ha megakadályozza az ifjúságnak, hogy Krisztus felé siessen szomjas lélekkel, a Megváltó Jézusban való élet és öröm forrásaihoz, ha úgy gondolná, hogy a Krisztustól és az Egyháztól való elszakadás lenne a bizonyos néphez, vagy népréteghez való hűségnek a szimbóluma, akkor az maga ellen mondaná ki az ítéletet és saját magán kellene egykoron keservesen megtapasztalnia a prófétai szavak kemény igazságát: *«A föld porába írjuk azoknak nevét, akik elszakadnak Tőled»*.

Ezek az enciklika utasításai a nevelésről. Félreismerhetetlen és világos szavakkal mutat rá XII. Pius a családok egyik legjelentősebb kötelességére és jogára, a gyermeknevelés feladatára, a keresztyén családok szent örökségére, amely az Isten oltalma alatt áll. Mindazok az édes kapcsolatok és az együvé-tartozás tudata, amelyet a természet, szinte kedvteléssel sokszoroz meg a gyermek testi és lelki életében, szinte arra állítják be az édesapát és az édesanyát, hogy ők legyenek az irányítók s a helyettesíthetetlen vezetők, a gyermekek nevelésének a megvalósítói. A családnak az elsődleges joga és kötelessége,

hogy a nevelésben az első nyomós emlékeket és élményeket belevésse a gyermeki és az ifjú lélekbe. Itt a családban van meg a nagyszerű lehetőség, hogy a nevelés örök problémáját könnyedén megoldhassuk, hogy összeegyeztessük a szabadságnak és a tekintélynek az eszméjét. A családi nevelés igényli az együttműködést, amely tekintettel van arra a szabadságra, amelynek alapján önmagát is alakíthatja; az egyén a lelkekkel úgy foglalkozik, azokat úgy tekinti, mint élő erőket, amelyeknek aktivitásuk van, ellentétben az egymásba kapcsolódó fogaskerekek mechanikus rendszerével, amely merő passzivitás. Az egyetlen út, amellyel megnyerhetjük a készséges engedelmességi hajlamot, az, hogy megértetjük a fiatalsággal, hogy az engedelmesség nem más, mint meghajlás a kötelesség előtt és nem az emberi akarat igénye előtt. És hogy a magaviseletük egyetlen igazi szabályozója az az erkölcsi norma, törvény, amely előtt a jó mindig jó, a rossz mindig rossz még a szülők magatartásában is. Egyéni neveléssel akkor lehet sikert elérni, amikor a szív mélyéből fakad a szó. Ahhoz, hogy a gyermek növekedjék erőben és tiszta lelkiségben, nem elégségesek a külső biztatások, amelyek merő külsőségekből táplálkoznak, nem elégségesek azok a jött-ment felfogások és elméletek, amelyek rendszeretlenül áradnak elő a társadalmi felfogásokból, ehhez a léleknek a személyes közreműködése kell, amely tud alkalmazkodni a lélek igényéhez és a vonzalom melegével fűszerezi azt. Az egész mindenségnek az édesanya kezén kell átmennie és csak így tud eljutni a gyermek világához, amiként hogy lássuk és tudomást szerezzünk a kék ég mérhetetlenségéről, először a pupillába kell azt koncentrálni. A gyermeknevelés feladatát nem lehet jogfosztás nélkül elvenni a szülőktől. A nevelés vagy krisztusi elveken nyugszik, vagy egyáltalán nem nevelés az. Ennek a tételnek a bizonyossága az élet, a mindennapi események szünet nélkül harsogják ennek az igazságát; csak egy kicsit nézzünk szét a világban nyitott szemmel és akkor sok mindent megértünk. Nem akarjuk elhítni senkivel sem, hogy az erkölcsi alapon nevelt gyermek nem válhatik rosszá, mivelhogy semmiféle nevelés, annál kevésbbé lehet tehát a vallásos nevelés a szabadság, a szabadakarat megölője, amely bizony továbbra is a szenvedélyek hatása alatt marad és a gyengeségek eszköze lesz csak ezután is és bizony hajlamos lesz arra, hogy ezután is előnyben részesítse a rosszat a jóval szemben. Még nem volt olyan nevelő, akinek sikerült volna az, hogy a neveltje többet nem vétkezett, következképpen semmiféle gyengeség, sem bűn, sem a jótól való eltérés nem írható az erkölcsi nevelés rovására sem. Az az ifjú, aki hűségesen kitart az erkölcsi elvek mellett, azt sohasem lepik meg készületlenül a kísértések, a szenvedélyek, azt nem fogja a rossz végleg hatalmába keríteni. Minden szegyenletes elbukás az erény világában élesen mutat rá egy lázadásra, egy szomorú ellentétre és a józan nevelési elvekkel való ellenmondásra. A cél, amire tekintettel kell lennünk a gyermekek nevelésében, az, hogy jellemes embereket neveljünk, más szóval, hogy összhangban legyen a gondolat és a cselekedet. A következetes magatartást az életben megköveteli tőlünk két szentség, a keresztség, amellyel polgárjogot nyertünk az Isten országában és a bérálás, amellyel hűséget ígértünk. A nevelés különös színezetet nyer ezzel, mert a világ igen gyakran továbbra is becsületes embereknek tartja azokat, akik igen könnyen megsértenek bizonyos erkölcsi követel-

ményeket, ilyent a jellemes ember soha meg nem tehet ; a világ felfogása törli a becsületes emberek sorából az olyant, aki például nem párbajozik, de ugyanakkor szemethúny afölött, hogy egyesek milyen könnyen visszaélnek a házassági hűséggel stb.

A pápai körlevél végül utal arra a gyanakvó kitételre, amellyel elmarasztalják az Egyház jogát a nevelés területén, amely a krisztusi elvek szerint akarja felnevelni a fiaikat. Részleteiben igen világosan kifejti, hogy egyáltalában nemcsak hogy nem csökkenti az ifjakban a hazával szemben fennálló kötelességek teljesítéstudatát, hanem az állam benső békéjének a biztosítására azt még inkább csak növeli, ami által a haza szebb jövőjének a zálogául lesz. Elég példát nyújt erre a jelenlegi világháború. Akármelyik hadviselő felet is nézzük, mindegyiknél ott látjuk a hősiességnek és a véres áldozatnak a fényes példáit, amikor a táborig papok az Actio Catholica-s ifjak hősiességét látjuk. Aztán a mindennapi életben, amely mégis csak egészen más, mint a háborús világ, a békés élet nagyszerűt akar alkotni mind a tudományban, mind a művészetben, mind az iparban, mind a kézimunkában, a versenyben ott találjuk ezer meg ezer családnak a gyermekeit, akik hűségesen teljesítik a kötelességüket és ebben semmi meg nem ingathatja őket, sem váratlan események, sem az áldozatok vállalása. Végezetül, amelyik családi otthonban eleven a krisztusi hit, és a szülők a krisztusi elvek szerint nevelik fiaikat, akkor a nemzetek vezetői nyugodtak lehetnek, hogy az új nemzedék biztos tudással, lelkiismeretességgel és büszke öntudattal fogja vállalni azokat a kötelezettségeket, amelyeket az igazi hazaszeretet minden fiától elvár, hogy azzal a szeretettel, önátadással és együttműködéssel dolgozzék a haza javán, amilyent az minden biztonnal megérdemel. Miközben szerteszét a világon annyi helyen lábba tapossák a családi tűzhely jogait és eltűnik a tudományok csarnokaiból, a fájdalmak csendes szobáiból és az igazságszolgáltatás termeiből a Megfeszítettnek a tanítása és képe, akkor a pápa fájdalmas szava és tekintete mintegy felmagasztalja az egész világ színe előtt a hitben hűségesen kitartó családokat, amelyek mintegy a gondviselés szerű menedékházak lettek és, bizonyos értelemben, a vallásos életnek bevehetetlen várai. Ime, ez a titka annak, hogy modern világban minden erőlködés ellenére is, vannak még olyan családok, ahol a vallásos nevelés otthonos, amelyet sem a filozófia, sem a jutalmazások, sem a törvényszerű szentesítések, sem pedig a nevelés tiszteletbeli jogoknak a megadása nem fog soha biztosítani, hanem csak egyedül a vallás, a természetfeletti életnek az értékelése.

II. 1941. szeptember 24-én elhangzott pápai beszéd a szülői tekintély jelentőségéről.

Az audienca alkalmával a következőket mondta a Szentatya : «Kettős erős kötelékben fejlődik ki a családi élet. Az egyik az, amelyik a közös otthonban a házastársakat köti egymáshoz, a másik pedig az a kötelék, amely a szülőket a gyermekhez köti. Az együttérző öröm a házasság hajnalán ott a ringó bölcsőnél születik meg és ezzel együtt lép életbe a szülői tekintély is. Majd aztán mindketten azon vannak, hogy minél előbb az Isten fogadott fiává legyen a gyermek a keresztségben, titokzatosan újjászületve a kegyelem-

ben a természetfeletti élet számára, mert ilyeneké a mennyek országa. Milyen örömforrása lehet ez a tudat az édesanya számára, aki maga is a krisztusi hitből él, milyen édes vigasztalás lehet az édesanya számára, aki aggódó szeretettel munkálkodik gyermekeinek az üdvösségén! Így aztán minden gyermek, aki megkapta a fogadott fiúság eltörölhetetlen pecsétjét és részese lett a természetfeletti életnek, Egyházának vezetésével, mint egy utas megkezdte az élet bizonytalan és veszedelmes útjain át a vándorlást. *«Hát mi lesz ebből a gyermekből?»* Széltől hányatott gyenge nádszálak a gyermekek, virágszálak, amelyeknek pártájából még a szellők is igen könnyen leszakíthatják a szíromlevelet. Érintetlen termőföld a lelkük, amelybe az isteni jóság hintette bele a jóság termőmagvait; ennek megrontásán dolgozik olyan sokszor a rosszra hajlamos emberi szív érzése és gondolata, az élet kevélysége, a szemek és a vér kívánságai. Ki fogja megerősíteni ezeket az ingó nádszálakat? Ki védelmezi meg ezeket a gyenge virágokat? Ki lesz a hűséges gondozója azoknak az érintetlen termőföldeknek, hogy megteremjék a jóság gyümölcsseit a gonoszság irigykedéseivel szemben? Első fokon az a tekintély, amely irányítja a család és a gyermekek sorsát, a ti tekintélyetek, szülők.

Napjainkban igen gyakran halljuk a panaszt az édesapák és az édesanyák ajkairól, hogy gyermekeik nem akarnak engedelmessé válni a szülőknek. Szeszélyesek, kiszámíthatatlanok, senkire sem akarnak hallgatni. Az ifjak sértődötten fogadnak mindent, még a jóakarató tanácsot is, süketek a figyelemre, minden törekvésük arra irányul, abban találják legfőbb örömüket, hogy elsőek lehessenek a játékokban, a versenyekben, mindenben szeretnek saját fejük után indulni, azt gondolják, hogy csak egyedül ők értik meg a modern élet követelményeit. Végeredményben arra a tapasztalatra kell jutnunk, hogy korunk nemzedéke általában nem szívesen hajlik meg a szülői tekintély előtt, mert ők mindent jobban tudnak. De az ellenkezőt sem akarjuk ezzel mindenestül agyonhallgatni, mennyi kedves, vonzóan szép példa van rá az életben, hogy a gyermek, az ifjú valóban figyelmes, készséges, tisztelettudó és minden tetetés nélküli szeretetteljes. És mi az annak az ellenkező magatartásnak, fájdalmasan ható viselkedésnek az oka? Általánosságban a következőkben jelölhetjük meg annak a magyarázatát, hogy manapság a gyermekekben, fiúkban és leányokban egyaránt, igen gyakran nincsen meg az a készség, amellyel a szülői tekintélynek és szülői szónak kijáró tiszteletet meg kellene adniok, ennek egyik oka annak a fiatalos elkapottnak a légköre, amelyben élnek, amelyben minden arra készíti őket, hogy felszabadítsák magukat a szülőknek kijáró tiszteletadás alól, hogy mentesítsék magukat a szülői számonkérésnek nem mindig kellemes kötelezettsége alól, hogy valamiképpen elmellőzhessék a számonkérés jogosultságát. Minden arra készíti őket, hogy a függetlenségre való hajlandóságuk ne fékezze, a multat olyan könnyelmű kegyelgyintéssel elintézzék és merész vágyakkal nézzenek a jövőbe. Ha gyermekek és ifjak állnának itt előttünk, mondja a Szentanya, akkor mindenesetre azon lennének a továbbiakban, hogy előttük kifejténék és megvizsgálánák ennek a szűkkeblű és olyan igen sokszor dacos magatartásnak az okait, de mivel szülőkhöz intézzük szavainkat, azért ezt elmellőzve, egy másik igen jelentős szempontra akarjuk felhívni a figyelmet.

Bármilyen tekintély gyakorlásának a hathatós sikere nemcsak azokon múlik, akiknek engedelmeskedniök kell, hanem igen nagy mértékben azokon is, akik a tekintélyt képviselik. Más szavakkal : a tekintély két dolgot jelent, először jelenti a tekintélyjogot, másodszer jelenti az erkölcsi kiváltságot, amely-nél fogva a tekintély hatékony, eredményes és sikeres, amennyiben ténylegesen megvalósul az engedelmisség ténye. A tekintélyjoggal az Isten ruházta fel az embereket, amikor a természetrendjében vállalták a szülői hivatást. A tekintélyjog kiváltságos jellegét, a jog gyakorlását, mint szerzett-és megőrizhető jelleget kell tekintenünk, amelyet könnyen el is veszthetünk, de éppen olyan könnyen gyarapíthatunk is. Ezeknek figyelembevételével most már igen könnyen megérthetjük, hogy a merőben parancs magában véve igen ritkán éri el azt az eredményt, amelyet várunk attól, hacsak a parancs-jellegét a személyes tekintély és személyi adottságokkal kiegészített szülői hatalom nem kíséri, amely aztán biztosítja a tényleges engedelmisséget. Rögtön láthatjuk és észrevevesszük a kérdés lényegét és rögtön azt kérdezzük, hogy mi módon és miféle bölcs igyekvéssel lehet megszerezni, megtartani és növelni ezt az erkölcsi tekintélyt? Az Isten néha megadja egyeseknek azt a természetes parancsolási erőt ajándékként, hogy igen könnyen tudnak irányítani másokat úgyannyira, hogy szinte észre sem veszik, hogy a tekintély szavára hallgatva engedelmeskednek. Értékes ajándéka az Istennek, legyen az akár lelki adottság, akár a személyi varázslatos erő, amely vagy a szavakban, vagy a tekintetben, vagy az arcon nyilvánul meg, nehéz azt mindig szabatosan megállapítani, hogy miben is rejlik, de mindenesetre nem közönséges adomány. Ne éljetekek vissza ezzel a félelmetes adománnyal, amikor a mindennapi élet forgatagában bánni akartok fiaitokkal, mert az a veszély fenyeget benneteket, hogy elzárjátok fiaitok szívét és a félelemérzetét keltitek fel abban, rabszolgaszerű sorsot kelt a lélekben, ahelyett, hogy a gyermekekben a szeretetreméltó és a viszonzszeretni akaró fiakat tudjunk és lássunk. Mérsékeljétek ezt az erőt a szeretet meleg sugárzásával, amelyet annyira igényel az ő szívük és lelkük, a szülői szeretet édes, türelmes, aggódó és biztató melegét ! Halljátok Krisztus nagy Apostolát, Szent Pált, aki ezekkel a szavakkal figyelmezteti a szülőket : *«Atyák! Ne keltsétek fel a haragot gyermekeitekben, hogy kedvüket ne veszítsék».* (Kol. 3, 21.) Ne felejtsetek, szülők, hogy a szigorúság csak akkor ér célt, ha a szív szeretetteljes. Aki a tekintélyt szerencsésen tudja összeegyeztetni a kedvességgel, annak számára biztos a győzelem, a diadal abban a feladatban, amelyet a szülőknek vállalniok kell. És végül is, hogy hathatósan gyakorolhassák a szülők a nekik adatott tekintély alapján a parancsolást, annak elengedhetetlen alapvető feltétele és hogy sikerrel irányíthassuk mások akarati tevékenységét, annak elengedhetetlen követelménye, hogy uralkodjunk saját magunkon, szeszélyeinken és hangulatunkon. Nem akármilyen tekintély lesz erőteljes és figyelemreméltott, csak akkor, ha az irányítottak megérik lélekben annak indítékait és csak akkor hajlandók azt elismerni készséggel, ha hitből fakad, ha észszerűség, ha a kötelességtudat igazolja és irányítja azt, mert máskülönben az alattvalók magatartása nem felel meg annak a várakozásnak, amelyet a kötelességteljesítés révén elvárhatnánk tőlük, mert látják, hogy más az, amit kívánnak tőlük és más az, amit a parancsolók cselekszenek.

Ha azok a rendelkezések, ha azok a rendreutasítások, amelyek a gyermekneveléssel kapcsolatban elengedhetetlenek, elkerülhetetlenek, pillanatnyi szeszélyből fakadnak, vagyha a türelmetlenség a létrehozójuk, a sugalmazójuk, ha meggondolatlan elhamarkodásból fakadnak, vagy oktalan vagy éppenséggel kevésbé mérlegelt képzelődésekből vagy érzelmi mozzanatokból, az eredmény aligha lesz a várt, amint a tapasztalat már annyiszor megmutatta, mert ezekben az esetekben az intézkedések is csak ötletesek, következetlenek, sőt néha talán egyenesen igazságtalanok és kevésbé alkalmasak. Ma talán érthetetlen szigorúságot éreztetünk azokkal a nagy remegő tekintettel ránk néző gyermekekkel, holnap pedig szabadon engedünk futni mindent. Nem egyszer indul úgy a következetlenség, hogy minden ok nélkül eltiltjuk őket valami csekély dologtól, amit aztán egy kis idő múlva, amikor már megúntuk a keserves sírásuk hallgatását és a fékezhetetlen zaklatásaikat, akkor meg aztán utólréhetetlen gyengédséggel kegyesen megengedjük nekik az előbbi észszerűtlenül megtiltottat, hogy már csak legyen vége a keserves siránkozásnak; igen, ezekkel a következetlen tetteinkkel rontjuk a gyermeket legjobban. Ha tehát nem tudunk uralkodni saját hangulatunkon, nem tudjuk lefékezni szeszélyes magatartásunkat, irányítani önönmagunkat, hogyan tudjuk akkor kellőképpen nevelni a gyermekeket? Ha adódnak olyan pillanatok, amikor észre vesszük, hogy nem tudunk uralkodni magunkon, akkor halasszuk későbbre, jobb órára a rendreutasítást, amelyet egyébként kár volna elmulasztani, vagy a büntetést, amelyet megérdemel a gyermek. A lehiggadt és nyugodt pillanatban, lelkiállapotban a szó, a figyelmeztetés, a büntetés eredménye egészen más lesz, mintha rosszul leplezett szenvedélyes hangulatban mondogatjuk meg jól a magunkét; mennyivel nagyobb nevelő erő van és tekintélymegnyilatkozás ebben a módszerben.

Nem felejtjük el, hogy a gyermekek, még a kisebbek is, szinte csupa szem és figyelem, hogy ellesik a szülők tetteit, és hogy megfigyelik őket és szinte lassankint, amit a szülők legkevésbé vesznek észre, a gyermekek már mindenestől őket utánozzák szokásaikban és magatartásukban. Már a bölcsőtől kezdve, éppencsak hogy meg tudják különböztetni minden más nőtől az édesanyját, azonnal rájönnek, hogy miféle hatalom birtokosai lettek főként a gyenge szülők fölött az oktalan vagy váratlanul kirobbant sírásukkal, amit aztán nem is mulasztanak el, hogy a maguk ártatlan ravaszkodásukkal ki ne használnának. Amiért is éppen ezekben az esetekben kell arra nagyon vigyázni, hogy óvakodjunk mindattól, ami csökkenthetné a szemükben a szülők tekintélyét. Óvakodjatok attól, hogy a tekintélyt lejárassátok a folytonos, végetnemérő figyelmeztetésekkel, atyáskodásokkal, amelyek rendszerint azzal végződnek, hogy egyszersmindenkorra unalmassá válnak, féljg-meddig még csak meghallgatják a jóakarató atyai intelmeket, de aztán ezzel el is intézték, a nélkül, hogy azoknak valami jelentőséget tulajdonítanának.

Óvakodjatok attól, hogy gyermekeiteket félrevezessétek, vagy ámitsátok észszerűtlen vagy elégtelen magyarázatokkal, vaktában odadobott feleletekkel, hogy ezáltal szabaduljatok a kellemetlen kérdezősködésektől. Ha úgy érzitek, hogy néha napján nem alkalmas, nem időszerű, hogy megokoljátok előttük tetteiteknek vagy rendelkezéseiteknek indító okait, akkor hivat-

kozzatok a bizalomra és a szeretetre, hogy mindent értük akartok tenni. Meg ne másítsátok az igazságot, soha el ne hallgassátok, mert nem is gondolják a szülők, hogy egy napon majd minő nyugtalanság és forrongás indul meg abban a gyermeki lélekben, amikor majd rájönnek arra, hogy visszaéltek az ő természetes hiszékenységükkel. Óvakodjanak a szülők attól a fájdalmas esettől, hogy soha olyan dolog be ne következzen, amikor csak valami legkisebb jelből is arra lehetne következtetni, hogy nincs a szülők között egyetértés, hogy másképen bánik a gyermekkel az édesanya és másképen az édesapja; egykettőre észreveszik ezt az ellentétet és hamarosan azon fáradoznak, hogy az édesapjával szemben kihasználják az édesanyai tekintélyt, vagy pedig fordítva és csak igen nehezen tudnának ellentállni annak a kísértésnek, hogy ebből a tekintélyi kettőségből a saját maguk előnyét, kielégülését ne biztosítsák.

Gondos vigyázással legyetek azon, szülők, hogy a serdülő gyermekkel egyre jobban korának megfelelően értessétek meg a szülői tekintély jóságát és annak előnyét, de ugyanakkor lássák meg és érezzék, hogy az határozott és következetes és nem egykönnyen lehet azt befolyásolni vagy megindítani jelenetekkel vagy ötletes érvekkel; érezzék, kezdettől fogva a jóságos és meleg kéz irányítja az életútjukat, de vegyék észre azt is, hogy ugyanakkor az bölcs és okos, örökös és erőteljes irányítást is mutat. Gyengeség nélküli legyen a tekintély, amelyet a szülői szeretet irányít, amelyet teljesen át meg átjár és éltet a szeretet. A szülők legyenek az első nevelői és barátai a fiaknak. Ha valójában együttes az édesapjai és az édesanyjai szeretet — amely minden tekintetben megfelel a krisztusi követelményeknek és nem akar még ebben is egoisztikus öntetszelgést keresni — amikor az ilyen szülői szeretet sugallja az intézkedéseiteket, akkor fiaitok minden bizonnyal megérik a lélek mélyén és azokhoz alkalmazkodnak, a nélkül, hogy szükséges lenne a sokféle szóbeszéd, mert a szeretet nyelve ékeesebben szól mint az ajkak szóáradata. Az apró cselekedetek villámszerű ragyogása, a szó akcentusa, egy meleg gesztus, kedves bizalomra hangoló arckifejezés, bizonyos kifejezésbeli kedvesség, mennyivel jobban meggyőzhetik a gyermeket minden szóbeszédnél, hogy mennyire együttérezünk velük ügyeikben, hogy mennyire segíti őket a mi jóindulatunk, akkor aztán a tekintéllyel elhangzott szót úgy fogadják, nem mint gyűlöletes, elviselhetetlen terhet, hanem mint a szülői szeretetnek a legmélyesébb megnyilatkozását.

És talán a szeretetet nem egészíti ki a példaadás? Hogyan is engedelmeskednének készségesen a fiúk, ha azt látnák, ha azt kellene tapasztalniok, hogy bizonyos esetekben az édesanya nincsen tekintettel a családfő intézkedésére, sőt ami még súlyosabb, egyenesen kifakad ellene, hogyha a családi tűzhely falai között állandóan csak a szeretetlen és tiszteletlen bírálgatások kesernyés szavai hallatszanak mindenfajta tekintély ellen; ha észreveszik a gyermekek, hogy szüleik egyáltalán nem törődnek az Isten és az Egyház parancsolataival. Ezzel szemben a szülők azon legyenek, hogy gyermekeik saját szüleikben lássák meg azokat a legderekből szülőket, akik szóval és tettel megadják a tiszteletet minden tekintélynek és hűséges példát nyújtanak, hogyan kell hűségesen eleget tenni a kötelességeknek. Ez az épületes látvány többet ér minden szakszerű oktatásnál, megértik, hogy mit jelent a krisztusi

elvek szerinti engedelmesség és hogy azután ennek folytán hogyan kell ezt gyakorolniok, megvalósítaniok, nekik is szüleikkel szemben. Higgyétek el, hogy a jópéldaadás a legértékesebb örökség, amit gyermekeitekre hagyhattok. Tetteiteknek, munkálkodástoknak, szavaitoknak, tanácsaitoknak, vallás-erkölcsi magatartástoknak, az életküzdelmekben hősiesség helyállástoknak mindenkor imponáló szép, eltörülhetetlen látványa, emléke, mélyen a szívükbe vésődnek és élénken megmarad az emlékezetükben, mint valami legföltettebb drága kincs, atyai örökség, amelyre nem tudnak mélységes meghatódottság nélkül visszagondolni. Az áldott szülők emlékét ez őrzi meg a szívben, a kétség és a bizonytalanság óráiban; a jó és a rossz közötti választás habozásában, a szülő szelíd emléke áll a gyermek mellett, hogy még akkor is kézen vezesse gyermekét, amikor már megszűnt dobogni az a legmegértőbb szülői szív. A nehéz órákban, amikor az ég beborul fölöttünk, a szülők nyitnak a fiúk számára olyan meglátásokat és perspektivákat, amelynek láttára földerül újra a lélek és bizalommal indul meg azon az úton, amelyen járt egykor, a már sok élettapasztalattal rendelkező szülő azzal a tudattal, hogy csak ez áldozatos lélekkel vállalt munka és életküzdelem az ára és a kiváltója mind a földi, mind a túlvilági boldogságnak. És mindez talán csak szép álom? Nem, a szülők élete sohasem álom, hanem életösvény, amelyen Istentől kapott méltósággal és tekintéllyel jártok, amely mintaképpül szolgál a ti gyermekeiteknek, akik majd utánaatok indulva elsősorban is a szülők életútján keresztül akarják és tudják megismerni a reájuk váró feladatokat».

III. — 1941. okt. 26-án elmondott pápai beszéd a nevelés módozatait fejtegeti. Harmadik kérdésünk az, hogy a Szentatya mit tart fontosnak a nevelői munkában, az ifjúság nevelésében? Krisztus Király ünnepén nagy kihallgatáson fogadta a Szentatya az édesanyákat és a nevelőket. Beszédjében XI. Pius pápának nagyfontosságú körleveléből indult ki. («Divini illius Magistri 1929 dec. 1-én kiadott enciklika, amely annak idején a rosszindulatú, célzatos félremagyarázás miatt annyi kellemetlenséget okozott.) Abban az iratban a pápa szabatosan meghatározta, hogy mi a feladata az Egyháznak, a családnak és az Államnak a nevelés feladatában, azután azt hangsúlyozta különösen fájó akcentussal, hogy mennyi veszély származik abból, hogy a szülők közül igen sokan egyáltalában nem, vagy csak nagyon kevésé készülnek fel nevelői hivatalukra. Míg XI. Pius pápa elsősorban a lekipásztorokhoz és a tanítókhöz intézte körlevelét és csak rajtuk keresztül a szülőkhöz, addig most utóda XII. Pius pápa elsősorban az édesanyákhoz és a gyermekek nevelőihez, mint akiknek döntő szerepük van az ifjúságnak az erényekre és a vallásosságra való nevelésben. A beszéd első felében hangsúlyozza a Szentatya a *nevelői feladatra való előkészületet*, hogy azt helyesen tölthessük be. Amint műszaki munkás, mérnök, orvos, ügyvéd sem lehet senki sem előkészület nélkül, éppen úgy szükség van arra is, hogy a szülők is előkészüljenek gyermekeik nevelésére, mert Nagy Szent Gergely szerint a lelkek kormányzása a művészetek művésze, a legnagyobb művészet. Rendkívüli fontosságú, hogy ezt a művészetet hogyan gyakoroljuk, hogyan alakítjuk a gyermeknek mindenre fogékony lelkét, amely olyan mint a viasz, amelyen a káros hatás, vagy bűnös könnyelműség

káros eltörölhetetlen nyomokat hagyhat. Boldogok azok a gyermekek, akik már bölcsőjük mellett megtalálják második őrangyalukat, aki a jó felé vezeti őket. A Szentatya hihetetlen gyengédséggel kéri a szülőket, hogy anygali odaadással, gyengéd szeretettel neveljék gyermeiket, hogy állandóan figyelemmel kísérjék fejlődésüket. Angyaloknak kell lenniök az anyáknak, akik gondoskodásuk és örökösük közepette is szemüket mindig az ég felé irányítsák, mert a test nevelése, a test feletti örökös még nem minden. *A bölcsőtől kezdve meg kell kezdeni nemcsak a testi, hanem a lelki nevelést is,* mert ha nem a szülők nevelik a gyermekeket, akkor majd ők fogják saját magukat nevelni, jól vagy rosszul. Emlékezzenek arra a szülők, hogy az egyes vonások, így az erkölcsi magatartások, amelyek az ifjúban és a felnőtt emberben mutatkoznak, a valóságban az első évek formáiból és körülményeiből származnak. A gyermekek által magukra vett szokások később talán súlyos gátlásokat fognak előidézni a lelkiélet fejlődésében. — A gyermeki lélek nagyon érzékeny, az «egyszerű lelkecskében» is benne él az igaz és jó iránti ösztön. Ez az érzékenység, a külső hatások befogadására való készség, képesség nagyon is megkívánja a nevelést, a megfelelő irányítást, hogy a gyermek szellemi képességeit ne helytelen irányban használja fel. A gyermeket egy szeretetteljes pillantással, egy irányító szóval meg kell tanítani, hogy ne engedjen az összes külső behatásoknak, hogy uralkodjon az érzéki benyomásokon. Figyeljétek meg a gyermeket jól, ha jól megismertétek, jól fogjátok nevelni, ne kezeljétek természetét viszáson. *«Növelni, fejleszteni az értelem világot.»* Ne adjatok nekik hamis eszméket és a dolgokról hamis magyarázatot, ne válaszoljatok kérdéseikre tréfával vagy valótlan állítással, mert ezek előtt ritkán hajlik meg értelmük. Igyekeztek türelemmel és szeretettel vezetni és támogatni értelmüket, amely nem vágyik egyébre, mint az igazság birtokában felvilágosulni s megtanulni azt, hogyan tegye meg gondolkodásának egymás után következő lépteit. — *Neveljétek a gyermekek jellemét!* Csökkentsétek és hozzátok helyre hibáikat, fokoztatók és műveljétek jótulajdonságaikat és hozzátok ezeket összhangba azzal az állhatatossággal, amely az életben tanúsítandó határozottságnak előfeltétele. Mert így növekedve a gyermek hamarosan észreveszi, hogy javátakaró erős kéz irányítja élete alakulását, amely végeredményben nem más, mint az Isten akaratának aprópénzre való váltása és így erősödnek meg a lelkében azok az erkölcsi adottságok, amelyek nélkülözhetetlen feltételei a jellem kialakulásának, amely bátran néz a harc elébe és nem hátrál meg attól; tud uralkodni önmagán, de tudja vállalni az áldozatokat is *«impavido animo»*-t megnesesítve az *«animo christiano»* vonásaival. — *Neveljétek a szívet!* Mennyi balsorsnak, változásnak, veszélynek okozója a fejlődő gyermeknél a boldog csodálkozás és dicséret, a nem kellően alkalmazott gondoskodás, a rosszul felfogott szeretettől elvakult szülők engedékenykedése, kedveskedése. Mert hozzászoktatja ezeket az állhatatlan szíveket, hogy mindenki körülöttük forgolódjon, meghajoljon akaratuk és szeszélyeik előtt és ezeket beléjük plántálják a legféltelenebb önzés gyökereit, aminek aztán később a szülők maguk lesznek a legelső áldozatai. Irányítsuk figyelmüket az ég felé, az Isten felé, aki megszenteli azokat a lelkeket, az égi Királynő felé, akiben ismerjük meg a második édesanyját.

Az akarat nevelése az ifjúkor kritikus éveiben. Eljön egyszer csak az a nap, amikor majd újszerű képek, gondolatok nyugtalanítják a gyermek benső világát. Főként most legyetek résen szülők, most vegyéték észre, hogy nevelni kell a szívet, az akaratot egyaránt, hogy a titokban közeledő, leelkedő rossznak a csapdájába bele ne kerüljenek, hogy el kerülhessék a szenvedélyek cseleit. Most jelentkezik a leglényegesebb kötelesség, amikor a gyermek a gyermekkor öntudatlan derűs szép világából megy át az ifjúság tudatosan őrzött és diadalmasan megtartott tisztaság boldogító világába. A szülőkön áll, hogy a serdülés korában a fiúk olyan könnyedséggel, ügyességgel járhas-sák meg ennek a kritikus és testi átformálódásnak a szakaszát, hogy az ártatlan mosolyból és vídamságból semmit el ne veszítsenek, hogy hűségesen és érintetlenül őrizhessék meg ezt a sajátságos természetes szégyenérzetet, amellyel az isteni Gondviselés mintegy fékkel akarta a könnyen lobbanó szenvedélyt legyűrni és fogva tartani. Ezzel a szemérmes magatartással, amely édes testvére a vallásos érzületnek, elérhető és megvalósítható az, hogy kerülje a veszélyes bizalmaskodásokat, hogy ne igényelje az olyan látványosságokat, akár színház, akár mozi, amelyek a tiszta erkölcsi érzéket gyakran, igen sokszor olyan súlyosan támadják, vagy hozzák zavarba. A szemérmes magatartás legyen náluk mindig őszinte, éber, egyszerű, hamisítatlan. Éber figyelemmel kell kísérni lépteiket, nehogy a lélek fényét elhomályosítsák a hibák, a titkos bűnök, nehogy a már romlottak társaságába, vagy a rontók közé kerülve maga is ott rosszá legyen. Alkalmas hangulatban lelkesítsétek őket a tisztaság szeretetére. Legyetek készen arra, hogy kellő időben meglát-hasátok, észrevehessétek, hogy mikor jelentkeznek az első nyugtalan tekintetek, hogy mikor tükrözi a szem a lélek nyugtalanlását, hogy azok a szinte remegő ajkak mikor akarnak szinte már megszólalni, hogy kérdezzenek benneteket, szülők. Itt a pillanat, hogy ilyenkor nagy gonddal, szerető megértéssel világosítsátok meg az igazságot és legyenek feleleteitek bölcsen, igazán és mély hívő lélekhez illő gondossággal megfogalmazva, hogy ezeknek hallatára nyugtalanásaik elcsituljanak, hogy a lélekben világosság legyen. Ha így a szülők ajkairól hallhatják meg ezeket az Istentől emberre bízott mélységesen nagy titkokat a kellő órában és alkalmas módon, akkor az élet csodálatos és titokzatos törvényeit tisztelettel fogják felismerni és a tudás és felismerés biztos világánál nyugodtabban néznek a jövő elé. De mennyire fájdalmas lehet, amikor a fejlődő gyermek szabad kutatással keresi a titkok értelmét a széltében-hosszában kapható, található és igen gyakran olvasott népszerű ismertetésekben; hol lesz akkor a gyermeki tiszteletnek a megadása, hova lesz akkor a szent komolyság, amikor a szívben helyet foglalt az ismeretek nyomán a vad szenvedélyek ösztönös lángolása?! Szülők, mekkora szerető gond, és örködés előzzen meg minden bajt és lélekhervadást. A ti megértő és okos szavaitok lesz a mentőöv, a figyelmeztető erő a kísértés nehéz óráiban, amely annyiszor fog fellángolni körülöttünk.

Vallásos nevelést! A nevelés csak a vallásos nevelésben lesz teljes és harmonikus. Hangsúlyozza a Szentatya, hogy maguk a szülők is igen jól ismerjék a vallás igazságait, hogy annál könnyebben tudják ennek megfelelően nevelni gyermekeiket. Együtt az Egyházzal, együtt a lelkiatyával, a lelki-

pásztorral. Megszerettetni velük az Istent, Jézus Krisztust, az Anyaszent-egyházat és annak pásztorait, akik lelkük üdvén fáradoznak.

— Igen, így kellene nevelni a fiainkat, mondhatja akármelyik szülő is, de mennyi nehézséggel jár ez együtt, milyen nehéz manapság irányítani, vezetni a gyermekeket. Majd az egyik, majd a másik gyermek okoz keserűséget, gondot és fájdalmat. Valóban az életben a 13—14 éves gyermekek igen gyakran nehezen kezelhetők. Mi az oka ennek? Egyszerűen az, hogy két, három éves korukban mindent megengedtek nekik a szülők, mindent helyeseltek, amit mondtak. Mindez igaz lehet, akadnak fékezhetetlenek, háládatlanok, de nézzétek, ezek a kis zsarnokok és makacskodók hibáik miatt már talán nem is a ti fiaitok? Az Isten reátok bízta, ha még olyan nehéz természetűek is. Nincsen olyan vad, fékezetlen gyermek, akit nem lehetne megnevelni gonddal, türelemmel és szeretettel, csak a legritkább esetben történhetik meg az, hogy az ilyen kis vadóc lelke nem változhatna át az erények virágos kertjévé, csak arra vigyázzunk, hogy ne legyünk következetlenek és elfogultak vele szemben, hogy végleg el ne kedvetlenítsük azt a kis lelket. Kegyetlen módon nevelnétek gyermekeiteket, ha arra jönnének rá, hogy az egyiket jobban szeretik mint a másikat, hogy az egyiket a másikkal szemben előnyökben, figyelmességekben részesítik, vagy talán ellenszenvvel viselkednek a szülők az egyik vagy a másikkal szemben. A szülők meg a család érdeke is megkívánja, hogy a gyermekek egyforma szeretetben, megértésben, elbírálásban részesüljenek, ne legyen köztük megkülönböztetés, hacsak az elkövetett rosszaságnak vagy a jónak a jutalmazása nem kívánna meg ilyen eljárást, mert hiszen nem egyformán kapták-e a szülők a gyermeket az Istentől.

IV. Az 1940 nov. 10-i audiencia alkalmával a Szentatya az ifjúság kötelességéről szólt (a jelenlevők a hittanverseny győztesei): «A mai kor ifjúságát különösképen érdekli a mindenféle verseny, a testgyakorlás, a sport. Helyes, de a katolikus ifjú nem feledkezhetik meg arról sem, hogy a lélek igényei is versenyre szólítják a fiataloságot. A szellemi élet is hányszor szólítja az ifjakat öntudatlanul is versenyre, amely igen sokszor keményebb munkát és erőbefektetést kíván meg, mint a kinyilatkoztatás követelményei, a jóságra és a szentségre való törekvés. Ez utóbbiak annyival értékesebb lehetőségek az erő és a lendület kifejtésére, amennyivel szebb, vonzóbb, nemesebb és hatalmasabb a tudás és az erényesség mint a merő izmok ereje és a merő testi ügyesség kizárólagos értékelése.

A testi erő és üdeség a fiatal kor szépsége és ékessége, amelyet egyáltalában nem csökkent és nem alacsonyít le, hanem ellenkezőleg megnemesíti, vonzóbbá tesz a vallásos életre való törekvés és az erényes élet, amely féken tartja a szenvedélyeket; nagyon helyénvaló a klasszikus világ költőjének idézése, aki így énekel: «... gratior (est) pulchro veniens in corpore virtus». (Verg. Aeneid. V. 344.) Amiként az ifjúság törekszik a testi épség és erő megtartására és annak egészséges kifejlesztésére, éppen úgy lángol fel a lélek vágya is az erények megszerzésére. A lélek mélyén meginduló tudatos tevékenykedés az Istenfélelemben találja meg az életutat megvilágosító bölcsesség principiumát. Maga az élet is verseny, versenyfutás a jövő felé, amely lüktet a szívben,

a vérben, amikor az értelmi világokkal magatok elé állítjátok a jövő életpályát. Az életpálya felé irányuló első lépések megtételekor már szorongó szívvel néztetek a cél felé, amelynek elérésére erőt, energiát halmoztok; körülnéztetek ebben az elinduló felkészülődésben, hogy ki áll majd mellettetek mint hűséges segítő és támogató, aki majd észrevesz benneteket, aki a rossz és jó felkínálkozásában rámutat a jobbra, aki az erény szűk ösvényén szeretettel fog benneteket vezetni. Olyan valakit szeretnétek keresni és találni, aki édesanyai szeretettel vezetne benneteket mind a lelki, mind a szellemi, mind az anyagi dolgokban és megadná mindenben az útmutatást, az irányítást. Hol találjátok majd meg ezt a gyöngéd édesanyát és egyúttal erőskezü nevelőt? Ott találjátok meg, aki megtanított benneteket a lélekszerinti magasztos származásokra és megjelöli számotokra a nagyszerű rendeltetéseket.

Nézzünk vissza a múltba, a lelki újjászületés mozzanataira: az istenfiúság méltóságára tettetek szert a keresztteléskor, a keresztvíz csorgott fejetekre és homlokotokra, a bölcsesség sóját kaptátok ajkaitokra, az üdvösség szent olajával kentek föl benneteket, lelketek az eredeti bűn letörlésével az ég angyalához lett hasonló. Ki vitte végbe rajtatok ezt a nagy átváltozást? Ki szült újjá benneteket? Ki ajándékozott meg benneteket ezzel az új élettel, amelyet a vérszerinti szülők meg nem adhattak? Krisztus jegyese, az Anyaszentegyház volt lelketek édesanyja, aki mint kis gyermekeket homlokodon csókolt az égi örömök szeretetével és mint az égi Bárány vérével megváltottakat ölelt magához benneteket. Az Anyaszentegyház felszentelt papjának közreműködése által valósította meg lelketekben a kegyelemnek ezt a nagy csodáját, az üdvözíteni szándékozó isteni irgalomnak a bizonyosságát. A kegyelemmel együtt megkaptátok a hitnek, a reménynek és szeretetnek és az erényeknek a csiráit, részeseivé lettetek az isteni természetnek: ti pedig keresztyáitok szavaival feleltetek az Anyaszentegyház kérdéseire, amely azt kérte tőletek, hogy higgyetek a mindenható Atyában, a mennynek és földnek teremtetőjében, hogy higgyetek Jézus Krisztusban, aki emberré lett és kínhalált szenvedett, és hogy higgyetek a Szentlélekben, az Anyaszentegyházban, a szentek egyességében, a bűnök bocsánatában, a testnek feltámadásában és az örök életben.

A keresztségben gyengéden szerető édesanyja, a bérmlás szentségében pedig a hitben megerősítő és az erényekben fellelkesítő lett az Anyaszentegyház, hogy mindannak a rossznak bátor legyőzői lehessetek, amelyek értelmetek és akaratotok megrontására leselkednek. A Szentlélek csodálatos ajándékaival ruház fel benneteket, Krisztus lovagjai, az igaz hit harcosai, az erényeknek rettenthetetlen bajnokai lesztek azzal az isteni kegyelmi támogatással, amelyről oly magasztosan ír Szent Pál az efezusi levelében, amikor lelkesítette az őskeresztényeket a sötét hatalmak elleni küzdelemre. Ime ifjak, itt a terület, a mező, ahol érvényesülhet a ti erőtok, hithű bátorságotok, amelyre felkésztet, már most nevel, figyelmeztet benneteket az Egyház, a hősök anyja és nevelője.

A fiatalság, jól lehet, hajlamos, szeret azzal kérkedni, hogy semmitől sem fél, mégis igen sokszor megtörténik, hogy nyugtalanodik és amiatt gyötrődik, hogy nem tartják eléggé modernnek, hogy nem tud felemelkedni korának

követelményeihez. Az igazi Krisztus hívő mindig, minden korban a kor színvonalán áll. A katolikus ifjúság talán nem ápol lángoló tüzet, lelkesedést a szívében hazájáért, amelyet kész megvédeni minden veszéllyel szemben, de nemcsak védeni, hanem szolgálni annak az ügyét? És ugyanakkor nem ápolhat-e a lelkében ugyanolyan szeretetet, lendületet abban az életigénylésben, amelyet a katolikus életben való katonáskodás elvár az ifjúságtól? — Ti is bizonyára mindnyájan olyan katolikus ifjak akartok lenni, mint amilyenekre a mai kor, a mi századunk vár, amelyben Isten akaratából élnünk és munkálkodnunk kell?!

Higgyetek azzal a hittel, amelyről Szent Pál így ír: «Corde creditur ad iustitiam, ore fit confessio ad salutem.» (Rom. 10. 1.) ez a megvilágosított hit lesz a ti észszerű hódolatotok. «*Rationabile obsequium vestrum*», amely lelkesedést s égő lángot gyújt a szívében és világosságot az ész világában. Az így megvilágosított értelem meg tudja értetni veletek is, meg másokkal is, az elhihetőségnek észszerű indítékait, nem magukat ugyan a kinyilatkoztatott hitigazságokat, hanem azoknak észszerűségét, mert máskülönben lehetetlenné válna a hit, hacsak az értelem be nem látná, hogy mennyire észszerű dolog az indítékok alapján a hit.

Legyen hitek mélységes és gazdag, amely megtalálja a kapcsolatot a természet világával is, nem idegenkedve a tudományokban és a művészetekben való haladástól. Legyetek fiatalok mindenkor a lelkületben, de figyeljeteK arra, amit az efezusi levelében ír Szent Pál, hogy ne legyenek többé már gyerekesek a viselkedésben, ingadozók és olyanok, akiket akármilyen szél, hamis tanítás is megingat. Legyen a hitek szilárd és becsületes, előítéletektől ment, amely megveti a babonáskodást, az emberi tekinteteket bölcsen mérlegeli, amelyet nem kedvetlenít el a fenyegetés vagy gúnyolódás, amelyet félre nem vezethet a mulékony siker és kitüntetés. Legyen a hitek derüs és telve testvéri szeretettel. Ne legyen a hitek elefántcsonttorony szépség, hanem legyen benne szeretetteljes testvériesség, bajtársiasság, amely a körülötte lévő lelkeket meg tudja nyerni Krisztusnak. Legyen a hitek lendületes és harcos, mint az olyané, aki teljes bizalommal csatlakozik Krisztushoz, a világ meghódítójához. Ilyen ifjakra, ilyen hősökre van szüksége a mai kornak! Volt valamikor olyan idő, amikor minden akadály és veszély nélkül élhette az ifjúság az életét hite szerint, rábízhatta magát, hogy úgy mondjuk, ringathatták és magukkal vihették az áramlatok, amelyek körülötte keringtek, mert a kereszténység áramlata vitte mindenfelé ezt a kevésbé ellenálló virágszálat; a politikai és szociális helyzetek, az általános magatartás és szokások minden a kereszténységnek, az evangéliumnak a szellemét lehelte annak ellenére, hogy az egyesek életében lehettek hiányok és eltévelyedések; ebben a légkörben ha nem is a lélek belső békéjét, de legalább is a külső élet nyugalalmát biztosította valami látszatvallásosságnak a hajtóereje. Manapság a «laicizmus» szele fújdogál a világban; átjárta az egész földet és annyira befolyásolta a lelkeket, még a hagyományosan vallásos népeket is, hogy a katolikus vallásban élő ifjúnak nagy bátorságra van szüksége, hogy megőrizze a hitét, és hogy bátran merjen szembenézni azokkal a veszedelmes áramlatokkal, amelyek legdrágább kincsét, a hitét veszélyeztetik; a materializmus, a közönyösség, a pogány fel-

fogásra valló szenzualizmus, a gyönyörök tobzódása. De hol fog gyökeret verni az ilyen életerős bátorság, amely végeredményben nem más, mint valami szent hév és elzántság, ha nem a lelkileg, a krisztusi reménykedésben felvértezett ifjúságban, az olyan ifjú lélekben, amely erős és bölcs, nemes és tiszta, mint a tietek? *«Tu ne cede malis, sed contra audentior ito!»* (Verg. Aeneid. VI. 95.) Nézzetek körül és mondjátok meg őszintén ti, akik a kegyelmi életben növekedtetek, hogy vajjon Jézus Krisztus iránti szeretetből és szolgálatkészségből nem mernétek azt megtenni, amit más ifjak megtesznek, eltűnnek csak azért, mert szenvedélyesen ragaszkodnak valami földi, esékény eszményhez? Gondoljátok csak meg és mondjátok meg, hogy milyen szomorú, lesújtó látvány, hogy az *«ateista ifjú»* gyakrabban és szenvedélyesebben gondol talán az Istenre mint ti, csak azért, hogy aztán megtagadhassa és másokat is istentagadásra vezessen, hogy meggyűlölje Őt és aztán másokat is istengyűlöletre lázítson; ezzel szemben ti, katolikus ifjak, mutassátok meg szereteteket és szolgálatkészségeket, hogy ezáltal másokkal is megszeretessétek az Istent és az Ő szolgálatára elvezessétek. Engedjétek meg nekünk, kedvelt fiaink, hogy mindegyiteknek a lelkére kössük azt, amit egy győztes ijjasnak mondtak valamikor: *«Macte nova virtute, puer; sic itur ad astra!»* (Verg. Aeneid. IX. 641.)

Az Egyház édesanya és nevelő, a tanítás, amelyet tőle kaptatok, ugyneaz, amit Krisztus tanított, aki az Egyház egyedüli tanítómestere; Ő maga mondomta apostolainak, az evangélium leendő előharcosainak: *«Magister vester unus est, Christus.»* (Mt. 23, 10.) És minő Mester! A mi Mesterünk maga a megtestesült isteni Bölcsesség, *«aki által mindenek lettek, aki nélkül semmi sem lett, ami lett»* (Jn. 1. 3), aki az égboltozaton megjelölte a csillagok pályáját, kijelölte a napnak az útját, a földnek és a bolygóknak a keringési területét és rábizta az egész teremtett világot az emberi szellem érdeklődési világára, hogy kutassa, tanulmányozza és ismerje meg mindazt, amit az isteni kéz rejtett el a nagy természet világában a nélkül, hogy annak teljes kiismerésére valaha is eljuthatna. És mégis ez az isteni Mester, akiben a *«tudománynak és a bölcsességnek összes kincsei megvannak»*, nem magyarázta meg nekünk az égitestek járását, sem a csillagok körpályáját, sem a mindenség csodálatos titkait, hanem azért jött az égből a földre, hogy Ádám szerencsétlen ivadékát, az emberiséget megmentse, kit az Isten a saját képére és hasonlatosságára teremtett, hogy újra az isteni kegyelem köntösébe öltöztethesse a halhatatlan lelket. Hozzánk hasonló lett, bennünk a lelket kereste, mert a lélek az alapja minden erkölcsi nemességnek és emberi nagyságnak, mert ennek a rendeltetése egyedül örök. Krisztus kinyilatkoztatta nekünk a Háromszemélyű egy Istent, de egyúttal kijelentette nekünk saját magát is, hogy megértsük és higgyük, hogy az az örök élet, hogy megismerjük az Atyát, aki a mennyekben van, mint egyedüli igaz Istent és azt, akít küldött, Jézus Krisztust. (Jn. 17, 3.)

Az örök élet azonban, amely a Szentháromság boldogító színelátása, már itt kezdődik a földi pályafutásunk idején, ahol zarándokútban vagyunk az Úr felé és beteljesedik ott fent az égből, a dicsőségnek és az örök hazának birtoklásában. Az örökkévalóság királya pedig Jézus Krisztus, akinek a mennyei Atya átadott minden hatalmat az emberek felett, hogy az örök életbe részesítse mindazokat, akiket az Atya Őreá bízott. Hogy az örökkévalóság kapujá-

hoz eljuthassunk, szükségünk van olyan kenyérre, amely nem fogyatkozik meg az örökélet felé vívó úton. Jézus Krisztus lett a mi életetadó kenyérünk. Vajjon nem Ő hirdette : «*Én vagyok az élő kenyér, ki a mennyből szállottam alá. Aki eszi ezt a kenyeret, az örökké élni fog; a kenyér, amelyet adandó vagyok, az én testem a világ üdvéért! Aki eszi az én testemet és issza az én véreml, örök élete legyen és én feltámasztom őt az utolsó napon.*» (Jn. 6, 51, 55.)

Ime szeretett fiaink, az örökélet kenyere a mi oltárainkon, amelyet legelőször maga Jézus Krisztus helyezett az Utolsó Vacsora termében az asztalra szenvedése előestéjén és szétosztotta tanítványai között, az első áldozópapok között, akiket az Újszövetség papjaiul rendelt. (Conc. Trid. Sess. XXII. can. 2.) Az Utolsó Vacsora termében volt az első vérnélküli áldozat bemutatása a mennyei Atyának, amelyet annyi millió meg millió szentmise követett a keresztények gyülekezetében, a katakombákban és a mi templomainkban ; a Golgotán, az ég és a föld színe előtt bekövetkezett az Istenember megrázó halála, aki pap és áldozat, engesztelésül felajánlja magát az emberek váltáságáért, hogy ezáltal megváltást nyerjenek. A Golgota oltárával azonosak a mi oltáraink, amelyek szintén az engesztelés hegyormai, amelyeket beárnyékol a kereszt és a Keresztrefeszített. Oltáraink vérnélküli áldozatában egy és ugyanaz az Örök-Főpap és az örök Áldozat, a különválasztott test és vér, az átváltozott kenyér és bor színe alatt : oltárainkon is valósul a nagy kiengesztelés az Isten és az ember között. Ah, miért nem siet minden katolikus nép, az összes emberek és az ifjúság az Úr házába, hogy jelen lehetnének ennél a csodálatos isteni látványnál és kegyeletes lélekkel az oltár körül ? Ah miért nem borulnak le az Úr oltára előtt, hogy irgalomért kiáltsanak és megbocsátásért ? Miért nem sóvárognak a mennyei asztal bősége után ? Világos, hogy azért nem, mert nem ismerik az Üdvözítő Jézus véghetetlen szeretetét, mert fagyos és közönyös lett a hitük, mert a földi javak és az örömök elfelejtetik velük a halhatatlan lélek értékét és nem képesek megízlelni és élvezni az Úr édességét és az örök élet kenyerének a jóságát. — A szentáldozás, az Úr asztalához való járulás enged következtetni a rendszeres szentmishallgatásokra is, ami éppen úgy hirdeti vallásos magatartástokat, mint a versenyben való részvétel a vallási ismeretekben való jártasságotok bizonyosságául.

Ez a tervszerű «hadjáratotok» a szentmishallgatást illetőleg. *Campagna su la Santa Messa* lényegesen apostoli vállalkozás. Először is példaadástokkal apostolkodtok, hogyan kell megszentelni a vásár- és ünnepnapokat szentmishallgatással, azután pedig szavaitokkal nyomatékozzátok, amit magatok is megeselekedtek, hogy másokat is rávegyetek arra, hogy hasonlóképen szenteljék a vásárnapokat és a parancsolt ünnepeket. Emlékeztessétek őket azzal az udvariassággal, szerénységgel és következetességgel, amely egy ifjúhoz illik, hogy minden katolikus keresztény embernek kötelessége megszentelni az Úristen napját ; a parancs komolyan kötelez, amely alól nem adhat olyan könnyelműen felmentést magának, akár valamilyen vásárnap kirándulás ürügyével, akár társas vadászat miatt, akár valamilyen sport összejövetel miatt. Értessétek meg az emberekkel, hogy mégsem olyan közönséges, egyszerű dolog az a vásárnap szentmise, amikor a lelkipásztor híveiért «*pro populo*» ajánlja fel a szentmisét, alkalmat ad nekik arra, hogy meghallgathassák a

szentbeszédet, az evangélium magyarázatát, az Egyház hagyományos tanítását, hogy az örökelvek szempontjából nézzék és ítélhessék meg az emberek a jelenkor adottságait is.

Azonban mind saját magatok számára, mind másokat illetően csak akkor lesz igazán eredményes a felkészülés, ha eljuttok annak a megértésére, hogy mindez csak akkor fog sikerülni, ha szívvel-lélekkel vesztek részt magatok is a szent cselekményekben, figyelemmel kíséritek az áldozatot-bemutató papot a cselekményekben, aki főként az élőkről szóló megemlékezésben emlékezik meg az Isten színe előtt azokról, akik vele együtt ajánlják fel a szentmise-áldozatot saját magukért és minden megváltottért az üdvösség reményében; tudnotok kell, hogy ebben a szent cselekményben benne van a szent színekben való részesedés-is, a misézőnek és a híveknek áldozása. Vajjon nem erről beszélnek-e az Apostolok Cselekedetei, hogy az első keresztények állhatatosan résztvettek a szent cselekményekben, a kenyérszegésben, az Eucharisztia megünneplésében és az imádságban! És *Szent Jusztin* vértanu nem arról értesít-e bennünket *Apológiájában*, hogy a konszekrált kenyeret és bort, azaz Krisztus szent testét és véréát szétosztották a jelenlevők között és elküldték az otthon maradottaknak? Bizonyára nem ismeretlen előttetek, ha nem is lehettek korotoknál fogva tanui annak a nevezetes rendelkezésnek, amelyet a szent emlékü X. *Pius* pápa adott ki a gyakori szentáldozásról, hogy milyen kimondhatatlan gyümölcssei vannak a gyakori szentáldozásnak. Azáltal az intézkedés által mintegy megvalósultak azok az óhajok, amelyek valamikor ott a trienti szent zsinaton hangzottak el. Mint értették meg a buzgó lelkek ennek az apostoli buzdításnak a szellemét, ezt még akkor is méltányolnunk kell, ha első sorban talán azt kell mondanunk, hogy csak talán a leányifjúság körében talált buzgó követésre, de nyugodtan mondhatjuk, hogy mások is gyakran keresik fel az Úr oltárát, hogy ott az égi kenyérben részesülhessenek. Úgy illik, hogy nem kisebb buzgósággal siessenek az oltárok tabernákulumának a Lakója felé a katolikus férfiak és ifjak is, akikben ugyanaz a hit lobog, akiket ugyanaz a remény éltet, akikre nem más, sőt, mondhatjuk, hogy keményebb küzdelmek várnak az életben, örömmel mondhatjuk, hogy igenis vannak már nagyon sokan, akik lélekkel vesznek részt az Eucharisztikus mozgalmakban, vannak, akiknek lelki igényük lett már az Eucharisztikus kenyér, mások meg ezen a jó úton járnak; vannak olyanok még, akiket kielégít a húsvéti szentgyónás vagy esetleg más alkalommal végzett szentáldozás. Melyik táborba akartok tartozni, kedves ifjak? Minden bizonnyal szívetek azt súgja, hogy azok közé álljatok, akik az élen haladnak, sőt a nemes lendület arra készlet benne-tek, hogy ebben a *«lelki tréningben»* megelőzzetek mindenkit, hogy sokakat rávegyetek arra, hogy legalább havonként egyszer áldozzanak, jó példátokkal buzdítva őket, hogy minden emberi gáncsoskodástól és előítélettől eltekintve merjenek új utakon járni.

Növekedjete kedvelt fiaim, a kegyelemben, a jóakarásban és a mi Urunk Jézus Krisztusnak a megismerésében. *«Crescite in gratia et in cognitione Domini Nostri et Salvatoris Jesu Christi.»* (Péter II. 3, 18.) Minél jobban gyarapodtok a kegyelemben, annál jobban meg fogjátok ismerni Őt, és minél jobban megismeritek, annál jobban fogjátok szeretni, mert a kegyelem által és az Ő

megismerésében van az örökélet. Iparkodjatok Őt minél jobban megismerni az Evangéliumokból, tanításaiból, szentségeiben, Egyházán keresztül és törvényeiben. Növekedjétek korban, bölcsességben és erényességben Isten és az emberek előtt, ne felejtsetek el, hogy nem lesz igazi tudománytok, ha csak a hallottakat meg nem tartjátok. Olvasni fogtok sok mindent, tanulni fogtok sok új dolgot és engedelmeskedni fogtok sokszor majd, de csak az élet alkonyán fogjátok elismerni igazán a kis Katekizmus lényegét és jelentőségét, amely az életnek és igazságok törvénykönyve, amelyet maga a Megváltó hozott az égből a földre, hogy bennünket általa felemeljen az égbe.

Az égi kegyelmek zálogául szívből adjuk reátok apostoli áldásunkat azzal a lélekből fakadó óhajjal, hogy mindenkor hűséges gyermekei legyetek az Egyháznak és a Hazának.

V. BEFEJEZÉS.

«*Ubi excessibus abundat caritas, non potest deesse loquendi facultas.*» — Amikor a szeretet csordultán árasztja el a lelket, akkor lehetetlen, hogy némán hallgasson az emberi ajak. Annak az atyai szívnek a melegéből és bőségéből lestük el azt a néhány gondolatot, aki *XII. Pius* néven a mi jubiláló Szentatyánk. Befejezzük ezzel mondanivalónkat, nem mintha még nem tudnánk új színeket kihozni abból a Krisztusi szeretetből élő, forrászó szívből és lélekből, hanem inkább a mi saját gyarlóságunkat kell alázatosan bevallanunk, hogy szinte már nem bírjuk követni, fölérni a nagy szeretet himnuszát, szinte már bódultan járunk a tavaszi pompában illatozó, tündöklő, sugárzó meglátások ígézetében. Mintha csak újra meg újra azt hallottuk volna, amit az isteni Mester mondott egykor: «*Hagyjátok hozzám jönni a kisdedekeket, mert ilyeneké a mennyek országa!*» Mennyi szépség, édesség ömlik ajkairól, az aggódó szeretet nyitja meg a szívet, hogy szóljon, hogy beszéljen, hogy kiáltson, hogy megértesse velünk, hogy szeressük a gyermeket. «Az az áramlat, amely magával sodorta a tegnapi nemzedékét, mára meggyorsult, az emberi szellem, akarat és cselekvés eltévelyedésének a végkifejlődéséből adódik a mai állapot, az emberiség zűrzavara, amely veszélyezteti és veszélybe sodorta annyi családi tűzhelynek a békéjét és nyugalmát is. Ennek vagyunk mi is, ha nem is gyáva, de rémült tanui. Mennyire szeretném odakiáltani mindenkinek az olyan ember bátorságával, aki átérzi a helyzet súlyos voltát, olyan szeretettel, amely nélkül nincsen apostolkodás, hogy legyetek hűségesek, kedves szülők, hivatásokhoz! Sohasem volt még súlyosabb óra, amely töletek ezt megköveteli, sohasem volt még szebb óra, amelyben erre felelnetek kell! Ne hagyjátok tehát elmúlni az óráit, ne hagyjátok tönkre menni azokat az ajándékokat, amelyeket az Isten adott néktek, Szülők.» Testvérek, csak a válság óráiban lehet megítélni az emberek jellemét és szívet, a bátrakét és a kishitűekét. Ezekben a nehéz órákban árulják el, vajjon hivatásuk és küldetésük magaslatán állanak-e? Hogy ezt megtehesétek, Szentatyánk szavai szerint háromra van szükségünk: «*Fratres, orate, amate, vigilate!*» Testvérek, imádkozzatok, mert ima nélkül csak emberi munkát végeznétek, szeressétek egyszerű szívvel a reátok bizottakat; virrasszatok, hogy észre vegyétek a veszélyeket. Ez mindaz röviden, amit a gyer-

mekek iránti szeretetében a Szentatya lelkünkre köt és a szívünkben, lelkünkben felkeltett, hallgassuk szomjas szívvel és valósítsuk erőteljes odaadással a gyermekek boldogulásáért.

Erőss József.

ISKOLÁNK TÖRTÉNETE.

Intézetünk alapítója Koháry István gr. országbíró. Egyike a magyar barokk korszak kiemelkedő egyéniségeinek, akik vallásuk és nemzetük művelődése érdekében sokat tettek és áldoztak. Koháry, akit iskolázottsága, műveltsége, közéleti szereplése és életének gazdag tapasztalatai széles látókörű emberré tettek, tudatában volt az iskolázás jelentőségének. De nemcsak ez vezette őt az iskola alapításában, hanem az is, hogy Kecskemét városának egyik, még pedig eléggé tekintélyes földesura volt. Kecskemét városa, melyet a felszabadító hadjárat és Rákóczi felkelése, főleg azonban a rációk pusztításai majdnem koldusbotra juttattak, nem volt abban a helyzetben, hogy a maga erejéből középfokú iskolát tudjon emelni és fenntartani. Koháry meleg érdeklődéssel kísérve a kecskeméti sorsát, maga veszi kezébe a kezdeményezést, és az iskolának a vezetését a piaristákra bízta (1714). Erre az elhatározására döntő hatással volt saját élménye: 1712-ben Nyitrán személyesen ismerte meg a piaristák nevelő munkásságát. Szándékát rövidesen valóra váltotta és 1715 február 21-én a piaristák meg is kezdték működésüket 63 tanulóval.

A város lakossága ünnepélyesen fogadta s fényes kocsisorban hozta be az első piaristákat, Keszleőkeői Majthényi Domonkos házfőnököt, Kovácsovic Pált, az iskola első igazgatóját és Bieliczky Ágoston tanárt. Ideiglenesen a Mária-Társulat házát bocsátották rendelkezésükre (ez a mai színház helyén volt.) Innen járogattak el a vélhetőleg nem messze fekvő elemi iskolába, melyet kérésükre a tanítás céljaira átengedtek nekik. Ugyanakkor a róm. kat. Egyház gondozásukra bízta a homoki Kisboldogasszony- és a Szent Mihály-kápolnát, mely közel esett az iskolához és ideiglenes lakóhelyükhöz is.

A következő évben (1716) megnyílt az első és a második osztály (cl. infima és media) és a tanulók száma 118-ra emelkedett. A plébániai iskolában kilenc évig működtek a piaristák. 1724-ben azonban kénytelenek voltak kiköltözni belőle, mert az épület már igen rongált állapotban volt. Az év végéig s az 1724—25. év elején a helyreállított Mária-Társulati ház ebédlőjében tanították az ifjúságot. Az új rendház építése azonban már annyira előrehaladt, hogy 1724 november 23-án átköltözhetek a rendház épületébe. Az iskola a rendház két földszinti szobájába helyezkedett el, az atyák pedig az emeletre költözködtek. 1724—25-ben megnyílt a harmadik osztály (cl. syntaxistarum) is.

Az átköltözködés alkalmával a Szent Mihály-kápolnát is visszaadták a plébániának s ezután a kissé messzebb fekvő Homoki-kápolnát látogatták. Ez azonban, főként téli időben, nem volt alkalmas misehallgatásra. Ezért 1729-ben Demka Sándor a rendház alsó folyosóját középen elzáratta és kápolnává alakította. De ez is kicsiny volt az ifjúság és a hívők számára. Szükségesnek mutatkozott a templom felépítése is. 1729 Szentháromság vasárnapján

tették le a templom alapkövét s 1735-re elkészült a templom szentélye a főoltárral. Ezzel a hívők és a piaristák régi vágya teljesült.

A piaristák lelkes és odaadó munkája következtében az iskola jóhírneve egyre jobban növekedett, s messze vidékről sereglettek Kecskemétre a tanulóifjak. Kecskemét így nemcsak a Duna—Tisza-köz katolikusságának lett művelődési középpontja, hanem az É.-nyugati és É.-keleti Felvidékről, Erdélyből, a katonai határvidékről s Dunántúlról is sokan fölkeresték. A kis- és nagykunsági, jászsági magyar fiúkkal együtt német polgárgyerekek, azután tótok; szerbek és kat. délszlávok (dalmátok és horvátok) is szorgalmasan látogatták iskolánkat, de akadtak közöttük bolgár és rutén anyanyelvűek is. Sok volt közülük házitanító, kiket részben a piarista tanárok hoztak magukkal szűkebb hazájukból. De akadt közöttük vándor- és koldusdiák is. Az ifjúság száma 1777-ig némi hullámzással állandóan növekedett. 1730-ban a rendháztól egy kissé távolabb új épületet emeltek az iskola számára, s ide költöztették át az ifjúságot. 1754-ben megnyitották a poétikai és retorikai osztályt is, s ezzel az intézet hatosztályos gimnázium lett. Az ifjúság növekvő száma s a régi (1730-as) iskola épületének rozogassága miatt szükségessé vált újabb építkezés. 1758-ban Rákóczy Miklós házfőnök és igazgató rendbehozatta a régi iskolaépületet, majd a poétikai és retorikai osztály számára új épületet emeltetett (az ú. n. «piarista konviktust», mely 1938-ig állt fenn a telekrésznek azon a szögletén, ahol mostan Erdősi Imre emléktáblája van elhelyezve. Bár a tanítás nyelve latin volt, mégis az iskola szerencsés fekvésénél fogva színmagyar környezetben a magyarosításnak egyik legjelentősebb tényezője lett. A piarista rend is azért rendeli ide a bölcséleti és a teológiai tanfolyamot végző rendi növendékeket, hogy a magyar nyelvet minél jobban megtanulják. Itt működik 1731-től kezdve a második rendi újoncnevelő intézet is egészen 1849-ig. A rendfőnököknek is székhelyük volt Kecskemét 1730—1732-ig.

A piaristák alapítójuk szándékának megfelelően először az elemi népoktatást veszik gondozásukba s iskoláik csak lassan nőnek ki gimnáziumokká. A jezsuita rend eltörlése után azonban egyre nagyobb jelentőségre emelkednek s átveszik a jezsuita iskolák egy részét is. Tanításukban alkalmazkodnak a gyakorlati élethez s már a Ratio Educationis (1777) előtt az fráson kívül a hittant, a latin és német nyelvet, majd a földrajzot, görögöt, a római és a hazai történelmet rendes tantárgyként tanították. A magyar nyelvet Cörver br. rendfőnök Methodus-a alapján már 1758-tól kezdve kötelezően tanították. A Ratio Educationis tanterve tehát semmi zökkenőt sem okozott az iskola munkájában. Annál nagyobb megrázkódtatással jártak a rendre s egyúttal az iskola működésére is II. József intézkedései. Az iskola hanyatlásnak indult, 1788-ban összesen 26 tanulója volt az intézetnek. A zavaros viszonyok között meglazult a diákság fegyelme is. Az 1806-ban kiadott Nova Ratio-ra vár az a feladat, hogy a megbolygatott iskolaügyet újra rendezze. Az egész országban egyre jobban erősödő nemzeti érzés sürgeti, hogy a magyar nyelvet is iktassák a rendes tárgyak közé. 1796-tól kezdve szerepel a magyar nyelv is a rendes tárgyak között.

A kecskeméti piarista iskola a Nova Ratio kiadásakor már ismét hatosztályos gimnázium (ú. n. nagygimnázium) volt, s a tanulók száma 280-ra

emelkedett. Időközben a ház és az iskola épülete annyira megrongálódott, hogy új épületről kellett immár gondoskodni. A kezdeményezés után azonban csak lassan indult meg az építkezés. 1825-ben fogtak hozzá a templom mellett az új épület felépítéséhez, s csak 1832-re készült el. Ekkor a róm. kat. Egyházközség vállalta magára fönntartását. Ily módon az iskola zavartalanul folytathatta működését. Az ifjúság száma átlagosan 300 körül mozgott. A békés munkát csak az 1848-49-es évek eseményei és küzdelmei szakították meg. Az iskolát Haynau lefoglaltatta kórháznak. 1849 szeptemberében ugyan visszaadták, de midőn októberben az iskolát megnyitották, már az új osztrák tanterv (Entwurf) szerint kellett tanítaniok. Ez a tanterv minden előnye mellett is ellenszenves volt a piaristáknak, mert a német nyelvet erőszakolta rá az iskolákra, holott 1841-től kezdve már minden tárgyat magyar nyelven tanítottak. A piarista gimnázium négyosztályos algimnázium lett, a tandíj és a beíratási díj fizetése pedig megapasztotta a tanulók számát. Mindez az iskola fönntartását is kérdésessé tette. 1853-ban Demeter Alajos igazgató egyenesen azt a tervet vetette föl, alakítsák az iskolát reáliskolává, hogy továbbra is életképes maradjon. Ez ugyan nem történt meg, mert sokan voltak, akik nem az átalakítás, hanem a továbbfejlesztés mellett foglaltak állást, s azt javasolták, hogy főgimnáziummá kell kifejleszteni. Az erre vonatkozó tárgyalások a kat. Egyházközség és a rendfőnök között 1859-ben eredményre is vezettek. Csak az épülethiány okozott nagy gondot. Ezen újabb bővítéssel segítettek. 1860-ban fogtak hozzá a kibővítéshez, s a következő évben a váci püspök felszentelve átadta rendeltetésének. A fokozatosan fejlődő intézet azonban újabb építkezéseket tett szükségessé. 1888-ban megépítik a tornacsarnokot, 1893/94-ben pedig fölépült az intézetnek a Horváth Cirill-utca felé eső része is. Így rakódott össze részekből a piaristák kecskeméti gimnáziuma, melyet ma már «öreg gimnázium» néven emlegetünk. A rend pedig azzal tett eleget a szerződés feltételeinek, hogy tanárokkal látta el az iskolát és ideküldötte a gimnáziumba járó rendi növendékeket. A rend kisebb papnevelő intézete (ú. n. stúdium) azóta is itt működött 1935-ig. Az intézetben 1862—1863-ban volt az első érettségi vizsgálat, s ekkor alakult meg az önképzőköri is. A diákság szellemi életét ébrentartották és fejlesztették a pályázatok, az ifjúsági könyvtár, öntevékenységét pedig az ifjúsági egyesületek.

Az 1883. évi középiskolai törvénnyel kapcsolatban a piaristák minden nehézség nélkül illeszkedtek be az új tantervbe és szellemébe az ősi örökség elfeledése nélkül. A világháború megrázkódtatásai, a forradalmak, majd a ránk szakadó trianoni béke és az ország megcsönkítése kemény életfeladatok elé állították a magyarságot, legfőképen azonban az ifjúságot. Az új életcélok, a művelődési eszmény és a korszerű haladás összefoglalása tették kívánatosá az 1924. évi középiskolai reformot. Ennek három típusú iskolája (gimnázium, reálgimnázium, reáliskola) közül intézetünk gimnázium lett.

Iskolánk fejlesztését és az iskolaépület kibővítését csak egyidőre oldották meg a múlt század 80—90-es éveinek építkezései. Az öreg gimnázium aránylag rövid idő múltán már nem felelt meg a modern iskolai épület követelményeinek. A szertári helyiségek elégteleneknek, a tantermek a jelentkező tanulók befogadására szűkeknek bizonyultak. Új, modern épület emelésére

megindultak tehát a tervezetések, amelyek 1911 óta öltöttek határozottabb formát, majd a nagy gondolatokat és áldozatkészségeket magában rejtő végleges terv alapján 1930 szeptember 27-én meg is kezdődött az építkezés a piarista templommal és társházzal szembefekvő régi reáliskola és a vele szomszédos telkeken dr. Hütl Dezső műügyetemi tanár tervei alapján. A munka nagy lendülettel folyt 1931 augusztusig, amikor a pénzügyi nehézségek miatt bekövetkezett a hanyatlás, sőt — majdnem a teljes befejezés előtt — a két évig tartó pangás. Végre a magyar Kegyestanáftórend főnöke, Sebes Ferenc dr., 1933 nyarán újra megindította a munkálatokat s az épületet elfoglalhatóvá tette. 1933 december 4-én az új épületben meg is kezdődhetett a tanftás. A Kecskeméti Róm. Kat. Egyházközség és Magyar Kegyestanáftórend között 1935. évi június hó 21-én kelt szerződés jött létre: ennek alapján az intézet fenntartását 1934 szeptember hó 1-től a Kecskeméti Róm. Kat. Egyházközségtől a Magyar Kegyestanáftórend vette át.

Az 1934. évi XI. t.-c. egységes magyar középiskolát teremtett s az 1924. évi háromtípusú középiskola helyébe mindenütt gimnáziumot állított. Az új egységes magyar középiskola, vagyis gimnázium tanterve szerint a folyó iskolai évben az I—VII. osztályokban folyt a tanftás.

Az 1935. VI. t.-c. 49. §-a értelmében az egyházi hatóság alá tartozó középiskolákat az illetékes egyházi hatóságok saját szabályaik szerint igazgatják: a katolikus egyházi hatóságok alá tartozó középiskolák önkormányzatú Katolikus Középiskolákká lettek, melyek felett az állam a tankerületi kir. főigazgató személyében főfelügyeleti jogot gyakorol.

Gimnáziumunk legfőbb közigazgatási hatósága: a Katolikus Iskolai Főhatóság, melynek mindenkori elnöke a hercegprímás. A KIF az önkormányzati Kat. Középiskolákat az említett törvénycikkben megszabott keretek között saját szabályai szerint igazgatja s felügyel a nevelés és tanftás munkájára. Ezirányú felügyeleti jogát a Katolikus Tanügyi főigazgatók útján gyakorolja.

Iskolánk eddigi főigazgatói: farádi Vörös Antal (1776—85), báró Prónay Gábor főispán (1785—90), gróf Szapáry József főispán (1793—1822), Orgler József kanonok (1824—29), Adamkovics Mihály kanonok (1831—45). Az önkényuralom idején főfelügyelők voltak: Kovács Pál helytartótanácsi tisztviselő (1851—53), Haas Mihály prépost (1853—58), Halder Kondrád kir. tanácsos (1858—67). A főigazgatóságok visszaállítása után iskolánk főigazgatói: Fesztl Károly kanonok (1862—66), Róder Alajos kanonok (1866—67), Lutter Nándor piarista (1867—1884). A budapestvidéki tankerületben iskoláink főigazgatói voltak: Say Móric (1884—85), Hóman Ottó (1885—96), Francsics Norbert (1896—1904), Spitkó Lajos (1904—1914), Badics Ferenc dr. (1915—1918), Madzsar Gusztáv (1919—27), Acsay István dr. (1927—32), 1932. évi július 1-től kezdődően a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter intézetünket a budapestvidéki tankerületből kivéve a szegedi tankerületbe osztotta be. Főigazgató: Kaufmann György dr. (1932—1935 jún. 28.), Kispartai János dr. (1935 jún. 28—okt. 15.), 1935 okt. 15-től kezdődően az intézet visszakerült a budapestvidéki tankerületbe. Főigazgató: Kemenes Illés dr.

Iskolánk eddigi Kat. Középiskolai főigazgatói: Dr. Jászai Rezső (1935—1938), dr. Kürti Menyhért (1938—1940), dr. Tihanyi Béla (1940-től).

Iskolánk eddigi igazgatói: Kovácsovics Pál (1715), Zaboynik Péter (1715—24), Kovácsovics Pál (1724—26), Tagányi Béla (1726—28), Demka Sándor (1728—30), Halápy Konstantin (1730), Demka Sándor (1730—33), Zhorelitzky Tóbiás (1733—34), Oszlányi Ferdinánd (1734—35), Demka Sándor (1735—36), Tagányi Béla (1736—39), Demka Sándor (1739—41), Nozdrovitzky Szeverin (1741—42), Deményi László (1742—43), Gyurovics Glicér (1743—44), Demka Sándor (1744—45), Rátay Egyed (1745—47), Demka Sándor (1747—48), Dorinetz Chr. János (1748—49), Prileszky Mihály (1749—1750), Tarr András (1750—52), Pnyacsek Julián (1752—54), Szokolóczy Vencel (1754—56), Horváth Benedek (1756—57), Rákóczy Miklós (1757—58), Hulinyi Jónás (1758—59), Tarr András (1759—60), Lédai Lénárd (1760—63), Kiss Adorján (1763—64), Lality Elek (1764—68), Diviatzky János (1768—69), Kázmér Demeter (1769—72), Holló Imre (1772—73), Némethy Lajos (1773—74), Butsi Sándor (1774—76), Koretz Orbán (1776—89), Kruzy Márton (1789—90), Szomy Lajos (1790—93), Pek Ágoston (1793—99), Visky Ágoston (1799—1802), Subányi György (1802—1803), Lippay József (1803—1807), Kiss Márton (1807—1808), Hulják Péter (1808—10), Hegyi József (1810—11), Dani Zsigmond (1811—32), Cserbay Lipót (1832—37), Katona Dénes dr. (1837—41), Schembera József (1841—44), Valentini János (1844—46), Szigly Gábor (1846—47), Demeter Alajos (1847—55), Cseh Ferenc dr. (1855—59), Suhajda Sándor dr. (1859—63), Polák Ede dr. (1863—83), Tóth Antal (1883—1888), Perger József (1888—97), Tóth György dr. (1897—1914), Brach József (1914—19), Simonides István (1919—23), Niklos János (1923—28), Csősz László (1928—31), Orbán János dr. (1931—37), Szomolányi József (1937-től).

Az iskola egykori (elhúnyt) tanárai közül a tudomány és irodalom terén kilűntek: Halápy Konstantin (író), Cseh Ferenc (filozófus), Czirbusz Géza (egy. tanár, földrajzi író), Horányi Elek (irodalomtörténetíró), Horváth Mihály (történetíró), Koppi Károly (egyet. tanár, történettudós), Kucserik Sándor (az utolsó latin költő), Laczkó Dezső (geológus), Nagy Alajos (pedagógus), Pintér Kálmán (író, a Vörösmarty-kultusz terjesztője), Pivár Ignác (a vakok orsz. intézetének volt igazgatója, gyógypedagógus), Polák Ede (természet-tudós), Simai Kristóf (akadémikus, színműíró), Szölgvény János (tankönyv-író), Tóth György (pedagógus, filológus), Vajda Gyula (egyet. tanár, történet-tudós), Váry Gellért (filológus, író).

Iskolánk nevesebb tanítványai a multban : Csemegi Károly (jogtudós, a büntető törvénykönyv szerkesztője), Garay Alajos (költő), Hornyik János (Kecskemét város történetírója), Horváth Cirill (akadémikus, egyet. tanár, filozófus, író), Horváth Döme (kiváló közéleti alkotó), Kada Elek (író, Kecskemét nagynevű polgármestere), Katona József (a *Bánk-bán* szerzője), Klapka György (honvédtábornok), Madarassy László (hírlap- és jogi író), Szentkirályi László (szeptemvir), Szlemenits Pál (jogtudós), Tomcsányi Lajos (egyházi író), Váczy János (irodalomtörténetíró).

I. AZ ISKOLA TÖRTÉNETE AZ 1941/42 TANÉVBEN.

1. Hatóságok. A gimnázium fenntartója : a *Magyar Kegyesitanítórend*.
Rendfőnök : *Zimányi Gyula*, az országgyűlés felsőházának tagja.

A gimnázium a *Kat. Iskolai Főhatóság* igazgatása alatt áll, melynek elnöke : *Serédi Jusztinián dr.*, bíboros-hercegprímás, esztergomi érsek.

Katolikus Tanügyi elnök-főigazgató : *Kürti Menyhért dr.* cisztercita áldozópap, c. tanker. kir. főigazgató.

Dunáninneni kerületi katolikus tanügyi főigazgató : *Tihanyi Béla dr.* kegyesrendi áldozópap, tanügyi főtanácsos.

A hitoktatás püspöki biztosa : *Kovács Sándor* pápai prelátus-plébános.

Az állami felügyeletet gyakorolja : *Hóman Bálint dr.*, m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Tankerületi kir. főigazgató : *Kemenes Illés dr.*, Szent Benedek-rendi áldozópap. Helyettese : *Jámbor György dr.*, tanügyi főtanácsos.

2. Az iskolaév lefolyása. Szeptember 1-én alakuló értekezlet. 3-án javítóvizsgálat ; 3., 4., 5-én különbözeti és magánvizsgálat ; 6-án pótbeírás ; 8-án Veni Sancte, a tanév ünnepélyes megnyitása ; az igazgató beszédet intéz a szülőkhöz és a tanítványokhoz, a tanulók elvonulnak a nemzeti zászló előtt. Szeptember 9-én kezdődik a rendes tanítás. November 7-től március 2-ig tanker. kir. főigazgatói engedéllyel ½9 órai kezdettel 45 perces órákban tanítottunk ; február 3—11-ig hercegprímási engedéllyel a tüzelőanyag kímélésére szünetelt iskolánkban is a tanítás, egyébként a Rendtartásban engedélyezett szüneteken kívül zavartalanul folyt a tanév végéig. A júniusi magánvizsgálatokat 8., 9., 10-én, az érettségi vizsgálatot 11., 12., 13-án, a hittanvizsgálatokat és összefoglalásokat a Rendtartásban előírt időben tartottuk. Az évet június 25-én fejeztük be Te Deum-mal.

3. Változás a tanári testületben. *Személyi ügyek.* A rendfőnök úr Hatvani Ede és Vincze László tanárokat nyugalomba, Földvári György dr. tanárt betegsége miatt ideiglenes nyugalomba helyezte. Az igazgató a testület nevében az alakuló értekezleten búcsúztatta a nyugalomba vonuló tanártársakat, hálásan méltatta érdemeiket, vázolta pályafutásukat, tiszteletre- és szeretetreméltó egyéniségüket. Egyszersmind üdvözölte a gimnázium új tanárát : Halász Józsefet, aki tanári működését intézetünkben kezdi.

Molnár Sándor tanár az isk. év kezdetétől január 1-ig katonalekészi szolgálatot teljesített Oroszországban. Endrei Aladár szeptember végén eltávozott körünkből. Óráikat Dallos István dr., Eröss József, Halász József, Ifjú Sebestyén, Mészáros Imre, Murányi Károly és Szabó István helyettesítették szakszerűen, illetve vállalták a tanév végéig.

A záróértekezleten ünnepelte a testület Nemzetvédelmi Kereszttel kitüntetett tanárának **Nyári István**-nak 30 éves tanári jubileumát. «Férfiú elé járú-

lunk — szolt többek közt az igazgató —, aki boldogan arról a jó oldaláról nézi az életet, melyen sugárzik a meleg, fénylik a nyájasság. A szelíd napfény, a csendes tavaszi eső mintegy észrevétlenül akar és tud használni. A szelíd ember, a világszerető férfiú sem akar többet önmagánál, de amiye van, azt mindig készen és épen nyújtja. Arany mérsékletének nemes adománya a vásári mérlegelésnél különbet, finomabbat igényel. Amit ő épít, ahogyan ő munkálkodik, mérhetetlen túlanyag. Világa meghitt szöglet, ahová megnyugodni járhat barát és tanítvány, örülni az élet apró, de megbecsült adományainak . . . Honnan e bölcs és nagyszívű megelégedés? Annak visszfénye ez megértő lélekből, hogy Istennek szeretett gyermekei vagyunk e földön. Nyugalma 30 év terhében is tisztán süt. Isten kegyelméből immár 25 éve vezetője az ifjúsági segítőegyesületnek és még sokáig az kíván maradni. Isten országának munkása, hazánknek hű fia, a tanulók atyai jótévője.»

† **Földvári György dr.** (1880—1842) 1940 őszén nyert áthelyezést gimnáziumunkhoz a felszabadult Nagykarolyból. Alig félesztendőt tölthetett csak azonban munkában, súlyos betegsége kiújult, kénytelen volt megválni az iskolától. Lenyúlt érte a halál keze és a sokoldalúan művelt, élelmű tanárnak az utolsó és első tudományt kellett tanulnia csonkán, szenvedve. A szentsegekkel megerősítve április 24-én húnyt el Isten akaratában megnyugodva, bizalommal.

4. **Hivatalos látogatás.** *Marczinkó Andor* áll. gimn. igazgató, főig. szakelőadó a tank. kir. főigazgató megbízásából március 16., 17., 18. és 19. napjain látogatta az intézetet.

Balyi Károly premontrei rendi tanár, kat. tanulmányi felügyelő a Kat. Tanügyi Főigazgatóság megbízásából április 21., 22., 23. és 24. napjain végezte gimnáziumunkban hivatalos látogatását.

Zimányi Gyula rendfőnök május 21. és 22-én végzett atyai látogatást osztályainkban.

Kovács Sándor prelátus-plébános, püspöki biztos megjelent a VIII. és az I—VII. osztályok hittanvizsgálatáin.

5. **Értekezletek.** Tanári értekezleteinken az igazgatói előterjesztéseken kívül a következő értekezések hangzottak el: A modern nyelvek tanítása (Ifju Sebestyén), Észrevételek a magyar dolgozatok iratásához (Halász József), A tanár személyisége (Iván János dr.), Világnézeti nevelés a természetrajz és vegytan tanításában (Dallos István dr.).

Az osztályszülői értekezleteken osztályuk állapotát és tanulóik magatartását beszélték meg a szülőkkel az osztályfőnökök; az egyetemes szülői értekezleten Eröss József hittanár ismertette a családi nevelés alapelveit XII. Pius pápa szerint.

6. **Vallásos és hazafias nevelésünk kiemelkedő alkalmai.** Augusztus 27-én, Rendalapítónk ünnepén Vedres Béla kiskunfélegyházi plébános-apátúr mondott templomunkban apáti nagymisé és piarista diákszívének hálájából fakadó ünnepi szentbeszédet. A Kegyes iskolák Királynőjének, Szűz Máriának nevenapján tanítás előtt szentmisét és beszédet hallgattunk, 9—10-ig «piarista óra» volt. November végén előkészületül Calasactius pártfogó ünnepére az első tanítási órán misére mentünk. A miséken dr. Iván János: «Az új keresztes-

hadjárat», Halász József : «A korral mindig haladni tudó, de mindig katolikus piaristaság», Eröss József : «Az Egyház mint a népek egyetemes nevelője» címen beszélt az ifjúsághoz. 23-án, az ünnepen Kovács Sándor pápai prelátlus-plébános mondotta ünnepi nagymisénket a tanárok és tharzius-tanulóink segédletével. Húsvéti lelkigyakorlatainkat Mészáros Imre (I—II. oszt.), Eröss József (III—IV. oszt.) és Leblanc Lajos (V—VIII. oszt.) vezették. Vasárnapi misénken alkalmi szentbeszédet hallgatott az ifjúság XII. Pius pápa koronázásának, továbbá püspökké szenteltetése 25 éves jubileumának emléknapján; a szentbeszédet Eröss József hittanár mondotta ; május 10-én vallásos egyesületünk Szentséges Atyánk tiszteletére a díszteremben ünnepélyt rendezett, tanulóink pedig a hittanár útján díszes emlékkönyvbe foglaltan imádságot és jócselekedeteket ajánlottak fel a pápa szándékára. Szűz Mária iránti fiúi ragaszkodásra intvén tanítványainkat beszélt Eröss József hittanár az anyákról. Az intézettől búcsúzó tanítványainkat ugyancsak szentbeszéd keretében búcsúztatta Mericske Rezső osztályfő. Templomunk szentségimádásának napján, június 8-án, tanítás előtt ünnepélyes nagymisén hódoltunk a legméltóságosabb Oltáriszentségnek ; nap folyamán tanítványaink beosztás szerint rövid imádat végeztek, d. u. megjelentek a litánián és szentségbetételen ; Űrnapján a nagytemplom körmenetén vettünk részt testületileg. Misét hallgattunk országgyarapító Kormányzónk nevenapján és születése napján. A közösen mondott déli Űrangyalát tanítványaink harctéren küzdő honvédeinkért ajánlották fel, ugyancsak érettük imádkoztunk diákmiséink végén.

Requiemet mondottunk az intézet volt tanárai, a házalapító, Ferenc király, a rend jótevője, Istenben boldogult kedves tanítványunk, Kocsák Dezső, Hanauer Á. István megyéspüspökünk és az intézet elhunyt ny. tanárának, Földvári Györgynek lelkiüdvéért.

Október és május havában diákmisén a rózsafüzért imádkoztuk. Tanítványaink az előírt négy közös szentgyónáson kívül is gyakran és nagyszámban gyóntak és áldoztak hitük és erejük gyarapítására. Szolgáljon minden imádatuk, buzgalmuk és áldozatuk az Űr Házáért, hazánk és maguk javára !

Hazafflas nevelésünknek katolikus hitünk mellett Széchenyi István, Katona József és a Magyar Honvéd voltak vezérlő csillagai. Minderről az ifjúsági körök munkájának ismertetésében teszünk részletesebb jelentést.

Nagy idők gondja közben sem feledkeztünk meg *anyanyelvünk védelméről*; ez a törődés a piarista iskoláknak másfélszázados dicső hagyománya. Űgy érezzük azonban, hogy teljes diadalához még hosszú idő, türelmes kitartás szükséges ; általánosabb közműveltség, világosabb észjárás, tisztultabb és magyarosabb közízlés. Egyes szavak magyarítása csak eszköze, nem végcélja a nyelvművelő munkának. Többet ártunk, mint használunk, ha a magyarításban megelégszünk (egy dologra) *egy* szóval, és ezt nyakrafőre használjuk. Vagyis ezt a teendőnket is alaposan és avatottan végezzük ; az eszközt céllá barmoló bálványimádás nélkül.

7. Szemléltető oktatásunk egyes adatai. A tanév folyamán 191 *oktatófilmet* szemléltettünk. Köztük 12 vallástani, 6 történelmi, 22 földrajzi, 14 latin-, 8 görög-, 6 francia-, 4 németnyelvi, 87 természetrajzi, 16 fizikai, 4 egészségügyi, 9 művészettörténeti, 2 testnevelési és 1 légmentelmi tárgyú. — A IV. és VI. o.

tanulói a helybeli cukor- és ecetgyárat, a IV. o. tanulói a konzervgyárat, a VI. o. tanulói a vas- és a gyufagyárat tekintették meg. (Dallos István dr.) A VIII. o. tanulói Mericske Rezső vezetőtanárral megtekintették a nagy-kőrösi Arany-múzeumot. Az I., II., III., IV. és VI. o. tanulói kirándultak a szikrai Tőserdőbe és a Holt-Tiszához, az V. o. tanulói Kerekegyházán, a VI. b. tanulói Helvécián jártak. A VII. o. Polgár László tanár kíséretében megnézte a budapesti bolsevistaellenes kiállítást, III. osztályunk tanulói Mészáros Imre, Murányi Károly és Halász József tanárok kíséretében ellátogattak Szabadkára és Szegedre.

8. **Természetvédelem.** Tanulóink a tél folyamán 45 fészekodut, 69 madáretetőt állítottak és gondoztak. Az I—III. o. tanulói a szikrai kiránduláson megrendezték a madarak és fák napját. Mészáros Imre tanár bevezető szavai után Szalay Károly III. o. t. szavalt; a növény- és állatvédelem jelentőségét Friedrich Ferenc III. o. t. ismertette; a kedves ünnepélyen megjelentek az ég madarai és együttékeltek a résztvevőkkel.

9. **Tanulmányi verseny.** A budapesti tanker. kir. főigazgató úr elnöklete alatt megtartott országos középiskolai tanulmányi versenyen latin nyelvből *Bagi Lajos* VIII. o. tanulónk *első helyen aratott győzelmet*. Ezen a versenyen jelentek meg első ízben felszabadult országrészeink tanulói is. Kitűnő diákunk Istentől nyert talentumával 8 évig híven sáfárkodva, ifjú lelkét a többi tudományban és a mai magyar diák egyéb kötelességeiben is felverte állott ki az országos szellemi versengésre. Megérte, hogy hírneve és szülővárosának hírneve-gyarapodott ezáltal. Megértük, hogy régóta várt magyarokkal versenghetett. Felvillanó diákszeme — mint a hadvezér Hannibalé — a kivívott szép győzelemnél most bizonyára még messzebb néz; még keményebb munkára és győzelemre.

10. **Egészségi állapot.** A téli hónapokban több tanulóink betegedett meg járványos hűlésben; az I—III. o. tanulói közül sokan szenvedtek «mumsz»-ban. Egyébként tanulóink egészsége jó.

Dollák Zoltán VIII. o. tanulónk szavaival búcsúzunk Istenben boldogult kedves és kiváló VIII. o. tanulóinktól, akit élete virágában ragadott el közülünk a halál, mint özvegy édesanyjának egyetlen gyermekét.

† **Kocsák Dezső.** 1924—1941. Egyikünk hosszabb, másikunk rövidebb idő alatt készíti el életének nagy művét, lelkének szobrát. Dezső 18 év alatt formálta a rábízott anyagot. Vésője volt az akarat, mintája a földön járó, de égbe tekintő ember, őszintén és mélyen vallásos volt. Jól tanult meggyőződésből, mert egész ember akart lenni; nevelte testét is, hogy méltó hordozója legyen lelkének. Az osztály mindig büszkén tekintett rá, mint egyik legjobb teniszezőjére, szertornászára és kosárlabdázójára... Milyen sugárzó jószívvvel hajlott le gyengébb osztálytársaihoz megmagyarázni, amit nem értettek!... Az Örök Tanítótól nyert érettségi bizonyítványt. Onnan tekint édesanyjára.

II. A TANÁRI TESTÜLET NÉVJEGYZÉKE ÉS ISKOLAI MUNKAKÖRE.

44

Sorszám	A tanár neve, alkalmazásának minősége	Képesítése (szaktárgyai)	Szolgálati éveinek száma		Mely osztályokban, mely tárgyakat és heti hány órában tanít?	Heti óra száma	Osztályfőnök	Egyéb szolgálati beosztása
			összesen	ennél az iskolánál				
1	Szomolányi József kegyesr. gimn. igazgató	Magyar-latin	28	10	Bölcsészet VIII. 2	2		Házfőnök, a diákokthoz igazgatója
2	Dallos István dr. kegyesr. rendes tanár	Természettan- földrajz	7	5	Természettan I. 2, II. 2, IV. 3, V. 5 Vegytan VI. 3 Égésztan IV. 1, VIII. 2	18	IV.	Tandíjkezelő, a Diákaptár vezető tanára, a természettan szertár őre, cserkésztsz
3	Dukovics Lőrinc dr. ... kegyesr. rendes tanár	Latin-görög	19	8	Latin IV. 4, V. 4, VIII. 5 Görög V. 4 Gyorsírás IV. 2	19		Gyorsírókör vezető tanára
4	Erőss József kegyesr. rendes tanár	Hittudományok	8	3	Vallás tan I. 2, II. 2, IV. 2, V. 2, VI. 2, VII. 2, VIII. 2	14		Hitszónok, az Ifjúsági Oratorium vezetője, a diákokthoz vez. tanára
5	Hulász József kegyesr. helyettes tanár	Magyar-latin	1	1	Magyar I. 5, III. 4, VI. 3 Latin I. 5 Osztályfőnöki óra I. 1	18	I.	Hitelemző, cserkésztsz, a diákokthoz vezető tanára
6	Hju Sebestyén kegyesr. rendes tanár	Latin-német	6	6	Latin VI. 4 Német III. 4, V. 3, VI. 3, VII. 3	17	VI.	Igazgatóhelyettes, értekezleti jegyző, hitelemző
7	Iván János dr. kegyesr. rendes tanár	Történelem- latin	7	3	Történelem III. 3, IV. 3, V. 3, VI. 3 Gazdasági és társ. ism. VI. 2 Ének I. 2, II. 2	18	V.	Az önképző kör vezető tanára, a tanári könyvtár őre, hitelemző
8	Leblanc Lajos kegyesr. rendes tanár	Magyar-francia	3	2	Magyar VII. 3 Francia V. 4, VI. 4, VII. 4, VIII. 4	19	VII.	Hitelemző
9	Merleke Rezső kegyesr. rendes tanár	Magyar-német	6	6	Magyar IV. 3, V. 3, VIII. 3 Német IV. 4, VIII. 3 Ének III. 1	17	VIII.	Hitelemző, cserkésztsz

10	Mészáros Imre kegyesr. rendes tanár	Latin-görög	3	3	Hititan III. 2 Magyar II. 5 Latin II. 5, III. 4	16	III.	Hitelemző, a diákokotthon vez. tanára
11	Molnár Sándor kegyesr. rendes tanár	Mennyiségtan- természettan	12	8	Mennyiségtan I. 4, IV. 3, V. 3, VII. 3 Természettan VII. 4	17		A természettanl szertár óre, cserkész- csapatparancsnok.
12	Murányi Károly kegyesr. rendes tanár	Mennyiségtan- természettan	4	3	Mennyiségtan III. 3, IV. 3, VIII. 2 Természettan III. 2, VIII. 4	14		Az énekkar vezetője, a diákokotthon vezető tanára
13	Nyárl István kegyesr. rendes tanár	Latin-görög	3	9	Latin VII. 4 Görög VI. 4, VII. 4, VIII. 4	16		Az ifjúsági segélyzőegyesület vezetője
14	Nyitrai Emil világi rendes tanár	Testnevelés	10	10	Testnevelés I. 3, II. 3, III. 3, IV. 3, V. 3, VI. 3, VII. 3, VIII. 3	24		A rendkívüli vívás tanára, a sportkör vezetője, a tornaszert. óre
15	Polgár László kegyesr. rendes tanár	Történelem- földrajz	9	3	Történelem VII. 2, VIII. 3 Föld- és néprajz I. 3, II. 4, III. 2, VII. 2	16	II.	A történelmi és földrajzi szertár óre
16	Szabó István világi rendes tanár	Művészeti és mértani rajz	19	18	Mennyiségtan II. 5 Rajz I. 2, II. 2, III. 2, IV. 2, VII. 1 Széprás I. 1	17		A rendkívüli rajz tanára, a rajz- szertár óre

A nem róm. kat. tanulók vallásstanárai: Borsodi József dr. főrabbi tanította az izraelita vallású tanulókat. **P. Buzogány Lajos** megb. hitoktató tanította az unitárius vallású tanulókat. --- **Iskolaorvos: Szarvas András dr.** egyetemi magántanár, kórh. belgyógyász-főorvos, tb. kórházigazgató.

III. A TANÁROK ISKOLÁNKIVÜLI MUNKÁSSÁGA.

1. Irodalmi és társadalmi munkásság.

Szomolányi József, a rendház főnöke, Kecskemét th. város törvényhatósági bizottságának, összeférhetetlenségi bizottságának és több felügyelőbizottságnak tagja, a Kecskeméti Piarista Diákegyesület választmányának tagja, a Váci Piarista Diákszövetség tb. társelnöke, az Orsz. Faragó Béla Árvaház felügyelőbizottságának tagja, a Magy. Irodalomtörténeti Társaság és a Váci Múzeumegyesület választmányi tagja, a Magyar Cserkészszövetség VIII. ker. társelnöke.

Dallos István dr. a Kecskeméti Diákkaptárok csoportelnöke. A Diákegyesület ifjúsági csoportjának tanárelnöke. Három előadást tartott az Americana kultúrdélutánjain. Rendezte a helybeli katolikus középiskolai diákság tánciskoláját. Vezette a Közellátásügyi Miniszter cipőgyűjtését Kecskeméten. Több cikket írt a helybeli lapokba.

Halász József a VIII. cserkészkerület legénycserkész előadója. Előadást tartott az Americana betlehemes ünnepélyén.

Ifjú Sebestyén a tanulóifjúsággal a tanyai nép számára népművelési előadásokat rendezett és itt beszédet mondott.

Iván János dr. történelmi tárgyú beszédeket mondott és előadásokat tartott egyesületek összejövelein és népművelési előadások keretében.

Mericske Rezső, népművelő előadást tartott Kadafalván. Cserkészcsapatot vezett, a cserkészcsapat helyettes parancsnoka, a VIII. cserk.-kerület társelnöke és légoltalmi vezetője, a kecskeméti hatósági légoltalom csoportparancsnoka, a KAMC repülőosztályának választmányi tagja.

Mészáros Imre népművelési előadást tartott Bugacmonostoron.

Molnár Sándor a VIII. cserkészkerület társelnöke, vízielőadója. A KAMC repülőosztályának választmányi tagja. A Magyar Turista Egyesület «Bugac» osztályának háznagya. Emléklapos tábori lelkész, az Erdélyi emlékérem tulajdonosa. Előadásokat tartott az Americana Jazygia helybeli gyűlésein és vidéki népművelési előadásain. Előadásokat tartott más egyesületek különböző helyeken rendezett gyűlésein. Cikkei jelentek meg a helybeli lapokban. Előadást tartott Kecskeméten és Szegeden a Nemzetvédelmi szolgálat előadásain. Kecskemét th. város Leventeegyesülete sportbizottságának tagja.

Murányi Károly, az Americana Jazygia dominusa, a M. Cserkészszövetség VIII. kerülete Intézőbizottságának tagja, a kecskeméti Földrengési Observatórium vezetője, beszédet mondott a honvédújoncok eskütétele alkalmával. Kecskemét th. város Leventeegyesülete sportbizottságának tagja.

Nyári István, a Nemzetvédelmi kereszt tulajdonosa.

Nyitrai Emil, közreműködött a helybeli testnevelési versenyek rendezésében. A Kecskeméti A. C. tornatermi edzését vezette. Légoltalmi és nép-

művelődési előadásokat tartott. A Magy Testnev. Tanárok Orsz. Egyesületének, a Magya Orsz. Torna Szövetség, a Kecskeméti Atlétikai Clubnak, a kecskeméti Légtalpi Liga tagja, a Középmagyarországi Automobil- és Motor Club Sportrepülő Szakosztályának, Kecskemét th. város Levente Egyesület választmányi tagja.

Szabó István, mint frászakértő működik a kecskeméti törvényszéken. Kecskemét th. város múzeum- és könyvtárbizottságának tagja. A Magyar Rajztanárok Orsz. Egyesületének választmányi tagja.

2. Lelkipásztori tevékenység.

Szomolányi József a városi kórházban működő apácák rendkívüli gyóntatója.

Dallos István dr. több esetben misézett Fülöpszálláson a Ferencrendiek templomában, a kórházban és az Angolkisasszonyok templomában minden vasárnap. Gyóntatott a kórházban és a templomunkban.

Eröss József egyházmegyei hivatalos megbízásból rendes gyóntató az Angolkisasszonyok Intézetében. Lelkigyakorlatot tartott a gimnázium III—IV. oszt. tanulóinak, szentbeszédet mondott a piarista templomban. Napi miséző a Salvator Nővérek kápolnájában, akiknek vasár- és ünnepnapokon és a rendi ünnepeiken konferencia, ill. szentbeszédet mondott. Többször prédikált a Jó Pásztor Zárda kápolnájában és Kadafalván. Hetenkint egy-egy hitoktatási előadást tartott a Jó Pásztor Zárdában. Ismételten gyóntatott a plébániatemplomban és tanyai lelkézségeken. Nagybőjtben minden nap délutáni istentiszteletet tartott a Salvator Nővéreknek. A nagyvakációban, a karácsonyi és a húsvéti szünetben minden vasárnap és ünnepnap prédikált és énekes misét mondott a simasági filiális templomban és rendszeresen elvégezte a lelkipásztori teendőket. A nagyvakációban két hétig helyettesítette a plébánost a ciráki plébánián. Több győregyházmegyei faluban alkalmilag segített a lelkipásztori munkában. Az Angolkisasszonyok Intézetében Árpád-házi Boldog Margit emlékünnepe, XII. Pius pápa püspöki jubileuma alkalmaival ünnepi beszédet mondott ugyanott, valamint Kiskunfélegyházán a város ünnepségén. A jubiláló Pápáról megemlékezést írt az Angolkisasszonyok és a gimnázium Évkönyvébe. A gimnázium Évkönyvében ismertette XII. Pius pápa nevelői tárgyú beszédeit. Ünnepi beszédet mondott a Ferencrendiek templomában Paduai Szent Antal ünnepén.

Halász József a helybeli templomok lelkipásztori tevékenységében segédkezett.

Ifjú Sebestyén rendszeresen gyóntatja a Jó Pásztor Zárda növendékeit. A kadafalvi kultúrházban a havonkinti szentmisével kapcsolatban ellátta a lelkipásztori teendőket. A helybeli templomokban és kápolnáknban segédkezett misézésben, gyóntatásban és a betegek szentségének kiszolgáltatásában.

Leblanc Lajos résztvett a helybeli pasztorációs munkában.

Merieszke Rezső többször misézett a honvédségnek a tábori lelkész helyett;

tábori misét mondott Bugacon a férficserkészeknek, segédkezett a leventegyóntatásban.

Mészáros Imre gyóntatással és misézéssel segédkezett a helybeli lelkipásztorkodásban.

Molnár Sándor az Emericana XX. Jazygia lelkésze. A nyár folyamán katona-lelkészi szolgálatot teljesített Kárpátalján, mint a «Kárpát csoport» az őszi folyamán Ukrajnában a gyorshadtest tagjaként. Több templomban prédikált és gyóntatott.

Murányi Károly rendszeresen misézett a városi kórházban, kisegített a Ferenceseknél és az Angolkisasszonyoknál, segédkezett a leventék gyóntatásában, a kórházi betegek gyóntatásában, áldoztatásában és az utolsó kenet kiszolgáltatásában.

Nyári István a hívek és leventék gyóntatásában vett részt.

IV. ÖSZTÖNDÍJ, JUTALMAZÁS, SEGÉLYEZÉS.

A kegyestanítórend főnöke 37 tanulót részesített tandíjsegélyben 1960 P összegben. A gimnáziummal kapcsolatos diákotthonban juttatott rendi kedvezmény évi összege 1300 P. A rendházban 3 tanuló nyert az egész év folyamán reggelit, tízórait és ebédet. Kovács Sándor pápai preláthus-plébános úr egy tanulónkat teljes tandíjsegélyben részesítette.

Dollák Zoltán VIII. és Pető Sándor V. oszt. tanulót a nm. V. K. M. 200—200 P. Horthy Miklós ösztöndíjban részesítette.

«Ottó Sándor ny. műszaki főtanácsos és neje Várady Gabriella-alapítvány» 120 P kamatát a tanári kar Sebestyén Ferenc és Varga Béla VIII. oszt. tanulóknak ítélte.

A kecskeméti róm. kat. egyházközség kezelésében levő «Kovács Sándor preláthus ösztöndíj-alapítvány» 57 P kamatát a vallásban és történelemben kiváló példás viseletű Bagi Lajos VIII. oszt. tanulóknak íteltük.

balásfalvi Kiss Endre dr., városunk főispánja, Misius István VII. o. tanulót a kecskeméti dohánytalan napra készített plakátjáért 20 P jutalomban részesítette.

A Katona József Társaság 30 P-s adományát a gimnázium Katona József ünnepségén tanúsított szerepléséért a tanári kar Dollák Zoltán VIII. o. tanulóknak ítélte.

Az önképzőköri pályázatok, az ifjúsági egyesületekben kitűnt tanulók, jó és szegény tanulók jutalmazására a következő adományok érkeztek:

Kecskeméti Piarista Diákegyesület	460 P
Kecskeméti róm. kat. Egyházközség:	
a) régi gimn. alapítványok kamattérítése címén	100 «
b) Kovács Sándor preláthus-ösztöndíjalapítvány kamata	57 «
Beke Ferenc táblai ny. tanácselnök	50 «
† Dékány Lászlóné úrnő	10 «
Vedres Béla apátplébános	20 «

Kecskeméti keresk. ipar-hitelint. és népbank	100	P
Gombkötő Antal tanügyi főtanácsos	15	«
vitéz Bánhidi János vár. tisztviselő	20	«
Fispán Géza kereskedő	30	«
Ackermann Artúr ezredes	30	«
Dékány László v. felsőházi tag	20	«
Dr. Dallos Kálmán ügyvéd	30	«
Dr. Feldmeier Géza orvos	20	«
Kecskeméti Takarékpénztár Egyesület	50	«
Harkay József törvényszéki tanácselnök h.	6	«
Markó István gyáros	20	«
vitéz dr. Sándor József városi főügyész	30	«
Dr. Nóta István ügyvéd	30	«
Kecskeméti Leszámlolóbank	50	«
Dr. Szabó Iván felsőházi tag	30	«
† Dr. Beke Kálmán városi tanácsnok	10	«
Dr. Nyúl Tóth Pál h. polgármester	20	«
Dr. Szentendrei Mihály tisztiorvos	10	«
Dr. Labancz Ferenc városi tanácsnok	10	«
Zimay László gyógyszerész	10	«
Zimay Pál gyógyszerész	5	«
Keresztes Andor rendőrfőtanácsos	20	«
Kecskeméti Magy. Kereskedelmi Bank rt.	15	«
Nagy Zoltán	5	«
Kecskeméti róm. kat. Egyházközség	30	«
Dr. Király Károly vár. főpénztárnok	5	«
Dr. Szabó József rendőrfőtanácsos	10	«
Zimay Károly ny. polgármester	10	«
Póta Aladár róm. kat. főkántor	10	«
Dr. Tapasztó István orvos	30	«
Dr. Cserey Pechány Albin igazgató-főorvos	10	«
Dr. Liszka Béla polgármester	20	«
Dr. Dömötör Lajos ny. h. polgármester	10	«
Dr. Fejér József törvényszéki tanácselnök	10	«
Merász István ny. járásbírósi elnök	10	«
Kecskeméti Takarékpénztár Egyesület	20	«
Harkay Béla vár. főjegyző	5	«
Hlatky-Schlichter Gyula földbirtokos	20	«
Hódy István százados	10	«
Stoy Antal gyárigazgató	10	«
Kecskeméti Egyesült Gőztéglagyár rt.	20	«
Dr. Bende Sándor bankvezérigazgató	20	«
Pataky Ferenc bankfőkönyvelő	5	«
Csomák Gábor bankpénztárnok	10	«
Feyer János bankfőkönyvelő	8	«
Dr. Szabó Pál ügyvéd	5	«
Kelő János birtokos	5	«
Kovács Ferenc exportőr	5	«
Dr. Ábrahám Béla szövetkezeti igazgató	5	«
Első Kecskeméti Szőlő- és Gyümölcsstermelő Szövetkezet	20	«
Dr. Sárközy Jenő kormányfőtanácsos	10	«
Böjthe Vilmos bankfőkönyvelő	10	«
Dr. Molnár Árpád kir. járásbírósi elnök	5	«
Winkler István bankvezérigazgató, Békéscsaba	20	«
Tormássy Ferenc városi főszámvevő	5	«
Farkas István birtokos	5	«
Dr. Egry Ferenc pénzügyigazgató	5	«
Dr. vitéz Márkus Ferenc ügyvéd	10	«
Dr. Nagy Mihály ügyvéd	8	«
Magyar Általános Hitelbank kecskeméti fiókja	25	«
Csabay Antal bankigazgató	5	«
Dr. Fejér Pál ügyvéd	5	«
Dr. Katona Béla miniszteri tanácsos, Katonatelep	5	«

Dr. Hegedüs Ferenc ügyvéd	10 P
Dr. Pataky Ferenc árvaszéki elnök	5 „
Dr. Magyar József ügyvéd	5 „
Dr. Bagi Béla banktitkár	5 „
Dr. Kósa Ferenc ügyvéd	10 „
Dr. Bábiczy Kálmán ügyvéd, Izsák	5 „
Sváb Kovács István birtokos	5 „
Dr. Horváth Ödön szerkesztő	10 „
Lesi József pénzügyi főtanácsos	5 „
Bagi Lajos javad. üv. igazgató	15 „
Csorba János gyógyszerész	20 „
vitéz Szathmáry Kálmán	10 „
Prácsér János vendéglős	5 „
Platter János konzervgyár	50 „
vitéz Szabó László gyógyszerész	10 „
Dr. Dömötör László kir. közjegyző	30 „
Dr. Fejér Zoltán orvos	10 „
Pauli Péter gyógyszerész	10 „
André László gyógyszerész	10 „
N. N.	10 „
Füredy Lajos ny. vár. tanácsnok	5 „
Székely Sándor	5 „
Kecskeméti Hitelszövetkezet	10 „
Kertay Ede erdőmester	5 „

Szorgalmukért az ifjúsági egyesületekben tanúsított buzgóságukért és segítyezésül a következő tanulók részesültek jutalomban: *VIII. oszt.*: Gyenes Mihály 40 P, Szekrényi Lajos 40 P, Timár Bertalan 40 P, Ambrus Mihály 20 P, Bimbó János 20 P, Ipacs Szabó Gábor 20 P, Németh Zoltán 20 P, Nyúl József 20 P, Szabari Miklós 20 P. — *VII. oszt.*: Dékány Vilmos 40 P, Adorján Imre 30 P, Bánhegyi Aladár 20 P, Miklósy György 20 P, Ignits György, az intézet orgonistája 50 P, az énekkarban tett szolgálataért Braunitzer Ferenc 20 P. — *VI. oszt.*: Almási János 30 P, Homoki Árpád 30 P, Mészáros Endre 30 P, Szekrényi György 20 P, Szécsenyi Ferenc 20 P. — *V. oszt.*: Csaba Ferenc 35 P, Kerti András 30 P, Acsay Vilmos 15 P. *IV. oszt.*: Faragó Pál 30 P, Kiss József 30 P, Martos Péter 15 P. — *III. oszt.*: Dankó Géza 30 P, Friedrich Ferenc 20 P, Kerti Miklós 20 P, Megáll László 20 P, Szalay Károly 10 P. — *II. oszt.*: Kovács József 30 P, Dobos Jenő 20 P, Ipsics Béla 20 P. — *I. oszt.*: Bagi Dömötör 25 P, Sándor József 25 P, Kalmár Ferenc 20 P, Hauga Sándor 20 P, Kiss Dezső 20 P. — A szavalóversenyen elért elsőségéért 30—30 P jutalomban részesült Bende Tibor VIII. és Miklósy György VII. o. t.; vívásban elért sikeréért Szelei Zoltán V. o. t. 10 P; a Toldi tanulásában tanúsított szorgalmáért Martos Béla IV. o. t. 15 P jutalmat kapott. Összesen 1070— P ÷ Bagi: 57 P.

Kovács Sándor pápai preláthus-plébános 10 db, Eröss József tanár 2 db, a Szent István-Társulat 5 db könyvet adományozott tanulóknak jutalmazására. Ezenkívül 186-46 P értékben vásároltunk jutalomkönyvet. Könyvjutalomban részesült Bagi Lajos VIII., Ackermann László VII., Braunitzer Ferenc, Hamza Pál VII., Csaba Ferenc, Dallos Kálmán, Nemes József, Kovács Zoltán, Szelei Mihály V., Gerl Árpád, Liszka György IV., Friedrich Ferenc, Bende Sándor III., Budinszky József, Fekete Iván II., Kiss Tibor, Olajos Tibor, Tapasztó István, Terescsényi Károly I. o. t.

A jutalomösszegek elszámolása :

<i>Bevétel.</i>		<i>Kiadás.</i>	
Maradék	226·06 P	Jutalom	1127— P
Folyó évi adomány	1989— «	Önképzőkori pályázatok ..	670— «
Kamat	7·04 «	Cserkészeknek	150— «
		Jutalomkönyv	186·46 «
Összesen...	<u>2222·10 P</u>	Összesen...	<u>2133·46 P</u>
		Marad 1942—43-ra...	88·64 P

Templomunknak Keresztes Andor rendőrőfótanácsos és neje 50 P-t, Erschen Nándor műbútor-asztalosmester 1 db díszes húsvéti gyertyatartót adományozott. *Templomunk* buzgó hívei a főoltár elé adományozták szőnyeget 450 P értékben, a testület egyik tagja a Szűz Mária-oltárhoz adományozott szőnyeget 160 P értékben.

Az intézet új zászlajára a következő tanulók szülei adakoztak : *I. oszt.*: Adler Sándor 0·50, Bagi Dömötör 2—, Bartal János 1·50, Benda Ferenc 3·50, Bende Imre 5—, Bérczi Gyula 4—, Bíró Zoltán 5—, Csertő Gyula 1—, Dormány József 3—, Farkas Antal 6—, Fehér György 0·50, Gyetkó Márton 0·50, Hatvani Benedek 4—, Horváth Bendegúz 0·50, Huszár Miklós 4—, Ivicz László 1—, Izsák László 4—, Juhász László 10—, Jurasik György 2·50, Kakulya Ferenc 2—, Kalmár Ferenc 5—, Káposztás Henrik 1—, Kiss Dezső 3—, Kiss Mihály 1·20, Kiss Tibor 2·50, Kósa Gergely 2—, Kovács Z. 12—, Laczkó István 1—, Létmányi Antal 4—, Laboda Imre 10—, Lukács Géza 5—, Morvai Szilveszter 2—, Mózes László 4·50, Muraközy Bálint 5—, Olajos Tibor 3—, Papp István 3·50, Pint János 2—, Póta Tibor 4·50, Rádnóti Gusztáv 2—, Reizsmann Sándor 11·74, Róza Imre 4·50, Sági György 1·50, Sándor Jenő 2—, Sándor József 3—, Sárosi László 7—, Schiller Sándor 5—, Szabó Balázs 3—, Szabó László 1—, Szabó Zoltán 6·06, Szelei Pál 2—, Tajthi Sándor 8—, Tapasztó István 50—, Terescsényi Ágoston 4·50, Tóth Andor 2—, Tóth Dezső 2—, Tóth Sándor 2—, Wolf György 2·50, Wolf Tibor 1—, Zaborecki György 4—. Összesen : 256·50 P. — *II. oszt.*: Almási Ferenc 3—, Bartal Imre 1·50, Bartusz Mihály 2—, Beliczay István 1—, Budinszky József 5·50, Détári Pál 2—, Dobos Jenő 1·50, Dúl János 5—, Dunai János 4·40, Farkas Sándor 3·10, Fekete Iván 2—, Fekete Zsigmond 2·40, Gadácsi Domokos 1—, Gulyás Lajos 5—, Hatvani Lajos 4—, Heródek János 2—, Holló Miklós 20—, Ipsics Béla 1—, Ivicz Mihály 3—, Izsák Sándor 4—, Kalapos Gergely 5—, Kazinczi Ferenc 0·70, Kerekes Emil 4—, Keresztes Imre 5—, Kertész István 1·30, Korompai László 0·50, Kovács Jenő 2—, Létmányi József 4—, Major Iván 1—, Makári István 2—, Mészáros Zoltán 3·50, Nyúl István 2—, Pásztor János 1—, Poós Xavér 2—, Puskás György 5—, Ray Péter 1—, Rigó József 0·50, Szabó József 2—, Széchenyi Simon 3—, Tassy Gyula 1—, Toriska Gyula 1·50, Tóth László 1—, G. Tóth László 4—, Varga Sándor 3—, Véniss Gyula 4—, Vörös Zoltán 4—. Összesen : 137·40 P. — *III. oszt.*: Abonyi Gyula 2—, Ágoston László 2—, Bakó Zoltán 1—, Balogh István 5—, Bende Sándor 40—, Benkovich Béla 5—, Bimbó Lajos 4—, Bujdosó Péter 2—, Buki Tibor 1·20,

Czapári Loránd 1·70, Czigány Péter 0·50, Dankó Géza 1·—, Diószeghi József 1·—, Farkas József 4·—, Farkas Jenő 2·—, Filipp J. 2·—, Fridrich Ferenc 2·—, Goóts László 3·—, Gyenes Sándor 6·—, Gyöngyösi János 1·—, Hacker László 3·—, Horváth József 4·—, Justh Károly 2·—, Kaldencker Lőrinc 3·—, Kazinczi István 1·—, Kerti Miklós 1·—, Kiss Ernő 2·50, Körösi Róbert 25·70, Krayner Tibor 3·—, Kuti János 2·—, Major István 1·50, Major Zoltán 4·—, Markó Sándor 10·—, Megáll László 1·20, Mizsey Miklós 6·—, Nagy Balázs 2·—, Nagy Tibor 4·—, Neszt Ottó 4·—, Németh Ernő 2·70, Pauli Péter 12·—, Póta Iván 4·50, Révész Péter 15·—, Simonek István 3·—, Sinkó András 2·—, Somodi József 3·—, Sturcz Antal 4·—, Szalai János 12·—, Szalay Károly 8·—, Száyer György 4·—, Szelner György 4·—, Szenek József 4·—, Szentendrey László 5·—, Széchényi János 5·—, Szilvölgyi Miklós 2·—, Szőke József 2·50, Tassy Sándor 1·—, Toriska Tibor 3·—, Tóth Imre 1·—, F. Tóth László 3·—, Tóth László 7·—, Vass-Eysen Ervin 10·—, Várnagy Sándor 5·—, Virágh István 7·—, Zsigri György 3·—, Szabó Imre 1·—.

Összesen : 300·— P. — *IV. oszt.*: Bakos András 2·—, Bágyoni Szabó Attila 2·—, Bánhidi Ferenc 25·—, Bencsik Elek 4·—, Bodócs László 4·—, Botos László 5·—, Csabai Antal 1·50, Csibra Géza 12·—, Eichardt Géza 0·50, Faragó Pál 4·90, Fekete Sándor 6·50, Fenyvesi László 1·—, Földvári Gyula 1·—, Gerl Árpád 7·—, Gömöri Sándor 3·—, Hámosi László 4·70, Hegedűs József 3·50, Herold Emil 1·50, Ikrényi András 3·—, Kardos Ferenc 19·50, Kelemen Antal 4·50, Keleti László 1·50, Kis József 3·—, Kovács József 2·50, Kovács Mihály 3·—, Körösi Gyula 2·50, Kuna Miklós 3·—, Kürtösi Elemér 3·50, Levicky József 8·—, Liszka György 10·—, Martos Péter 3·—, Szabó István 3·50, G. Szabó Pál 12·50, Szathmári Attila 3·50, Szórád Lajos 4·—, Tóth Ferenc 3·50, Ufholcz Mihály 2·90, Ujhidy Aurél 5·—, Virágh László 4·—, Háy János 5·—.

Összesen : 200·— P. — *V. oszt.*: Acsay László 6·—, Bartha József 4·—, Bányai Ferenc 3·—, Benkovich István 5·—, Braunitzer József 9·50, Csaba Ferenc 2·—, Dallos Endre 10·—, Danics Menyhért 3·—, Dózsa János 2·—, Faragó Béla 2·—, Fazekas István 4·—, Fekete Géza 2·—, Fekete László 2·—, Forgó József 2·50, Forgó Pál 2·50, Kerekes György 4·—, Kerti András 1·—, Kerti János 1·—, Kovács Zoltán 5·—, Ludvigh Pál 4·—, Mayor István 3·—, Mészáros Zoltán 4·50, Nemes József 2·—, Nyírádi Zsigmond 2·—, Pethő Sándor 2·—, Rajz Rajmund 4·—, Szabó László 3·—, Szelei Zoltán 10·—, Szilvási Károly 2·—, Szörényi Tibor 11·—, Ugrik László 1·50.

Összesen : 119·50 P. — *VI. oszt.*: Almási János 4·—, Ábrahám András 5·—, Bertók Pál 3·—, Csitári József 4·—, Désaknay Márton 4·50, Döme László 2·—, Ekker Lajos 10·—, Farkas László 1·—, Fülöp László 2·—, Gombkötő Antal 5·50, Hamza Pál 2·—, Homoki Árpád 2·—, Horváczy István 1·—, B. Horváth György 3·—, Hódy István 4·—, Hunyadi László 8·—, Juszt Kornél 2·—, Kordás Sándor 3·—, Leskovszky Albert 5·—, Magonyi András 4·—, Mészáros Endre 3·50, Miletics Boldizsár 5·—, Nóta István 12·50, Puliusz Tibor 2·—, Sebestyén László 8·—, Sebők György 6·—, Szekrényi György 2·—, Szelepcsényi József 1·—, Szécsényi Ferenc 10·—, Szigeti András 7·—, Tassy Elek 2·50, Viola László 2·50.

Összesen : 137·— P. — *VII. oszt.*: Ackermann László 21·53, Adorján Imre 1·53, Bartal Sándor 4·53, Braunitzer Ferenc 4·03, Deák Ferenc 1·53, Dékány Vil-

mos 1·53, Dömötör Pál 5·53, G. Fekete Zoltán 2·53, Fispán János 14·53, Ignits György 10—, Kéri József 1·53, Koncz István 4·03, Konc Lajos 2·53, Kósa János 11·53, Körmöczi Béla 1·53, Miklósy György 5·13, Misius István 3·53, Poós László 2·53, Sági Vilmos 1·53, Szász András 1·53, Szőke János 1·53, Viola Valér 2·50. Összesen : 106·70 P. — VIII. oszt.: Ambrus Mihály 2—, Angyal Imre 1—, Bagi Lajos 8—, Bende Tibor 4—, Bimbó János 7—, Dollák Zoltán 1—, Dudás Rudolf 8·40, Farkas János 4—, Feldmeier Tamás 11·50, Göhr Zoltán 4—, Gyenes Mihály 1—, Kerekes Tibor 5—, Megáll József 2—, Nagy Olivér 4·50, Németh Zoltán 6—, Nyúl József 2—, Palotás József 4—, Petz János 5—, Sebestyén Ferenc 1·50, Szabari Miklós 5—, I. Szabó Gábor 1—, Szekrényi Lajos 2—, Timár Bertalan 3—, Tóth Péli Kálmán 2—, Vadányi János 1—, Vargha Béla 1—. Összesen : 96·90 P.

Teljes összeg : 1354— P. — Erschen Nándor műbútor-asztalosmester úr ugyanezre a célra díszes zászlórudat adományozott. Az új zászló elkészítése 1160 P-be került ; a fennmaradt összeget a zászló elhelyezésére szolgáló szekrény beszerzésének részletére fordítottuk. Zászlónkat rendünk jövő jubileumi évében fogjuk felavatni. — Nagylelkű adakozóink fogadják hálás köszönetünket !

V. A KÖNYV- ÉS SZERTÁRAK GYARAPODÁSA ÉS ÁLLAPOTA.

1. **Tanári könyvtár.** A könyvtár ebben az évben 30 művel 30 kötetben gyarapodott. Ebből vétel útján 7 művel 7 kötetben 48·62 P értékben. A folyóiratok száma 32, előfizetési díja 206·10 P. Könyveket ajándékoztak a tanári könyvtárnak : a Kegyesitanítórend Főnöke 3 kötet 20.— P értékben, továbbá a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium, a Katolikus Iskolai Főhatóság, az Aquinói Szent Tamás Társaság, a Székesfővárosi Statisztikai Hivatal és Kner Izidor könyvnyomda. A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium ajándéka az Egyetemes Philológiai Közöny, a Magyar Szemle és a Vigilia. A könyvtár jelenlegi állománya 4564 mű 8144 kötetben, 41.083·62 P értékkel.

2. **Ifjúsági könyvtár.** Az előző évek terve szerint az alsó osztályok kötelező olvasmányait egészítettük ki és a Kat. Isk. Főhatóság könyvjegyzéke alapján 72 művel, 90 kötetel, 156— P értékben gyarapítottuk a könyvtár állományát. A Kegyesitanítórend Főnöke 2 drb Calasanzius életét ajándékozott a könyvtárnak. Könyvek kötésére 200— P-t fordítottunk. A könyvtár jelenlegi állománya 3.902 kötet 10.725·80 P értékben.

3. **Történelmi és földrajzi szertár.** A tanévben a szertár 12 drb 45.000-es térképpel, 1 térképmérővel, 1 drb nagyítóval gyarapodott vétel útján 29·75 P értékben. A kecskeméti Kaszinó a szertárnak ajándékozott 1 drb Magyarország népességi térképet és 1 drb Finnország térképet. A szertár jelenlegi állománya 61 drb 911·75 P értékben.

4. **Természetrajzi szertár.** Az idén is a gyarapításnál a kémia tanításának fokozottabb gyakorlatiasabbá tétele játszott elsődleges szerepet. Az előadó asztalt és az előkészítőt Schell-gázzal szereltük fel és a vegyszereket egészítettük ki. A szertár átrendezésén a tananyag új beosztásának megfelelően teljesen befejeződött. Az állattani részt egy tűzok kakassal egészítettük ki, amelyet Bende Sándor III. o. t. ajándékozott az intézetnek. Több tanuló a tanár vezetésével formális készítményeket állított elő, Misius István VII. o. t. pedig az elemek periódusos rendszerét készítette el az előadóterem számára. Az előadóteremben még Európa- és világtérképet helyeztünk el. Beszerzések : 2 drb Schell-gáztartály 2 bunzenégővel 142 P értékben. Térképek 5-60 P értékben ; egyéb fogyó anyagok 20-66 P. A természetrajzi szertár állománya 3.086 drb 8710-43 P értékben.

5. **Természettani szertár.** Ajándék útján szertárunk egy báriumplatinianür ernyővel, egy analitikus mérleggel, egy víz-légszivattyúval és több üvegdologgal gyarapodott. Tanulóink is több kísérleti bemutatóeszközt készítettek el. Így a többek között egy egyetemes dinamógép-modellt, egy forgószámolyt és különféle táblázatokat. Vétel útján szerszámmállományunk bővült, részben új szerszámok beszerzésével, részben pedig a régiek, elhasználtaknak a pótlásával. Fizikai szakkönyvtárunk részére megvásároltuk Jesch : Gyakorlati elektrotechnika című munkáját. Szertárunk állománya 4245 drb 10.320-37 P értékben. Ebben a tanévben felszerelésre 30-67 P-t, fogyó anyagra pedig 61-50 P-t fordítottunk.

6. **Rajzszertár.** A szertár ebben a tanévben 37 drb diapozitívval gyarapodott. A gyarapodás értéke 50-90 P. A szertár jelenlegi állománya 1757 drb 6107-40 P értékben.

7. **Tornaszertár.** A tornaszertár gyarapodása az idei tanévben vétel útján 24 drb, ajándékozás útján 2 drb 200 P értékben. A szertár mostani állománya 246 drb 8100— P értékben.

8. **Zeneszertár.** Állományában gyarapodás nem történt. Jelenlegi állománya 150 drb 3579-92 P értékben.

9. **Az énekkar szertára.** Az énekkar számára kottákat vásároltunk, illetve másoltattunk 9-74 P értékben. A szertár mostani állománya 426 drb 346-12 P értékben.

10. **A művelődéstörténelmi gyűjtemény** állománya 973 drb. Gyarapodás ez évben nem történt.

11. **Önképzőköri könyvtár.** A könyvtár gyarapítására a tanévben 80-22 P-t fordítottunk. Hálás köszönetünket nyilváníthatunk e helyen is nagylelkű adakozóinknak.

VI. IFJÚSÁGI EGYESÜLETEK.

1. **Oratorium.** Vezető tanár : Eröss József. Gimnáziumunk vallásos egyesülete a hittanár irányításával végzi munkáját. A tagok a IV–VIII. osztályú tanulók. A fiúknak idővel jelentkező sokoldalú elfoglaltsága miatt nem tudtuk mindvégig azzal a lendülettel végezni a munkát, amellyel a tanév első felében dolgoztunk, amikor minden hónapban volt egy-egy közös összejövétel és hetenként sorra kerültek az egyes osztályok megbeszélésére a hittanárnál, hogy így koruknak és igényeiknek megfelelőbben és közvetlenebbül irányíthassuk őket. Ezeken a «kis gyűlések»-en tárgyaltuk meg előre mindazt, amit a következő közös összejövételen is szóvá akartunk tenni.

Általánosságban a következőkben számolhatunk be arról a végzett munkáról, amelyet a tanév elején megállapított és jóváhagyott munkarend szerint végeztünk :

1. *Készítések a lelkiélet eszközeinek az öntudatos gyakorlására.* (Napi szentéglátogatás, meghatározott imavégzés, kisebb önmegtágadások, erénygyakorlatok, komoly és buzgó szentgyónás és áldozás, stb.)

2. *A jó könyvek és a hasznos folyóiratok olvasásának a sürgetése.* Azon dolgoztunk, hogy a fiúk tervszerűbben és rendszeresen olvassák az «Oratorium» könyvtárának a könyveit. Könyvtárunk állománya 184 kötet, a gyarapodás 4 könyv.

3. *Az «Actio Catholica» kiadványainak az ismertetése.* Ebben az elgondolásban rendeztünk néhány közös összejövételt is (a káromkodás elleni harc, a vasárnapok megszentelése, Árpádházi Boldog Margit), amiről az «Actio Catholica» központi Igazgatóságának is megküldtük a jelentést. Az «Actio Catholica»-s elveknek megfelelően a komoly, a krisztusi elvek szerinti gondolkodásra és meglátásokra akartuk rásegíteni az «Oratorium» növendékeit. Biztattuk őket, hogy keressék és igyekezzenek meglátni, hogy mennyi a katolikum az élettevékenységekben, hogy bizonyos munkakörök mennyit köszönhetnek ha másban nem is, de legalább is a kezdeményezésben a katolikus vallás lendítő erejének (művészet, szegénygondozás, egyéni és társadalmi jólét, szociális kérdés, anyagi és szellemi javak közlése, fenntartása, átszarmaztatása, nevelés stb.), amiért mindig hálásaknak kell lennünk az Egyháznak. Egyébként is az egész tanév folyamán mindig különös szeretettel foglalkoztunk az Egyházzal és annak működésével, helyzetével, feladataival, liturgiájával stb.

4. Melegen érző gyermeki szívvel figyeltük *jubiláló Szentatyánknak, XII. Pius* pápának hősi és áldozatos munkáját ebben a világégésben. Nem szüntünk meg buzdítani a fiúkat, hogy akár a rádió útján, akár az ujság hasábjain keresztül igyekezzenek figyelemmel kíséreni Krisztus földi Helytartójának a tanítását, szavát és útmutatását. Érthető, hogy az ilyen felkészítés után a legnagyobb örömmel készültünk mi is Szentatyánk püspöki jubileumának a megünneplésére. Az «Oratorium» rendezésében május 10-én műsoros ünnepséget rendeztünk a gimnázium dísztermében a jubiláló Szentatya tiszteletére. Majd díszalumba foglaltuk azokat az imákat, önmegtágadásokat és áldozásokat, amelyeket a fiúk ajánlottak fel a mindenség Urának XII. Pius pápáért

gyermeki szeretetük bizonyosságául. A művésziesen szép Albumot a Jó Pásztor Zárdában készítették el a Növérök áldozatos készségeivel. A gyönyörű, szép munkáért ezúton is a leghálásabb köszönetünket fejezzük ki. A pápai címerrel ékesített, fehér selyembe kötött Album bekötötési költségeit a Szentatya iránti tiszteletből Szalay Oszkár úr vállalta. Hálásan köszönjük neki ezt a nemeslelkű gesztust. A Rendfőnök Úr elismerő szavakkal vette át a Díszalbumot; egyedül csak a mi iskolánk gondolt ilyenre. 6621 «virágszámból» kötöttük azt a lelkicsokrot, amelyet diákjaink XII. Pius pápáért ajánlottak fel az Irgalmasság Atyjának. Az Album a Rendfőnök Úr útján jut el Rómába, a piarista rend generálisához, Del Buono József atyához, aki személyesen fogja átnyújtani a jubiláló Szentatyának.

XII. Pius pápának püspöki jubileumával kapcsolatban Pizzardo József kardinálisnak, a «Congregatio de Seminariis et Universitatibus Studiorum» bíboros prefektusának az volt az óhaja, hogy a különböző Intézetek és Iskolák növendékei készítsenek pályamunkákat a pápasággal kapcsolatban és a legjobbakat küldjék el Rómába. Ennek az óhajnak mi azáltal tettünk eleget, hogy a Díszalbummal együtt Rómába küldtük Bagi Lajos VIII. oszt. tanuló «Christus vincit» pályanyertes munkáját, amely hű fordításban közli azt a francianyelvű beszédet, amelyet XII. Pius pápa mint egykori pápai legátus mondott 1937 július 13-án a párisi Notre Dame Bazilikában Franciaország hivatásáról.

5. Az oratoriumi közös összejöveteleinken majdnem mindig volt vetítés. A vetítésre alkalmas képsorozatok változatos tartalmúak voltak. Hálás köszönettel emlíjtük meg, hogy Eröss István ciráki plébános és a Jó Pásztor Zárda Főnöknője igen gazdag képgyűjtemény-sorozatot bocsátottak rendelkezésünkre. Eröss plébános úrtól a következőket kaptuk: a győregyházmegei templomok és műemlékek; a modern egyházművészet; Jézus Krisztus élete; Szent Benedek és rendje; a pálosok; a középkori Németország; a német és az angol hitújítás; a jezsuiták; a pápaság; a nevezetesebb ősrégi magyar templomok; Bécs és az osztrák alpesi vidék. A Jó Pásztor Zárdának pedig a szentéavatási fényképekért vagyunk hálásak. A vatikáni képeslapból ismételtelen bemutattuk a Vatikánt, a jubiláló XII. Pius pápát és a Vatikán életét. A vetítések mindenkor igen nagy örömmel vették a fiúk, érthető, hiszen mind egyháztörténelmi, mind egyházművészeti szempontból értékes és érdekes képsorozatokat láthattak.

6. A missziók támogatását sem hanyagoltuk el. 157 példányban járattuk a Kis Hitterjesztőt, készpénzben 45 pengőt küldtünk a missziók támogatására. Tavaly a bélyegversenyben 45 egységgel a 11. helyre kerültünk, az idén az eddig gyűjtött kb. 20 ezer darab használt bélyeggel jól meg fogjuk közelíteni a 60 egységet, ami jelentős emelkedést fog mutatni a tavalyihoz viszonyítva. Meg kell említenünk, hogy a bélyeggyűjtésben Szalay Károly III. oszt. tanuló volt a legszorgalmasabb, egymaga 11 ezer darab bélyeget hozott. A Kis Hitterjesztő ezidei évfolyamának egyik számában közölte a Szerkesztőség azoknak az Intézeteknek a névsorát, amelyek a legnagyobb példányszámban járatták ezt a kis misszióslapot, ezek között szerepel a kecskeméti piarista Gimnázium is és még 6 más piarista iskola. A mieinket a tavasszal ezt az üzenetet kapták: «Az adományt és azt a lelkes buzgóságot, amellyel a missziókat

a Kis Hitterjesztő sok olvasójával együtt támogatjátok, örömmel nyugtázom. Szeretetek jól esik. Maradjatok a szent ügy lelkes barátai mindig.

2. Hornyik János Önképzőkör. Vezető tanár : Dr. Iván János. Az Önképzőkör szeptember 28-án tartotta alakuló gyűlését. A kör az igényeknek és kívánalmaknak megfelelően két szakosztályra különült : szellem- és természet-tudományi szakosztályra. A kör megválasztott tisztviselői lettek : társelnökök : Bagi Lajos és Dollák Zoltán VIII. o. tanulók ; jegyző : Miklósy György VII. o. t. ; segédjegyző : Kelety Béla VII. o. t., könyvtárosok : Varga Béla VIII. o. tanuló és Ignits György VII. o. tanuló.

A kör tervszerűen folytatta az előző évi munkát. A múlt évben a magyar nép és annak szerves részeinek, a rabságból hazatért székelyeknek és a környékbeli kunoknak az életét, szokásait, dalait és táncait ismertük meg. Az idei tanévben a magyarság halhatatlan nagyjait, azok életében és tanításában megnyilvánuló örök példát állítottuk a tagok és az ünnepélyeinken igen nagy számmal megjelenő lelkes közönség szeme elé. Két nagy magyar alakja világitott iránytjelző fáklyaként ebben az évben a dicsőséges történelmi multunkból a küzdelmes jelen és a dicsőségre virradó jövőnk elé : Gróf Széchenyi István és Katona József.

Gróf Széchenyi István a magyar újjászületésnek, a soha nem szünetelő egyéni és nemzeti reformoknak, a keletről magunkkal hozott nemzeti sajátosságunknak és a keresztény-latin Nyugat műveltségének harmóniába illesztő örök példaképe. A kör a legnagyobb és leghívebb magyar születésének 150. évfordulóján ünnepélyel adózott. Bemutattuk egyéniségét, amelynek legjellemzőbb vonása hűség a fajtájához, azután az örök küzdelem a halhatatlan eszmék, az Erkölc, és az Igazság uralmáért. A saját szavaival vázoltuk az örök magyar problémák : Kelet és Nyugat, ösztön és «Kiművelt emberfő», magyarság és nemzetiségek, ma is igen csak időszerű feladatainkat. Ünnepélyünk műsora :

1. Berzsenyi—Kodály : Magyarokhoz. Énekli az énekkar. 2. Széchenyi István gróf, a leghívebb magyar. — Dollák Zoltán VIII. o. t. 3. Arany János : Széchenyi emlékezete. — Miklósy György VII. o. t. 4. Az örök Széchenyi, a legnagyobb magyar. — Bagi Lajos VIII. o. t. 5. Liszt Ferenc : II. magyar rapszódia. — Ignits György VII. o. t. 6. Széchenyi István gróf : Szózat Magyarország nemzetiségeihez. — Bende Tibor VIII. o. t. 7. Hivő Széchenyi, a vallásos magyar. a) Imája pályája kezdetén munkás életért. b) Imája a Mindenség Atyjához. — Varga Béla VIII. o. t. 8. «Hazádnak rendületlenül légy híve, óh magyar !» — Énekkar.

Szép és hálás feladatot rótt a kör vállára *Katona Józsefnek*, az intézet tanítványának, Kecskemét város nagy fiának, a legnagyobb magyar drámaírónak a jubileuma.

Küzdelmes életét támasztottuk fel és halhatatlan nagy művének legszebb részeit fűztük koszorúba március 15-én, a magyar szabadság ünnepén. Átadtuk a szót Bánknak, Peturnak és Tibornak. Ők mondták el nekünk a mindig megmegújuló magyar keserőséget, küzdelést és szenvedést, az örök Bánk és az örök Tiborc szomorú tragédiáját. Együttal megemlékeztünk Erkel Ferencről is, a

magyar opera megalapítójáról. Felzengett Petur férfias keserősége, Bánk lángoló hazaszeretete és a szárnyaló dallam oda is eljutott, ahová talán az élő szó nem jutott eljutni. Az ünnepély műsora :

I. Katona József. Ünnepi beszéd, Bagi Lajos VIII. o. t. II. Részletek a Bánk-bánból. A bevezető és összekötő szöveget mondta Dollák Zoltán VIII. o. t. a) Tiborc : Gyenes Mihály VIII. o. t. b) Petur : Varga Béla VIII. o. t. c) Bánk : Miklósy György VII. o. t. Előadásra kerül II. felv. 1—2. jel., III. felv. 1. jel., IV. felv. 7. jel. III. Erkel Ferenc : Bánk-bánja. — Timár Bertalan VIII. o. t. a) Bórdal. Énekli Vadányi János és Nyul József VIII. o. t. b) Hazám, hazám. Énekli Ambrus Mihály VIII. o. t. Zongorán kísért Ignits György VII. oszt. tanuló.

A kecskeméti Katona József Társaság elnöke : Dr. Szabó Kálmán múzeumigazgató elismerésül 30 P-t adományozott a Társaság nevében a kitűnő szereplők jutalmazására. A kitüntető jutalmat Dollák Zoltán VIII. o. tanulóknak íteltük.

E kiemelkedő két nagy ünnepélyen kívül ünnepséggel hódoltunk az aradi 13 vértanu emlékének október 6-án ; Mindenszentek napján gimnáziumunk immár háromnegyedszázados szokása szerint kegyeletes megemlékezésre kivonultunk Katona József sírjához.

A kör szavalói sokszor szerepeltek szép sikerrel a város ünnepségein.

A Kör rendes gyűléseinek műsorán újból elővettük gróf Széchenyi István műveit és életének egyes kevésbé ismert részletével igyekeztünk őt az eszmék és az általánosságok világából valóvá, életszerűvé és korszerűvé tenni. Megemlékeztünk külön gyűlésen az életből eltávozott Babits Mihályról. Megfogta lelkünket az a hatalmas műveltség, az a mélabú és a szépségnek az a nagy tisztelete, mely verseiből felénk áradt. Majd lángra gyújtották szívünket az erdélyi virrasztó, Reményik Sándor tüzes magyar versei.

Április 19-én megtartotta a Kör a minden évben szokásos szavalóversenyt. Ezen 10 tanuló indult. Az első díjat Bende Tibor VIII. o. t. Rónai Gy. : Apámnak és Miklósy György VII. o. t. Vörösmarty Mihály : Petike című verssel nyerték. Dicséretben részesültek : Acsay László, Dózsa János, Nemes József V. o. tanulók és Sági Vilmos VII. o. tanuló.

Az önképzőkori pályatételek eredményét a következő jegyzőkönyvben jelentjük.

Jegyzőkönyv

a kecskeméti kegyestanítórendi róm. katolikus gimnáziumban kitűzött pályadolgozatok elbírálása végett 1942. évi június hó 8-án megtartott gyűlésről.

A tétéleket megállapító bizottság az 1941. évi december 16-án tartott gyűlésén 20 tárgykörre tűzött ki pályadíjat.

A határidőre 29 pályamunka érkezett be.

A bírálóbizottság tagjai : Kovács Sándor prelátus-plébános, dr. Liszka Béla polgármester, Bagi Lajos jav. hiv. ügyvezető : dr. Bende Sándor bankigazgató, Csorba János gyógyszerész, dr. Dömötör Lajos ny. h. polgármester, dr. Dömötör László kir. közjegyző, Fejér József tanácselnök, Füredi Lajos ny. városi tanácsnok, Gáspár Lajos ny. realiskolai igazgató, Harkay Béla városi

főjegyző, Harkay József törv. tanácselnök, dr. Horvát Ödön lapszerkesztő, dr. Hegedüs Ferenc ügyvéd, dr. Labanc Ferenc városi tanácsnok, dr. Nyul Tóth Pál h. polgármester, dr. vitéz Sándor József egyházközségi főgondnok, Sváb Kovács István földbirtokos, dr. Szabó István felsőházi tag, dr. Szabó József rendőrfőtanácsos, Winkler István tak.-pénztári igazgató, Zimay Károly ny. polgármester és a gimnázium tanári testületének tagjai.

A *vallástanból* a bizottság két tételt tűzött ki.

1. Róm. Kat. Egyházközségi díj : A négy evangélium az ifjúság kezében. Egy pályamű érkezett be «Ketten a Mesterrel» jeligével. A pályamunka szerzője ügyesen foglalta össze az Evangéliumok alapján az isteni mester fonséges példaadását. Az emberi élet minden korszakában bizalommal tekinthet fel a Megváltó személyére, sohasem lesz előtte idegen. Közvetlen egyszerű egyéni meleg elgondolással vezette végig a szerző a gondolatokat, mindig meggyőződéssel hangsúlyozta, hogy Krisztus minden korban a mi örök példaképünk. A célkitűzés azonban inkább azt szerette volna látni, hogy mi az, ami megkapó az Evangéliumokban, mi az Evangéliumban olyan kiváló, hogy gyönyörködteti legjobban az ifjúságot, mi az, ami legjobban megkapja lelkét. Az Evangéliumok boncolgatása különböző szempontok szerint. Kár, hogy a szerző ilyen értelemben nem olvasott, nem tanulmányozott ilyen irányú forrásmunkákat. Jutalma 30 P. Szerzője : Palotás József VIII. o. tanuló.

2. Zsiga-díj. Szentírás és a szegények. Egy tanuló pályázott «Caritás» jeligével. A pályamunka szerzője nemcsak megértette a kitűzött feladatot és az elgondolást, hanem azt ügyesen és rátermettséggel ki is dolgozta. Van mondanivalója, számára a szentírási idézetek megelevenednek. Az idézeteken keresztül meg tudja éreztetni a jogokat és a kötelességeket is, amelyeket az Isten oltott bele az emberi természetbe. Lendületes, élvezetes stílusban írta meg a dolgozatot. Vázlatosan ismertette az Egyháznak a szegényügyben kifejtett tevékenységét. 50 P jutalomban részesült. Szerzője : Dollák Zoltán VIII. o. t.

A *magyar nyelvből és irodalomból* ez évben a bizottság 2 tételt tűzött ki.

3. Casino-díj. «Hogyan védem és művelem az anyanyelvet.» Négy munka érkezett be. Ezek közt a legjobb «*A haza mindenkéül*» jeligés pályamű.

A tétel célját átérezte. Lelkesedéssel dolgozott. A munka teljesnek mondható. Hibája az áttekinthetlenség. A dolgozat kétharmadában nem jelöli pontosan forrásait, csak általánosságban utal rájuk. Napoleonnak tulajdonít kijelentéseket, amiket nem ő mondott. Helyesírása, fogalmazása jó, kiállítása gyöngé. Jutalma 20 P. Szerzője : Gerl Árpád IV. o. t.

A «Gyönyörű magyar nyelv» jeligével beküldött pályázat élvezetesen megírt, jó stílusú helyesírású munka. Kár, hogy csak egyszer beszél arról, hogy hogyan valósítja meg a gyakorlatban a nyelvvédelmet. 15 P jutalmat érdemel. Szerzője : Kovács Zoltán V. o. t.

A «Nyelvében él a nemzet» jeligés pályázat két forrásmunkájának gyöngé kivonata. Gyakorlati útmutatás, terv nincs benne, pedig ez lett volna a pályázat célja. Kiállítása gyöngé. Dícséretet érdemel. Szerzője : Csibra Géza IV. o. t.

A «Lánchíd 21» pályamunka buzdító beszéd a nyelvhelyesség mellett.

A pályázathoz nincs semmi köze. Sok benne a magyartalanság. Jutalmat nem érdemel.

4. Széchenyi-díj : Széchenyi eszméinek hatása a korabeli magyar irodalomra. Nem érkezett pályázat.

A történelemből a bizottság két tételt tűzött ki.

5. Horváth Döme-díj : Széchenyi és a magyar jövő. Nem érkezett be pályázat.

6. Pózna-díj : Buda elfoglalásának következményei a Duna-Tisza közén. Nem érkezett pályázat.

7. *Gazdaságtani tétel*: A keresztényszocializmus története és elmélete. Nem érkezett be pályázat.

8. *Néprajzi tétel*: a) Egy alföldi tanya és bútorzata. b) Karácsonyi népszokások főleg Kecskemét és vidékén. Egyik tételre sem érkezett pályamunka.

9. *Latin tétel*: a) A sport története az ókorban. b) A középkori magyarországi himnuszköltészet. Pályázat ezekre a tételekre nem érkezett.

10. *Görög irodalmi tétel*: Demosthenes békéről mondott beszédének egy részlete.

Egy pályamunka érkezett be «Plutarchos» jellegével. A pályázó megértette és jól le is fordította a nagy görög szónoknak beszédét. Az egyik ígének jelentése nem megfelelő s a participiumos szerkezetek szabatosabb fordítása még világosabbá tette volna a magyar szöveget. E lényegtelen követelmények mellett is 25 P jutalomra érdemes. Szerzője : Dollák Zoltán VIII. o. t.

11. *Német nyelvi tétel*: Kecskemét és környékének ismertetése német nyelven.

Egy pályamunka érkezett be «Kurti» jellegével. A 35 oldalas pályamű naplószerűen számol be három német diákvendég néhány napi kecskeméti látogatásáról. Igazi magyar vendégszeretettel fogadja a pályázó német diaktársait. Az első napokban Ladánybenén és Bugacon megismerik az Alföld szőlő- és gyümölcsvilágát, de a pusztá romantikájában is kiveszik részüket. A következő napokban meglátogatják a hajnali órákban a kecskeméti gyümölcs piacot. Kár, hogy a sok zamatos gyümölcs mellett nem adott több ismeretet a város műértékeiről és emlékeiről. Kecskemét termelői, kereskedelmi és terményfeldolgozó ipari életét szeretettel és hozzáértéssel írja le. A pályázó jártas a német nyelv kezelésében. Sok helyen szinte a született német nyelven szólaltatja meg szereplőit. Dolgozata a nyelvtan szempontjából is kifogástalan. Jutalma 40 P. Szerzője : Bagi Lajos VIII. o. t.

12. *Francia tétel*: XII. Pius pápa francia nyelvű beszédének fordítása magyarra.

Három pályázat érkezett be. A «Mane, Tekel, Fáesz» és az «Orate, Amate, Vigilate» jeligés pályázatok nagyjából egyenértékűek. Mind a kettő helyesen fordította le a bonyolult mondatokat, az értelmet csak 1--2 helyen változtatták meg, a legtöbb hiba árnyalati jelentés-eltérés. A hű fordításra a kelletténél több gondot fordítottak : t. i. nem merték megbontani a szerkezeteket ; úgy, hogy az eredetiben izzó szónoki hév sok helyen elsikkadt. Mind a kettő szorgalmas, pontosságra törekvő mű. Jutalmuk 20--20 P. A szerzők : Dömötör Pál és Fispán János VII. o. tanulók.

A «Christus vincit» jeligés pályázat jól sikerült. Néhány helyen rosszul választotta meg a szót vagy kifejezést. Volt bátorsága arra, hogy a magyar nyelv szellemének megfelelően a hosszú mondatokat apróra tördelje. E mellett azonban hűen tolmácsolja az értelmet, sőt ezzel érte el azt, hogy a fordítás-jelleg a legtöbb helyen eltűnik és a nehéz szöveg világos fogalmazásban jelenik meg. A hű és világos magyar szövegben is ott remeg a lendület; a fordító megérezte a kifejezések és szerkezetek dinamikai értékét. 40 P jutalmat érdemel. Szerzője: Bagi Lajos VIII. o. t.

13. *Természetrzaji tétel:* A kecskeméti gyümölcs ipari feldolgozása. Egy munka érkezett be «Victoria» jeligével. A tételt ügyesen és ötletesen dolgozta fel. Igyekezett bemutatni a kecskeméti gyümölcs ipari feldolgozásának módjait és azok lefolyását. A hadi tilalom miatt a feldolgozott mennyiség nagyságát nem láthatjuk, hiányzik a statisztika, ami pedig a nyersanyagok nagy nemzetgazdasági szerepét bemutatná. A pályázó jó munkát végzett, 40 P jutalmat érdemel. Szerzője: Ackermann László VII. o. t.

14. *Természettani tétel:* A gondolatközlés eszközei. Beérkezett két pályamunka.

A «Te Deum Laudamus» jeligés pályázat rövid bevezetés után három nagyobb fejezetben tárgyalja a táviratozás, a távbeszélő és a rádió problémáját. A szerző a telefonról szóló részt kissé túlméretezte és főlegesen részletkérdésekbe bocsátkozik éppen az utolsó fejezet rovására. Ez azonban nem csökkenti a munka értékét, melyet a gondos és szép kiállítás is emel, s külön dícséretet érdemelnek a szöveg közben elhelyezett ábrák. Jutalma 50 P. Szerzője: Szekrényi Lajos VIII. o. t.

A másik dolgozat jeligéje: «Imádkozzál és dolgozzál». Értékben az előzőtől alig marad el. Könnyed stílusban, forrásmunkáihöz nem ragaszkodva, önállóan foglalja össze a gondolatközlés módjait s a végén a képrádiót is megemlíti. Itt is igen szépek és áttekinthetőek a dolgozathoz csatolt rajzok. 40 P jutalmat érdemel. Szerzője: Kelety Béla VII. o. t.

15. *Mennyiségtani tétel:* Az életbiztosítás mennyiségtani alapja.

Egy dolgozat érkezett be «Biztosítás!» jeligével. Az ügyesen kiválasztott forrásmunkák alapján gondosan összeállított dolgozat tárgyalja az egy ember életétől függő biztosítás különböző formáit egyszeri, illetve évi díjfizetés esetében, valamint a két vagy több életétől függő évjáradékot és tőkebiztosítást egyszeri és évi díjjal. A befejezésben a halandósági táblákat, az elérési és halálozási valószínűséget tárgyalja. Az egyes fejezetek után ügyesen kiválasztott példák megoldásával világítja meg az elmondottakat. Tartalom és kiállítás szempontjából egyaránt komoly munka. 40 P. jutalomra érdemes. Szerzője: Szabari Miklós VIII. o. t.

16. *Eszttikái tétel:* Katona József- emlékek Kecskemét-utcáin, terein és temetőjében. (Leírás és méltatás.)

Egy pályamunka érkezett be «Petur» jeligével.

Értékes levéltári és könyvtári búvárkodás eredménye az izlésesen összeállított mű. Részletesen tárgyalja az emlékek keletkezésének történetét és esztétikai méltatást is fűz mindegyikhez. Kiemelendő az emlékek tárgyalása

elé helyezett címlapok művészi kivitele. Jutalma 50 P. Szerzője : Misius István VII. o. t.

17. *Rajzlétele*: Csendéletfestési verseny. A versenyben öt tanuló vett részt. Rajzaikat a következő jeligékkel adták be :

«Esős tavasz». Két munkával pályázott. Csak a jobbik, I. számú pályamunkát bírálta a bizottság. Ecsetkezelése friss, könnyed, technikája aquarel-szerű. Kompozícióbeli hibája : a padló élvonala párhuzamos a rajzlapszéllal. A háttérfal színe levegős, kissé átlátszó. Jutalma 20 P. Szerzője : Misius István VII. o. t.

«Varietas delectat». Színes részleteiben is jó munka, kevés elrajzolással. A nézőpont kiválasztása szerencsés. A háttérszín kissé nyers. 15 P jutalmat érdemel. Szerzője : Kovács Zoltán V. o. t.

«Ars pingendi». Jó megfigyelő, de a padló túlságosan elkínzott, agyon-dolgozott. A padlószél párhuzamos a rajzlapszéllal. Képszerűség szempontjából nem előnyös. Ez a munka 10 P jutalmat nyert. Szerzője : Ludvig Pál V. o. t.

«Előszoba». Száraz technika, levegőtlen, éppenazért egyhangú, lapos hatású. Vannak benne jól sikerült részletek. Dícséretben részesült. Szerzője : B. Horváth György VI. o. t.

«Csendélet». Plasztikus, a térbe jól van beállítva. Igen nagy hibája a nehéz súlyos árnyék. Dícséretet nyert. Szerzője : Tóth Pély Kálmán VIII. o. t.

18. *Iparművészeti létele*: Piarista címer tervezése a kecskeméti gimnázium részére.

A pályázat mind számbelileg, mind minőségileg igen eredményes volt. Hárman adtak be pályázatot összesen 13 tervvel.

«Scholae piae» jeligével öt számozott pályamunka érkezett be.

A 2-es munka összehatásában és részleteiben tökéletes, egységes. Betűi artisztikusak és magyarosnak is lehet mondani rovásírási jellegénél fogva. A körirat összhangban van a szellemes belső monogrammal. Kidolgozása igen gondos.

3. Jó foltelosztású és szellemes elgondolású. A monogram és az épület kompozíciója ötletes.

1. Itt is összehozza a monogramot és az épületet sikeresen egy foltba. Hibája a timpanon melletti szoborcsoportozatok elaprózása.

5. Éremterv. Az érem egyik oldalán nehéz figurális problémával foglalkozott, többé-kevésbé sikerült is. A Mária monogram mellett levő görög betűpárok beolvadnak a díszítménybe. Az érem másik oldala igen gondos munka. Az épület rajza erőtlen.

Jutalma 50 P. Szerzője : Misius István VII. o. t.

«Alma mater» jeligés pályamunka hét darabból áll. Az értékelés rangsora a következő :

2. Ügyes gondolat a hármas halom, kettős kereszt és a monogram kompozíciója. A görög betűpárok összefoglaló jele kicsinyre méretezett. A Kecskemét fölírás túlzottan kihangsúlyozott.

4. Egységes foltelosztás. Részleteiben egyszerű, de szellemes. A szárnyas angyalok arca nem megfelelő.

11. Ügyes elgondolású éremterv. A körbe komponált sas jól kitölti. Kis változtatással világosabb hatású lett volna. Kidolgozása nem egészen megfelelő.

7. A keret megoldása a párhuzamos vonalak kihangsúlyozásával szellemes, a korona rajza stílusos. A ferdén levágott betűk nem előnyösek. A monogram A betűjének vízszintes ága lentebb kerülhetett volna.

3. A külső formához alkalmazkodó belső megoldás erőltetett.

6. A görögkereszt alsó és felső szára üresen hat. Az angyalok arca vastag vonal-technikával hatásosabb lett volna.

5. A sarkára állított háromszög és az alatta levő felírás széteső. A háromszög belső megoldása jó, kivéve a ferdén levágott görög betűpárt.

30 P jutalmat nyert. Szerzője : B. Horváth György VI. o. t.

«Ut desint vires tamen est laudanda voluntas». Harmonikus monogram, jó felépítésű belső megoldás. Részleteiben több átalakítást kíván. Hibája a korona formátlan rajza. Dicséretet érdemel. Szerzője : Kovács Zoltán V. o. t.

19. *Fényképészeti tétel*: Katona József emlékek Kecskemét város utcáin, terein és temetőjében.

Beérkezett négy pályamunka összesen harminchárom darab felvétellel. Több pályázónál hiányos a képsorozat. Sok felvételnél helytelen a kivágás, továbbá nem előnyös nézőpontot és napszakot választott a fölvételhez a pályázó. A külső kiállítással (kassirozás, felírás) nem sokat törődtek. E hibák ellenére is van sok szép felvétel. A pályamunkák az értékelés rangsorában a következőképpen helyezkednek el:

1. A «Petur» jeligés. Jutalma 20 P. Szerzője : Ackermann László VII. o. t.

2. «Minden kezdet nehéz» jeligével ellátott pályamű. 10 P jutalmat nyert. Szerzője : Bodócs Béla IV. o. t.

3. és 4. a «Pro memoria» és a «Verba volant, scripta manent» jeligével ellátott pályamunka. Mindkét pályázó dicséretet nyert és a felvételekkel kapcsolatos költségeik fedezésére még a két utóbbi pályázó 5—5 P-t kapott. Szerzők : Vadányi János VIII. o. t. és G. Szabó Pál IV. o. t.

20. *Katonai tétel*: Az ejtőernyősök.

Beérkezett egy pályamunka «Az ejtőernyős félelmet és hadifogságot nem ismer». Tárgyi szempontból jó munka. Az ejtőernyős harc multját, jelenét, jövőjét a rendelkezésre álló kevés forrás alapján jól rajzolja. A dolgozat terjedelmével aránytalanul hosszan beszél az ejtőernyő feltalálójáról.

Fogalmazása sokszor nem világos, nem szabatos és nem magyaros. Helyesírása is ingadozó: nem tudja az írásjeleket használni. Ezek erősen rontják a munka értékét.

Jutalma 25 P. Szerzője : Farkas János VIII. o. t.

3. **Cserkészlet.** Mielőtt beszámolónkat megkezdenénk, szomorú kötelességünknek teszünk eleget, midőn csapatunk nagy jövőjéről, a váratlanul elhunyt dr. Bohn Ferenc tanügyi főtanácsos úrról megemlékezünk. Több éven keresztül nagy érdeklődéssel, szeretettel kísérte figyelemmel munkánkat. Élete utolsó napjaiban is segített, buzdított bennünket. Halála váratlanul sujtott reánk, de meg vagyunk róla győződve, hogy a jó Isten, ki elszóltotta mellőlünk fáradságos, de szeretettel végzett munkájáért megadta Néki jutalmát,

melyért lelkiüdvéért mondott misénken imádkoztunk. Csapatunk el nem múlható halála őrzi emlékét.

Csapatunk munkáját két szempontból vizsgálhatjuk. A belső élet és ennek külső megnyilvánulása szempontjából.

Belső élet : Csapatunkat az idén Molnár Sándor cserkészcsapat parancsnok, dr. Dallos István, Halász József, Mericske Rezső, Mészáros Imre, Murányi Károly cserkészparancsnokok, továbbá Vértesi Ervin, Szarvas András segéd-tisztek vezették. Vezetésük alatt a csapat három rajban dolgozott.

Mindegyik raj iparkodott a maga elé tűzött munkát becsülettel elvégezni. Közel 100 fiú vállvetett munkája, csapata iránt érzett szeretete teremtette meg azt a légkört, mely a csapatot jellemzi.

A rajok és őrsök keretében rendezett kirándulások, kiképzések, a nehéz idők ellenére is megrendezett nyári nagytáborok, a hosszú tiszai tanyázás, csónakban, kerékpár nyergében eltöltött sok-sok nehéz de kellemes óra mind hozzájárult a csapat összekovácsolásához, egységessé tételéhez.

Vezetők és a fiúk bizalma, egymás megbecsülése tette lehetővé, hogy a parancsnok hosszú katonáskodása idején is a munka változatlan erővel folyt tovább.

Nyári nagytáborunkat a Tisza partján rendeztük. Ideje június 30-tól július 10-ig volt. Messzire — régi hagyományoknak megfelelően — nem mehettünk, mert a fiúknak a tábor ideje alatt is haza kellett jönniök, hogy légoltalmi szolgálataikat elláthassák. Ezenkívül légoltalmi szolgálatot teljesített a csapat június 27-től augusztus 15-ig. E szolgálatban a csapat 40 tagja vett részt.

Tábor után tiszai csónakházunkban kezdtük meg szokásos nyári életünket. Naponta 10—15 fiú élt kint játékos és munkával telt életet, nem feledkezve el jelmondatunkról : «Pro patria est, dum ludere videmur».

Ez időre esik részben kerékpárral, részben csónakkal megtett mozgótábor Zentára, hol a csapat régi barátját, Halász Károly rendőrtanácsost látogatta meg. A fiúk örömmel jártak a visszaszerzett gyönyörű tájakon és tapasztalatokban, élményekben gazdagon tértek haza. Hazatérés közben meglátogatták régi, kedves jótévőnket, Winkler István bankigazgató urat is, aki abban az időben mint katona teljesített szolgálatot, és egy munkatábor parancsnoka volt. Álltak a fiúk a szerb bunkerekben is, éppen úgy, mint pár évvel ezelőtt a cseh erődvonaltól. Láthatták, hogy egy országot a vas és beton nem védheti meg, annál kevésbé teheti naggyá.

Örömmel jelentjük e helyen, hogy csapatunk segédtsíztje, Gyenes Mihály, életmentést végzett, és a cserkész életmentő kitüntetés mellé Kormányzó Úr a magyar bronz érdemrendet adományozta neki, melyet ünnepélyes keretek között a cserkészvezetésünkön nyújtottak át. Az egész csapat örömmel és büszkén tekint a kitüntetettre, ki idáig csendben végezte a munkáját, de megmutatta, hogy adandó alkalommal élete kockáztatásával is tud jó munkát végezni.

Csapatunk másik tagja, Bagi Lajos nyerte az országos tanulmányi versenyen latin nyelv- és irodalomból az első díjat. Ez annál is nagyobb öröm, mert így együtt örülhettünk az édes apával, Bagi Lajos jav. hiv. ügyvezetőjével, férfi cserkésztestvérrel, csapatunk régi őszinte barátjával.

E kiemelkedő események és a rendszeres, szokásos cserkész kiképzés mellett a műhelyekben is folyt a munka. A fiúk több modellt építettek és többen vettek részt a szentesi vitorlázó repülő kikapzó tanfolyamán.

A tél folyamán a régi, kopott bútorainkat javítottuk és megjavítottuk, szinte újra építettük a vitorlás csónakunkat, motorcsónakunk testét és egy ladikot.

Az országos Széchenyi portyán két őrsrel indultunk. Őrseink első és a harmadik helyen végeztek.

Tavaszi beköszöntésével a kirándulások megsokasodtak. Legtöbbször természetesen ismét a tiszai házunkhoz mentünk, hol nemcsak szórakozás, sport, hanem sok komoly munka is várt; a házat előkészítettük a nyári tanyázásra.

Nyári nagytáborunkat a nehéz viszonyok ellenére is megrendezzük Solton a Duna mellett. Táborral kapcsolatban vízi mozgótábor is rendezünk a Dunán és a Tiszán. Terve van véve egy mozgótábor a Körösön is.

Ami a csapat életének külső megnyilvánulását illeti, az természetesen fakadt a belső életből.

A cserkészkerület, a város és más egyesületek csapatunkat mindig megkeresték, ha valamit rendezni akartak. Így a VIII. kerület őrsvezetői táborában Vértesi Ervint, Szarvas Andrást a parancsnokság, több tagot a keret és az őrsvezetők között, másokat pedig a fiúk között találhatunk. Hogy mily jó munkát végeztek, azt azok a levelek mutatják leginkább, melyeket részben a parancsnok kapott az ottlevő más csapatbeli cserkészektől, részben pedig a fiúk kaptak azoktól, akikkel együtt éltek azon a pár esős tavaszi napon. És mutatja az a több helyről érkezett kérés is, hogy a csapat saját keretén belül is rendezzen egy kiképző, lehetőleg vízi kiképző tábor.

Résztvettünk a szegénygondozó munkájában, a Vörös Kereszt munkájában, a Szoc. Misszió Társulat ünnepélyein. Az Emericana helybeli Corporatiója keretében rendezett népművelődési délutánokon részben a parancsnokok szerepeltek komoly tárgyú előadásokkal, részben pedig a fiúk adtak kísérő zenés, víg műsort. Résztvettünk ugyancsak az Emericana által rendezett karácsonyfa ünnepélyeken Monostorfalván és Matkó pusztán. Soha el nem múló élmény a szegénygyermek szemében csillogó könny, a karácsonyfa és a sok-sok ruha, cipő és élelmiszer ajándék láttán.

Az év folyamán három ünnepélyt rendeztünk. Beszámoló ünnepélyt az őszi folyamán, immáron farsangkor hagyományossá vált «Piarista teát» és az avató-ünnepélyünket.

Beszámoló ünnepélyünkön a nyári nagytáborról számoltunk be vetített-képes és keskenyfilmes előadásban.

A «Piarista-teát» a mai időknek megfelelően a katonai eszmény szolgálatába állítottuk. A műsor első részében a magyar katonanóta fejlődését ismertettük énekbetétekkel, majd a szövetséges államok indulóit énekeltük el.

Itt kell megemlékeznünk és hálás köszönetet mondanunk a Császári Japán Követségnek, ki kérésünkre nemcsak a kért kótákat és szövegeket bocsátotta rendelkezésünkre, hanem sok füzetet, folyóiratot, ismertetőt, könyvet küldött ajándékképpen. A japán győzelmi induló szövegét olasz nyelvről úgy fordítottuk le magyarra, hogy azt az eredeti japán zenére is tudtuk

énekelni. A fordítást elküldöttük a Császári Követségre, mit a Császári Követ Úr külön levélben köszönt meg azzal a záradékkal, hogy a fordítást fel fogják használni. Éppen így köszönettel tartozunk az Olasz Császári és Királyi Követségnek is, hogy szintén szíves volt több kótát rendelkezésünkre bocsátani.

A két előbb említett nemzet indulói mellett még német és finn dalok hangzottak el, majd a parancsnok beszélt oroszországi élményeiről, az orosz viszonyokról, a magyar katona hősi harcairól. Előadásán bemutatta a harctéren készült színes képeit és diapozitívjeit.

Az előadásra zsúfolva megtelt az intézet díszterme. A sikerre jellemző, hogy az összes bevételünk 1870-28 P.

Az ünnepély megrendezésében legnagyobb részük volt a «cserkész-mamáknak», akik fáradságot nem ismervé napokon keresztül dolgoztak a sikerért. A kóistolók megrendezése, árusítása, háziasszonyok szerepének vállalása, vendégekkel való foglalkozás, felügyelet, terítés stb., stb. és mindezen felül nagy anyagi áldozatok hozatala, oly áldozatos szívre vallott, mit eléggé megköszönni nem is tudunk. Hálával és köszönettel említjük e helyen meg dr. Nóta Istvánné, Dobos Istvánné, Ackermann Arthurné, dr. Ábrahám Béláné, Winkler Istvánné, Keresztes Andorné, Holló Miklósné, Szalay Oszkárné, dr. Vass-Eysen Rezsőné, dr. Szekrényi Béláné, Acsay Lászlóné, G. Fekete Mihályné, Hacker Ferencné, dr. Ikrényi Andrásné, vitéz Szathmáry Kálmánné, Újhidy Aurélné, Kiss Józsefné, Keleti Jenőné, G. Szabó Pálné neveit. Cserkész szeretettel köszönjük meg ezenkívül minden kedves közreműködését Fekete Lajos, Selmeczi László, Szandai Sándor uraknak, és nem utolsósorban nagy és hathatós segítségét Schira Mihály tb. tanácsnok úrnak, továbbá Bagi Lajos férjicserkész testvérünknek. Avató-ünnepélyünket június 20-án rendeztük meg a gimnázium tornaünnepélyével kapcsolatban. 11 jelöltünk tette le a fogadalmat a parancsnok kezében. Az ünnepély legszebb része volt, midőn dr. Liszka Béla polgármester úr Gyenes Mihály segéd tisztünknek emelkedett beszéd keretében átadta a Kormányzó Úr által adományozott kitüntetést.

A csapat ez évben is részt vett több kerületi és országos versenyen.

A múlt évben rendezett országos cserkész fényképészeti kiállításon megnyerte a cserkészcsapatok számára kiírt első díjat, így a díj gyűjteményét egy szép olajfestménnyel és egy szép emléklappal gazdagíthatta.

Céllövők a múlt hagyományainak megfelelően dolgoztak. A VIII. cserkész kerület által rendezett céllövőversenyen cserkészek csapatversenyében Újhidy Aurél, Liszka György, Martos Péter, Kuna Miklós, Bodócs Béla, Kovács Zoltán, Szalai Károly cserkészeink indultak és 420 egységgel nyerték a részükre kiírt csapatversenyt. Egyéni versenyben pedig első lett Kuna Miklós 92 egys., 2. Martos Péter 89 egys., 3. Acsay László 86 egys., 4. Újhidy Aurél 84 egys., 5. Kovács Zoltán 82 egységgel. A legénycserkészek versenyét volt tanítványunk, Pál Gaszton nyerte 255 egységgel, a második Bimbó János cserkészünk lett 251 egységgel. Legénycserkész csapatunk a csapatversenyt is nyerte 1206 egységgel. E versenyen Bende Tibor, Bimbó János, Bagi Lajos, Pál Gaszton, Széchenyi László, Szelei Zoltán legénycserkészeink indultak. E győzelemmel folyamatosan harmadízben nyertük meg a polgármester úr vándordíját, s így az a csapat tulajdona lett.

Az országos cserkész céllövő bajnokságról cserkészeink két első és két második helyezéssel tértek haza. Cserkészek csapatversenyét nyertük az itthon is elért 420 egységgel, míg az egyéni versenyben Acsay László 91 egységgel első, Ujhidy Aurél 87 egységgel negyedik, Martos Péter 86 egységgel az ötödik helyen végzett. A legénycserkészek csapatversenyében a második helyet foglaltuk el (9 egységgel az első mögött) 1209 egységgel. Egyéni eredmények a következők voltak : Harmadik helyezett Bimbó János 258 egységgel, negyedik Pál Gaszton 256, és tizedik Széchenyi Ferenc 241 egységgel.

A fentebbiek voltak ez évi cserkészeletünk kimagaslóbb eseményei. Ezeket a szép eredményeket nem tudtuk volna elérni egyrészt a cserkészsülők áldozatkészsége, másrészt a csapat jóakaróinak támogatása nélkül.

Köszönetet kell mondani támogatásukért Kovács Sándor prelátus úrnak, vitéz Grassy József vezérőrnagy és vitéz Vasváry Frigyes ezredes úrnak, továbbá Dr. balásfalvi Kiss Endre főispán, Dr. Liszka Béla polgármester úrnak, a Piarista Diákszövetségnek, Dr. Labanc Ferenc tanácsnok úrnak. Kecskeméti Takaréknak, Népbanknak, Dr. Lett Béla volt csapat-tagunknak, Bárány Dezső espefes plébánosnak, Nagy Ferenc gyógyszerész úrnak, Dr. Garbera Sándor ügyész úrnak, Dr. Nemes László tábori főlelkész úrnak, Szegedi V. utászászlóalj Parancsnokságának, Pál Armand régi cserkésztestvérünknek, vitéz Szathmáry Kálmán úrnak és még sok-sok másnak részben anyagi dolgok felajánlásával, részben hogy felülfizetésekkel lehetővé tették, hogy a csapat a nehéz idők ellenére is majdnem zavartalanul tud élni és dolgozni.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrnak tartozó hálánk közepette tiszteletünk száll Dr. vitéz Tárcai Feliczides Román miniszteri osztályfőnök öméltósága felé, aki több éve nagy szeretettel karolja fel ügyünket és segítő szívvvel mindig közöttünk jár. Ha nyáron diákjaink nevetnek, énekelnek, jól érzik magukat és testben, lélekben felüdülve kezdhetik meg a jövő év munkáját, azt legnagyobb részben neki köszönhetik.

Hálával gondolunk arra, hogy a magyar cserkészet élére Kisbarnaki Farkas Ferenc vezérőrnagy úr személyében egy oly lelke mélyéig vallásos, magyar ember került, aki csapatunknak régi ismerőse és régi segítő barátja. E helyről is ígérjük, hogy szép elgondolásait, parancsait, rendelkezéseit erőnk-höz képest teljesíteni fogjuk, hogy legszebb vágya, az «emberebb ember és magyarabb magyar» a mi fiainkban is kialakuljon.

Hálásan nyugtázzuk a Magyar Cserkész Szövetség szép ajándékát is. Az a három kis cserkész ladik, melyet kaptunk, elő fogja segíteni azt a munkát, melyet magunk elé tűztünk.

A Magyar Aero Szövetség segítő kezét is örömmel említjük. Nem kérünk segítséget és mégis kaptunk. Az a faanyag és szerszám, melyet váratlanul hozott a posta, örömmel töltött el bennünket és biztatott, hogy dolgozzunk, mert e téren sem vagyunk magunkra hagyva.

Csapatunk ez évi nagyobb beszerzése egy sátor 120 pengős árban, egy örsi csónak 800 pengős árban, egy örsi csónak vitorlázat 100 pengős árban, egy céllövészeti távcső és egy keskenyfilm-nagyító készülék kereken 400 pengős árban voltak. A csapat táborozási segélyre ez évben kb. 500 pengőt fordít.

4. Gyorsírókör. Gimnáziumunk Gyorsíróköre az idei tanévben is folytatta működését dr. Dukovics Lőrinc tanár vezetésével 30 taggal. Ezek közül 15 kezdő volt, 15 pedig az irodai gyorsírást tanulta. Ennek megfelelően a munka két csoportban folyt. A kezdőkkel a fogalmazási gyorsírás gyorsabb végzése és gyakorlása után az irodai gyorsírás tanulására és a rövidítések begyakorlására tértünk át. A másik csoporttal az irodai gyorsírást végeztük el és gyakoroltuk, majd a beszédírásból a nyelvtani rövidítésmóddal foglalkoztunk és így törekedtünk a legrövidebb írásra. A körnek ilyen tanfolyamszerű működése következtében a sebesség-fokozása legnagyobb részt a tagoknak otthoni munkájává vált, amit egyesek igen szépen el is végeztek.

A Kecskeméti Gyorsírók Egyesülete az idén nem rendezett helyi verseket. Ily módon tanulóink csak a körzeti versenyen vehettek részt. Ebben már azok a tanulóink is részt vettek, akik év közben másirányú elfoglaltságuk miatt a gyorsírás tüzetesebb tanulását és gyakorlását nem folytathatták. Versenyzőink közül Pető Sándor V. o. t. a 200-on, Timár Bertalan VIII. o. t. a 150-en, Kerekes Tibor VIII. és Viola Valér VII. o. t.-k a 120-on okléveljuralomban részesültek, Sebestyén Ferenc VIII. o. t. pedig a 150-en III. díjat nyert. Rajtuk kívül még tízen szerepeltek sikerrel.

Eredményeik alapján gimnáziumunk legjobb gyorsírói a következők: 1. Pető Sándor V., 2. Sebestyén Ferenc VIII., 3. Timár Bertalan VIII., 4. Döme László VI. és 5. Palotás József VIII. o. t. Az egyes osztályok legjobb gyorsírói rajtuk kívül a következők: VIII. osztály: Kerekes Tibor, Bagi Lajos, Dudás Rudolf, VII. osztály: Dékány Vilmos, Fiszán János, Viola Valér, V. osztály: Ludvigh Pál, Szilvási Károly, IV. osztály: Kis József, Gerl Árpád, Csabay Antal, Gömöri Sándor és Faragó Pál. — A szerzett pontok alapján az egyes osztályok sorrendje a következőképpen alakult: 1. a VIII. osztály, 2. az V. osztály, 3. a VII. osztály és 4. a VI. osztály.

Külön meg kell emlékeznünk még körünknek volt tagjáról, Boksányi Nándor I. éves joghallgatóról, aki az idén tavalyi szép eredményét tovább fokozta és elérte a legmagasabb fokot, a 450-es sebességet. Ezen a fokon az országban jelenleg öten állanak. 400-as versenydolgozatával ismét megszerezte a kerületi bajnokságot és a legjobb vidéki versenyző kategória díját; a főiskolai bajnokságban harmadik és az országos bajnokságban ötödik lett.

A kör tagjai valamennyien nagy buzgósággal dolgoztak. Kár azonban, hogy a gyorsírásnak az ötödik osztályban való tanításának megszüntetése óta sok értékesnek induló gyorsíró nem folytatja a gyorsírás tanulását. Az irodai gyorsírás tanításának megszüntetése a kör működésére is hátrányos hatással van, mivel az irodai tanfolyamok tartása is a kör feladata lett és így a sebességgyakorlásra alig van idő. A kevés tagnak buzgósága azonban így is szép eredményt tudott felmutatni.

5. Sportkör. Sportkörünk neve: Kecskeméti Kegvestanítórendi Róm. Kat. Gimnázium «Zrínyi» Sportköre. Sportkörünk a Budapestvidéki Tankerülethez tartozik. Megalakulásának ideje: 1924 nov. 14. Igazolási száma: 40. Tiszteletbeli elnöke: Szomolányi József igazgató, vezető tanára: Nyitrai Emil testn. tanár. Az intézet tanulóinak létszáma: 341, a magántanulóké

pedig : 3. A sporkörben működő tagok létszáma korosztályonként : I. korosztály (10—12 évesek) : 15, II. korosztály (12—14 évesek) : 56, III. korosztály (14—16 évesek) : 36, IV. korosztály (16 éven felül) : 42. A sportkörü foglalkozás heti óraszám : 4. Működő szakosztályok : labdarúgó, atletikai, kosárlabda, torna, kerékpár, tenisz, asztaltenisz, vívó, birkózó, ökölvívó, úszó, céllövő és korcsolya. Intézetünknek 220 négyzetméter területű fapadlójú tornaterme van. Az intézet udvara 877 négyzetméter, csak kisebb játékra alkalmas. Külön játszóterünk nincs, nagyobb, sportszerű játékokra a «Kecskeméti Atlétikai Club» pályáját használjuk hetenként egyszer. Az úszást a városi uszodában (Széktó) gyakoroljuk. Összesen 220 tanuló tud úszni. A téli sportok közül csak a korcsolyázásra van módunk.

Az őszi újjaalakulás után sportkörünk a következő tisztikart választotta meg : ifj. elnök : Sebestyén Ferenc VIII. o. t., alelnök : Körmöczy Béla VII. o. t., titkár : Farkas János VIII. o. t., pénztáros : Kocsák Dezső VIII. o. t., jegyző és sporttudósító : Gyenes Mihály VIII. o. t., szertáros : Braunitzer Ferenc VII. o. t.

Szakosztályvezetők : atletika : Bende Tibor VIII. o. t., helyettese : Viola Valér VII. o. t., labdarúgó : Dudás Rudolf VIII. o. t., h. : Miklósy György VII. o. t., kosárlabda : Farkas János VIII. o. t., h. : Körmöczy Béla VII. o. t., torna : Ipacs Szabó Gábor VIII. o. t., h. : Bánhegyi Aladár VII. o. t., kerékpár : Szabari Miklós VIII. o. t., h. : Kelety Béla VII. o. t., tenisz : Kocsák Dezső VIII. o. t., h. : Szelei Zoltán V. o. t., asztaltenisz : Bende Tibor VIII. o. t., h. : Erschen Nándor VI. o. t., vívó : Bagi Lajos VIII. o. t., h. : Ackermann László VII. o. t., birkózó : Kordás Sándor VI. o. t., h. : Erschen Nándor VI. o. t., ökölvívó : Sebestyén Ferenc VIII. o. t., h. : Kordás Sándor VI. o. t., úszó : Palotás József VIII. o. t., h. : Szeghy Ferenc VII. o. t., céllövő : Bagi Lajos VIII. o. t., h. : Szécsényi Ferenc VI. o. t., korcsolya : Németh Zoltán VIII. o. t., h. : Szelei Zoltán V. o. t.

A szakosztályok közül a tenisz szakosztály egész nyáron működött. Először a haladók pályaversenyét rendeztük meg ősszel, majd a versenyzőkét. A haladóknál 1. lett Fispán J. VII. o. t., 2. Szörényi T. V. o. t. A versenyzőkénél 1. lett Kocsák D. VIII. o. t., 2. Szelei Z. V. o. t. A haladók csoportjában a házi bajnokságot G. Fekete Z. VII. o. t. nyerte, 2. Fispán J. VII. o. t., 3. Kerekes Gy. V. o. t., 4. Szörényi T. V. o. t., párosban pedig 1. lett Fispán J.—Kerekes Gy., 2. G. Fekete Z.—Szörényi T. A versenyzők csoportjában az egyes versenyt Kocsák D. VIII. o. t. nyerte, 2. Szelei Z. V. o. t., 3. Tóth L. III. o. t., 4. Bende T. VIII. o. t., a párosban a házi bajnokságot Kocsák D.—Szelei Z. pár nyerte.

A kecskeméti középiskolai teniszbajnokságot Sportkörünk rendezte. Az egyéni bajnokságban Kocsák D. VIII. o. t. második, míg Szelei Z. V. o. t. 4. lett. A páros bajnokságot Kocsák D.—Szelei Z. párosunk nyerte.

A «Nyitrai» serlegért folyó osztályok közötti tenisz csapatbajnokságot az V. osztály Kovács Z., Szelei Z., Szörényi T. összeállítású csapata nyerte. 2. a VI. o. (Erschen N., Sebők Gy.) Ezt a versenyt az idén elhunyt bajnokunkról, kinek sportkörü tevékenysége, szerető egyénisége, társait szerető, úri magatartása példának szolgált versenyzőinknek, — «Kocsák Dezső emlékversenynék» neveztük el.

A labdarúgó házi bajnokságot őszi és tavaszi fordulóval rendeztük. A bajnokságot a VII. o. csapata nyerte az V. o. előtt, 3. a VI. o., 4. a VIII. o.

A kegyeleti váltófutásban Bende T., Gyenes M., Nagy O., Petz J., Szabari M., Bánhegyi A., Braunitzer F., Konc L., Körmöczy B., Miklósy Gy., Viola V., Braunitzer J. összeállítású csapatunk kilenc csapat közül 4. lett.

Az őszi jelvénytörő tornaversenyen Tassy E., Homoki Á., Kéri J., Szabari M. és Nagy O. vasjelvényt szereztek.

A kecskeméti középiskolai szertornász bajnokságon Bánhegyi A. VII. o. t. korláton bajnokságot nyert, míg Braunitzer F. VII. o. t. a lóugrásban 2. lett.

A kosárlabda házibajnokságot a VII. o. csapata nyerte a VIII. o. és a VI. o. csapata előtt, 4. lett az V. osztály.

Nagyon eredményesen működött az idén is a céllövő szakosztály. Az alsó osztályok számára kiírt csapatversenyt a IV. o. «A» csapata nyerte Kuna M., Liszka Gy., Újhidy A. összeállításban, 242 egységgel (50 m), 2. a IV. o. «B» csapata (Bodócs B., Botos L., Martos P.) 234 egys. 3. a III. o. «A» csapata (Szalay K. Vas-Eysen E., Szentendrei L.) 224 egys. Az alsósak egyéni versenyében 1. Újhidy A. IV. o. 88 egységgel, 2. Botos L. IV. o. 88 egys., 3. Kuna M. IV. o. 80 egys., 4. Martos P. IV. o. 78 egys., 5. Szalay K. III. o. t. 78 egys., 6. Szentendrei L. III. o. t. 74 egys. A házi céllövő csapatbajnokságot az V. o. Acsay L., Kovács Z., Kuna M., Szelei Z., Újhidy A. (az V. osztály csapatában alsó osztályosok is szerepelhetnek) összeállítású csapata nyerte 1110 egységgel; ezzel elhódította a VIII. osztálytól a házibajnokságot, melyet a VIII. o. már háromszor egymásután nagy fölényrel nyert. 2. a VIII. o. 1082 egys. 3. a VI. o. 905 egys. Az egyéni versenyben 1. Bimbó J. VIII. o. t., 255 egys., 2. Szécsényi F. VI. o. t. 238 egys., 3. Bagi L. VIII. o. t. 234 egys. 4. Acsay L. V. o. t. 229 egys., 5. Újhidy A. IV. o. t. 222 egys., 6. Bende T. VIII. o. t. 218 egys. E szép eredményhez még megszerezte a csapatunk a budapestvidéki középiskolai kerületi céllövő csapatbajnokságot is. E versenyt KISOK. megbízásából sportkörünk rendezte. Acsay L., Bende T., Bimbó J., Szécsényi F., Újhidy A. összeállítású csapatunk 1194 egységgel nyerte a kerületi bajnokságot, egyúttal megnyerte Kecskemét városa által felajánlott szép és értékes tiszteletdíjat is. Egyben végleg megnyerte a céllövő csapatbajnokságra kiírt «Gaál Tibor» vándordíjat. (Csak kecskeméti középiskolák indulhattak e vándordíjért). A csapat előkészítését Dr. Dallos István tanár úr végezte nagy hozzáértéssel és fáradhatatlan szorgalommal. Az egyéni bajnokságban 2. Bimbó J. VIII. o. tanulóknak 255 egys., intézetünk tanulója lett a 3. helyezett is Bende T. VIII. o. t. személyében 250 egys., 5. Acsay L. V. o. t., 6. Szécsényi F. VI. o. t. 237—237 egys. szintén Sportkörünk tagjai.

Szép és eredményes munkát végzett a vívó szakosztály is. A Kiskunfélegyházaán megtartott KISOK. kerületi vívó versenyen tőr-csapatunk (Ackermann L., Braunitzer F., Erschen N., Szelei Z.) 2. lett. Kardcsapatunk pedig negyedik. A tőr egyéni versenyben Erschen N. VI. o. t. 3., Ackermann L. VII. o. t. pedig 6. lett. A kecskeméti középiskolák között megrendezett kard csapatversenyben csapatunk (Ackermann L., Bagi L., Braunitzer F., Kelety B.) második lett. Szép és izgalmas mérkőzéseket láttunk a házi verse-

nyeinken is. A kezdők minősítő versenyét Tapasztó I. I. o. t. nyerte, 2. Farkas A. I. o. t., 3. Létmányi J. II. o. t. A haladó törvívók versenyében 1. Szelei Z. V. o. t., 2. Kardos F. IV. o. t., 3. Keresztes I. II. o. t., 4. Újhidy A. IV. o. t. A versenyzők csoportjának egyéni versenyében törvívásban 1. Braunitzer F. VII. o. t., 2. Fispán J. VII. o. t., 3. Erschen N. VI. o. t., 4. Ackermann L. VII. o. t. A kard egyéni bajnokságot Ackermann L. VII. o. t. nyerte, 2. Erschen N. VI. o. t., 3. Bagi L. VIII. o. t., 4. Fispán J. VII. o. t. A kard csapatbajnokságot a VII. o. Ackermann L., Fispán J., Kelety B. összeállítású csapata nyerte a VI. o. csapata előtt. Az alsó osztályok törccsapat versenyében 1. a IV. osztály (Kardos F., Liszka Gy., Újhidy A.) csapata, 2. a III. o., 3. a II. o. A felső osztályok (versenyzők) törccsapata versenyében 1. a VII. o. Ackermann L., Braunitzer F., Fispán J. összeállítású csapata, 2. a VI. o. 3. az V. o.

Ez évi működésüket is testnevelési ünnepélyvel fejeztük be. Ennek műsora a következő volt : 1. Felvonulás. Hiszekegy. 2. Zenés szabadgyakorlatok. 3. Magas korlát. 4. Játék. (I. o.) 4. Szekrényugrás (III. o.). 6. Játék (II. o.). 7. Asztalugrás. 8. Kosárlabda bemutató. 9. Díjkiosztás. 10. Himnusz. Elvonulás. A díjakat az intézet igazgatója, Szomolányi József lelkesítő beszéd kíséretében osztotta ki.

E rövid beszámolóból is kitűnik, hogy tanulóink mindig nagy igyekezettel és odaadással küzdöttek, ahol csak megjelentek.

Ezúttal is hálás köszönetet mondunk mindazon uraknak és intézményeknek, akiknek szerető érdeklődését, anyagi és erkölcsi támogatását ez évben élvezhettük.

6. Segélyző-Egyesület. Vezető-tanár : Nyári István. Az új tanterv életbe léptetése óta immár a hetedik év múlik el, hogy a szülők az új tankönyvek beszerzésének gondjaival kénytelenek minden beíratás alkalmával megbírkózni. De minden alkalommal melléjük állt a Segélyző-Egyesület is, hogy a teher viselésében segítségükre legyen. Az idei tanévben 190 tanulót részesített 1500 tankönyvben. A kölcsönvett tankönyvekért, csekély használati díjat fizettek a tanulók, amelyet a régi könyvek javíttatására és újak beszerzésére fordítottunk ; 18 szegénysorsú, szorgalmas tanuló díjmentesen kapta a könyveket.

Új könyvek beszerzésére 549.41 P-t a régiek javíttatására 145.80 P-t fordítottunk. Olyan tankönyveket, amelyeket több éven át kell használnia a tanulónak (szótár, nyelvtanok, régiségtan, térkép stb.), az Egyesület nem ad, ezeket maguknak a tanulóknak kell megszerezniök. Az Egyesület főkönyvtárosa : Sebestyén Ferenc VIII. o. t., másodkönyvtárosa pedig Körmöczy Béla VII. o. t. volt.

7. Diákkaptár. Intézetünk diáksága nagy igyekezettel és szorgoskodással folytatta munkáját, hogy Kormányzó urunk célkitűzését megvalósítsa. Diákkaptárunk harmadik évi munkájáról számolunk be. Munkánkat mindenkor figyelemmel kísérte és támogatta dr. Liszka Béla polgármester, Diákkaptárunk patrónusa és Szomolányi József igazgató. A munka vezetőtanára dr. Dallos István, aki egyben a helyi Diákkaptárak csoportelnöke is. A diák-

tisztikar a következő volt : Igazgató : Gyenes Mihály VIII. o. t. Pénztáros : Szabari Miklós VIII. o. t. Ellenőr : Bagi Lajos VIII. o. t. Az egyes osztályok fiókgazgatói : VIII. o.-ból Sebestyén Ferenc, VII. o.-ból Miklóssy György, VI. o.-ból Almási János, V. o.-ból Braunitzer József, a IV. o.-ból Gerl Árpád, III. o.-ból Szalay Károly, II. o.-ból Fekete Iván, I. o.-ból Tapasztó István.

Az elmúlt nyáron és szeptemberben intézetünk Diákkaptára gyűjtötte össze az Iparügyi miniszter úr megbízásából a rongyhulladékot. Összesen 2260 kg. rongyot szedtek össze a fiúk. A rongygyűjtésben különösen kitűnt Csaba Ferenc V. o. tanuló, aki vakációja szabadidejének egy részét erre a munkára fordította és 60 P-t keresett vele.

Ebben a tanévben a Közellátásügyi miniszter úr a helybeli fiú-középskolákat bízta meg az elhasznált cipők összegyűjtésével. Városunk területének egyharmadán 1492 pár cipőt gyűjtöttek össze tanulóink. A cipőgyűjtésben különösen kitűnt Leskowsky Albert VI. o. t. 112 pár cipővel, Pető Sándor V. o. t. 80 pár cipővel, Toriska Gyula és Tassy Gyula II. o. tanulók 50 pár cipővel.

A IV. osztály most együttes munkával 100.000 drb selyemhernyót tenyészt.

Diákkaptárunk 34 V. és VI. o. tanulója egy fél munkanapon egy munkahiányban szenvedő 2 holdas szőlőt megrágyázott, bekapált és veteményes részét felásta. Ez a munka a mai idők követelményeinek megfelelő és a fiatal-ságban duzzadó energiának a nemzet céljainak szolgálatába való önkéntes állításával megmutatta, hogy a Diákkaptárunk fiai nemcsak könyv mellett, hanem ha a nemzet érdeke megköveteli, az ásóval és kapával is termelő munkát tud végezni.

A Diákkaptár munkájában intézetünk 283 tanulója vett részt. Bér-munkából 3218 munkanapon 6702-68 P-t kerestek. Tanulóink közt volt több munkafelügyelő, telepfelügyelő, úszómester, napszámos, konzervgyári munkás, kisegítő hivatalnok, lakásőrző, szőlőmunkás, ételhordó, közhivatalnok, cséplőgép-ellenőr stb.

A fiúk közül nagyon sok szülei földjén, szőlőjében dolgozott a munkahiány és a magas munkabérek idején.

Vas- és fémhulladékot tovább gyűjtöttek a fiúk és ebben az évben 6456 kg-t gyűjtöttek össze. Kitűnt Miletics Boldizsár VI. o. t. 1822 kg gyűjtésével. Az állatokkal is szívesen foglalkoztak. 150 drb házinyulat, 27 baromfit, 610 egyéb állatot tartottak és neveltek a közellátásnak.

A helybeli Kereskedelmi és Iparhitelintézet és Népbank 20 P-s adományából 5—5 P-s jutalomban részesültek : Csaba Ferenc V. o. t. a rongy-, Miletics Boldizsár VI. o. t. a vas-, Pető Sándor V. o. t. és Leskowsky Albert VI. o. t. a cipőgyűjtéséért.

A Diákkaptár takarékkönyvben lévő 260 P-t örömmel bocsátották a fiúk Gyergyócsomafalva község céljaira kamatmentesen.

A fiúk keresménye egész évben 12.445-34 P volt. Ebből a pénzből takarékbba került 3933-57 P, tankönyvekre, ruhára stb. 6312-51 P, hasznos befektetésre 956-32 P, cserkész tábor, kirándulásra 809-34 P, szórakozásra 433-60 P.

A VII. osztály tanulói a cipőgyűjtésért járó 31 P-t az intézet zászlajának céljaira ajánlotta fel.

A Diákaptár ezévi munkájának elismeréseként a pénzügyminiszter úr dr. Dallos István vezető-tanárt 100 P-s jutalommal tüntette ki.

Munkánk nem áll meg, halad tovább még több munkával, szorgalommal, kitartással, hogy hasznára lehessünk hazánknak ezekben a nehéz időkben s előkészüljünk a későbbi életünkre, mikor majd közvetlenül irányítói leszünk népünk életének.

8. Iuventus-kör. Vezető-tanár: Mészáros Imre. Tagjai a III. osztály tanulóiból toborzódtak mintegy 45-en. A célkitűzés az volt, hogy a tanulók megismerjék és megkedveljék a Iuventus folyóiratot és ezen keresztül a latin nyelvvel való foglalkozást. Az összejöveteleken a Iuventust olvastuk és az utolsó negyedórát a mondattan gyakorlására fordítottuk. Az első félév tapasztalatai alapján február elejétől kezdve a kör tagjai két csoportban tartották összejöveteleiket. Az egyik csoportba kerültek azok, akik az év elején megkezdett munkát tovább folytatták, a másik csoportba pedig azok, akiknek ezenfelül a latin nyelvben való nagyobb jártasságuk miatt és a folyóirat hatása alatt volt kedvük önálló fordításra is. A Iuventust 19 példányban járattuk.

VII. RENDKIVÜLI TÁRGYAK.

1. Rendkívüli rajz. Szabó István rajztanár tanította heti 2 órában. A rajzórák tárgya volt: Nagy-, kistérforma, csendéletrajzolás és festés, fejr-rajzolás, épületbelső festése, betűvetés, szövegmegoldás, grafikai egyszerűsítések, plakát-, exlibris-, meghívó-, védjegytervezés és vetületrajz. A megoldás különféle eszközökkel és módon történt (ceruza-, toll-, kréta-, szénrajz, aquarell-, pastell-, temperafestés, linoleummetszés).

Rendkívüli rajzot tanultak *jeles* eredménnyel: Kovács Zoltán, Ludvig Pál V., B. Horváth György VI., Misius István VII., Kerekes Tibor, Németh Zoltán, Tóth Péli Kálmán VIII. o. tanulók.

2. Rendkívüli vívás. A vívást három csoportban, kezdők, haladók és versenyzők csoportjában Nyitrai Emil testnevelési tanár, okleveles vívótanár tanította. A kezdők a törvívás alapelemeit tanulták heti két órában. A haladók tananyaga heti két órában: átvitel, kötött szűrés, visszaszűrés, váltószűrés, kitérőszűrés, versenyvívás alapelemei. A versenyzők tör- és kardvívást tanultak heti két órában. Anyaguk törvívásban: egyszerű cselek, kötéssel, ütéssel bevezetett egyes cseltámadások, cseles visszaszűrés, versenyvívás (csörtévívás); kardvívásban: a kardvívás iskolája, a versenyvívás alapelemei. Vívást tanultak *jeles* eredménnyel: *Kezdők:* Bartal János, Farkas Antal, Cserey Muraközi Bálint, Reismann Sándor, Tapasztó István, Zaboreczky György I., Puszkás György, Véniss Gyula II., Markó Sándor, Szalay Károly III., Szelei Zoltán, Szörényi Tibor V., Kordás Sándor VI. o. tanulók. *Haladók:* Bartal Imre, Fekete Zsigmond, Holló Miklós, Keresztes Imre II., Bende Sándor, Kőrösi Róbert, Szentendrei László, Tóth László III., Kardos Ferenc, Liszka György, Újhidy Aurél IV., Dallos Endre, Kerekes György V., Hamza Pál VI. o. tanulók. *Versenyzők:* Erschen Nándor, Sebők György, Szigeti

András VI., Ackermann László, Braunitzer Ferenc, Fispán János, Kelety Béla VII., Bagi Lajos VIII. o. tanulók.

3. Rendkívüli ének. Vezetője : Murányi Károly. Alig kezdtük meg az iskolai évet, mindjárt alkalom kínálkozott a szereplésre. A kiskunfélegyházi róm. kat. iskolaszék Magyar Gábor rendfőnökről és Cserép József igazgató-házfőnökről, félegyházi születésű piaristákról egy-egy elemi iskolát nevezett el. A két iskola falában az elnevezést megörökítő emléktáblát helyeztek el. Az emléktábla leleplezésén, illetve az ezt megelőző szentmisén énekeltünk. A vasúti forgalom korlátozása miatt nagy nehézségbe ütközött az énekkarnak a szegedi út mellett levő iskolához való szállítása. Ezúton is hálás köszönetet mondunk Gerber Ferenc vezérigazgató úrnak, aki rendelkezésünkre bocsátotta a Gazdasági Gőzmalom teherautóját, s így a már-már legyőzhetetlennek látszó probléma megoldódott.

Szerepelt ezenkívül még az énekkar a szentmiséken, hétköznap rendszerint egyszólamú népekekkel, vasár- és ünnepnap pedig négyszólamú énekekkel ; ezenkívül az iskolai ünnepélyeken és az Emericana által a Katona József-színházban rendezett előadói esten.

Sok nehézséget okozott a nyári időszámítás állandósítása, mert így a reggeli énekórák nagy megterhelést jelentettek a fiúk számára. Ennek ellenére az énekkar tagjai mindig szívesen hozták meg az áldozatot és vállalták az énekkari tagsággal járó külön elfoglaltságot, ami különösen a szereplések előtt nem kis fáradságot jelentett. A következő évre nagy tervek vannak kialakulásban az énekkarral kapcsolatban, s ezek megvalósítása is nagyrészt azon fordul meg, hogy tudunk-e alkalmas időpontot találni az énekórák számára.

Énekkari tagok voltak *jeles* eredménnyel : *Soprán:* Bakó Mihály, Farkas Antal, Kiss Dezső, Kovács Zoltán, Létmányi Antal, Reiszmann Sándor, Szabó Zoltán, Szalay Imre, Tapasztó István, Terescsényi Ágoston, Tóth Sándor, Zaboreczky György I., Holló Miklós, Ipsics Béla, Kovács József, Létmányi József, Makári István, Tassy Gyula, Varga Sándor II., Diószeghy József, Justh Károly, Kazinczy István, Major Zoltán, Szalai János, Szelner György, Szőke József, Tóth László III., Fenyvesi László, Szabó István IV. o. tanulók. — *Alt:* Bende Imre, Bérczy Gyula, Tajty Sándor I., Budinszky József, Dobos Jenő, Dunai János, Gulyás Lajos, Hatvani Lajos, Rigó János II., Friedrich Ferenc, Major István, Nagy Tibor, Németh Ernő, Somodi József III., Bánhidi Ferenc, Csibra Géza, Frick Antal, Hibácsék István, Keleti László, Nagy Miklós, Virág László IV. o. tanulók. — *Tenor:* Botos László, Hegedüs József, Tóth Ferenc IV., Bányai Ferenc, Fekete Géza, Forgó Pál, Nyírádi Zsigmond, Szeley Zoltán V., Döme László, Farkas László, Hunyadi László, Justh Kornél, Szekrényi György, Tassy Elek VI., Braunitzer Ferenc, v. Faragó Sándor, G. Fekete Zoltán, Konc Lajos VII., Ambrus Mihály, Nyul József, Vadányi János VIII. o. tanulók. — *Basszus:* Bertók Pál, Bognár Gáspár, Csitári József, Erschen Nándor, Fülöp László, Kordás Sándor VI., Ackermann László, Adorján Imre, v. Kelety Béla, Körmöczy Béla, Miklósy György, Poós László, Szász András, Viola Valér VII., Bende Tibor, Dudás Rudolf, Farkas János, Gyenes Mihály, Megáll József, Németh Zoltán, Szabari Miklós, Szekrényi Lajos, Varga Béla VIII. o. tanulók.

VIII. A TANULÓK NÉVJEGYZÉKE ÉS ÉRDEMSOROZATA.

Rövidítések magyarázata: 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen, fm. = felmentve, n. m. = negyedmentes, f. m. = félmentes, e. m. = egészmentes, (i.) = intézeti (Piarista diákokthoni) növendék, (á.) = árvaházi (Országos Faragó Béla árvaházi) növendék.

I. osztály.

Osztályfőnök: Halász József.

A tanuló neve, vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	T a n t á r g y a k											Hendzseretel	Tanulmány	
	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Föld- és néprajz	Latin nyelv	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Szépírási	Ének			
Ádler Sándor (á.)	1	2	2	2	3	2	2	2	fm	1	1	2	1	1
Bagi Dömötör	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Bakó Mihály	2	2	3	2	3	1	3	2	1	2	1	3	2	2
Bartal János	1	2	3	3	3	3	3	2	1	2	1	3	2	2
⁵ Bálint Károly	2	2	3	3	4	2	4	3	3	1	1	4	2	2
Benda Ferenc	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	2	2
Bende Imre	2	2	3	3	2	2	3	2	1	1	1	3	3	2
Bérczy Gyula ism.	1	2	2	3	3	3	2	3	3	1	2	1	3	2
Biró Zoltán (i.)	1	1	1	2	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2
¹⁰ Bujdosó Szilveszter	2	3	3	3	4	4	4	3	1	3	1	4	4	4
Csertő Gyula	1	2	3	3	3	3	3	3	1	2	2	3	2	2
Dormány Dezső	1	2	2	2	3	2	3	2	1	1	2	3	2	2
Farkas Antal	1	2	2	3	2	1	2	2	1	1	1	2	1	1
Fehér György (á.)	2	2	3	3	3	2	3	2	1	1	1	3	2	2
¹⁵ Fodor Tibor	2	1	3	2	3	2	2	2	1	1	1	3	2	2
Gyetkő Márton ism., (á.)	1	1	2	2	3	1	2	2	1	1	1	2	1	1
Hanga Sándor (á.)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hatvani Benedek	1	1	3	3	3	2	3	2	3	1	1	3	2	2
Horváth Bendeguz (á.)	2	2	3	2	3	2	2	2	1	1	2	3	2	2
²⁰ Huszár Miklós	2	2	2	2	3	1	2	2	1	1	1	2	1	2
Ivicz László	2	3	2	3	2	1	3	3	1	3	2	3	2	2
Izsák László ism.	2	3	3	3	4	3	3	3	2	3	1	4	3	3
Juhász László ism., (i.)	1	2	2	2	2	1	3	2	1	2	1	2	2	2
Kakulya Ferenc	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	2	1	1
²⁵ Kalmár Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Káposztás Henrik	2	2	3	3	4	2	3	3	1	2	2	4	3	3
Kis Dezső	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kiss Mihály	1	2	3	2	2	3	3	3	1	2	1	3	2	2
Kiss Tibor (i.)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
³⁰ Kósa Gergely	2	1	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	1	1
Kovács Zoltán	1	1	3	2	3	2	3	3	1	1	1	3	1	1
Laczkó István	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1
Létmányi Antal	2	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	2	2	2
Loboda Imre	1	2	3	3	3	1	2	2	2	2	1	3	2	2
³⁵ Lukács Géza ism.	2	3	3	3	4	2	3	2	2	2	1	4	2	2
Morvay Szilveszter	1	2	3	2	3	3	3	2	3	2	2	3	2	2
Mózes László	1	2	3	3	3	3	3	3	fm	3	1	3	3	3
Cserey-Muraközy Bálint (i.)	1	1	2	3	3	1	2	2	2	1	1	3	2	2
Olajos Tibor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
⁴⁰ Papp István	2	3	3	4	4	3	4	2	1	2	1	4	2	2
Pint János	2	2	2	3	3	3	3	2	1	2	1	3	2	2
Póta Tibor	2	2	3	3	3	2	2	2	1	1	1	3	2	2
Radnóti Gusztáv	2	3	2	4	3	4	4	3	3	2	2	4	3	3

A tanuló neve, vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	T a n t á r g y a k													
	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Föld- és néprajz	Latin nyelv	Természettudomány	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Széprás	Ének	Ált. tan. eredmény	Rendszerezet	Tanulmányi eredmény
Reiszmann Sándor.....	2	3	4	4	4	3	4	3	1	2	2	4	3	—
⁴⁵ Roza Imre	2	3	3	3	4	3	3	3	2	3	2	4	3	—
Sági György ism.....	2	2	3	3	3	3	3	2	1	1	1	3	2	—
Sándor Jenő	1	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	2	1	—
Sándor József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Sárosi László (i.)	1	1	2	3	2	2	3	3	3	1	1	3	1	—
⁵⁰ Schiller Sándor	2	2	3	3	3	3	2	2	3	2	2	3	3	—
Szabó Balázs	2	2	3	3	3	3	1	2	1	1	1	3	2	—
Szabó László (á.)	1	1	3	3	3	2	3	2	1	1	2	3	2	—
Szabó Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Szalay Imre (i.)	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2	—
⁵⁵ Szelei Pál	2	3	4	3	4	3	4	3	2	3	1	4	3	—
Tajthy Sándor	2	1	2	2	2	1	2	3	1	1	1	2	2	—
Tapasztó István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Teresényi Ágoston	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Tóth Andor	2	3	4	3	4	3	3	3	2	1	1	4	2	—
⁶⁰ Tóth Dezső g. kat. ism.	1	2	3	3	3	3	2	1	1	2	3	2	—	—
Tóth Sándor	2	3	3	3	4	3	3	2	1	1	1	4	3	—
<i>Wolf György</i>	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Wolf Tibor	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	1	—
Zaboretzky György	1	2	3	3	3	3	3	1	1	1	3	3	—	—
<i>Magántanuló:</i>														
Weisz István izr.*	—	1	1	2	1	1	1	1	3	2	1	1	2	—

Kimaradt: Bogdány Károly III. 3, Jurászik György XI. 27.

* Szeptemberben tett vizsgálatot.

Összesen : 67.

II. osztály.

Osztályfőnök : Polgár László.

A tanuló neve, vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	T a n t á r g y a k												
	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Föld- és néprajz	Latin nyelv	Természettudomány	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ének	Ált. tan. eredmény	Rendszerezet	Tanulmányi eredmény
Almási Ferenc	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	—
Bartal Imre	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1	3	3	—
Bartusz Mihály	1	2	3	2	3	2	3	3	3	2	3	2	—
Bányai Endre	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1	—
⁵ Beliczay István	2	3	2	3	2	3	3	2	1	2	3	2	—
Budinszky József	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	—
Dobos Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Dúl János	1	1	2	2	3	1	2	1	2	1	2	1	—
Dunai János	1	2	3	2	3	2	2	2	1	1	3	1	—
¹⁰ Farkas Sándor ism.	2	3	3	3	2	2	3	3	1	3	3	4	—
Fekete Iván unit.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	—
Fekete Zsigmond izr.	1	1	3	2	3	1	2	2	2	1	3	1	—
Földvári Leó	2	2	2	2	3	1	3	2	1	2	3	3	—
Gadácsi Domokos ism.	1	2	3	2	3	2	2	1	1	2	3	3	—

A tanuló neve vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	Magaviselet	Tantárgyak										Tanulmányi eredmény	Rendszeret	Tanulmányi eredmény
		Hittan	Magyar nyelv	Föld- és néprajz	Latin nyelv	Természettan	Mennyiségstan	Rajz	Testnevelés	Ének	Mat. tan. eredmény			
15 Gulyás Lajos (i.)	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1	1	3	3	—
<i>Hatvani Lajos</i>	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Herodek Bálint	1	1	2	1	3	1	2	3	3	1	1	3	2	—
Herodek János	2	1	3	2	4	2	2	3	3	1	1	4	3	—
<i>Holló Miklós</i>	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	—
20 Ipsics Béla (á.)	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	1	2	1	f. B.
Ivics Mihály	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	3	—
Izsák Sándor	2	2	3	3	4	2	2	2	2	1	1	4	3	—
Kalapos Gergely	2	2	1	3	1	1	2	2	1	2	2	2	3	—
Kazinczi Ferenc	2	3	3	3	4	3	3	3	3	1	2	4	3	—
25 Kerekes Emil	2	1	2	2	3	2	3	3	3	1	1	3	2	—
Keresztes Imre	1	1	2	2	3	2	2	1	1	1	2	1	1	—
Kertész István	2	2	3	3	4	3	2	1	1	1	4	1	1	—
Korompai László	1	1	2	2	3	2	1	3	1	2	3	3	3	—
Kovács Jenő	2	2	3	3	4	2	3	2	1	2	4	2	2	—
30 Kovács József	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	f. B.
<i>Létmányi József</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	f. B.
Major Iván	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	3	—
Makáry István	1	1	2	1	3	1	2	2	1	1	2	1	1	—
Mészáros Zoltán (i.)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	f. B.
35 Nyúl István	1	2	2	2	3	2	2	1	1	1	2	1	1	—
Pásztor János	1	2	2	2	2	1	2	1	2	1	2	2	2	—
Poós Ferenc	2	2	3	3	3	2	3	2	1	2	3	3	3	—
Puskás György	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	1	—
Ray Péter (á.)	2	2	3	3	3	2	2	2	2	1	1	3	3	—
40 Rigó József	1	2	3	3	3	2	3	1	1	1	3	1	1	—
Skultéti Béla	2	3	3	3	4	3	3	2	1	2	4	3	3	—
Szabó József	2	2	3	3	3	2	2	2	3	2	3	4	3	—
Szécsényi Simon	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2	2	—
Szollár Rezső	2	3	3	3	4	3	3	2	1	1	4	2	2	—
45 Tassy Gyula	2	2	3	3	2	3	3	2	1	1	3	3	3	—
Toriska Gyula	2	2	3	3	3	2	3	2	1	1	2	3	2	—
Tóth László ism.	1	2	3	3	3	3	2	1	1	1	3	2	2	—
Cs. Tóth László	1	1	2	2	3	2	2	2	1	1	2	2	2	—
Varga Sándor	2	2	2	2	3	2	2	1	1	1	2	3	3	—
50 Véniss Gyula	2	2	3	3	1	2	3	3	1	3	3	4	4	—
Vörös Zoltán	2	3	4	3	4	3	4	2	1	2	4	4	4	—
<i>Magántanuló:</i>														
Weisz István izr.	—	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	2	2	—

Kimaradt: Détári Pál IV. 20, Nagy Ferenc XI. 29. Összesen : 54.

III. osztály.

Osztályfőnök: Mészáros Imre.

A tanuló neve, vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	T a n t á r g y a k														
	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Föld- és néprajz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ének	Alt. tan. erkölcstan	Rendszerezlet	Tanulmányi verseny
Abonyi Gyula.....	2	2	3	2	3	3	3	2	3	2	1	1	3	2	—
Ágoston László.....	1	1	2	1	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2	—
Bakó Zoltán.....	1	2	3	2	2	3	3	3	3	2	1	2	3	3	—
Balog István.....	1	1	3	2	2	3	3	2	2	2	1	3	3	2	—
⁵ Bende Sándor.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—
Benkovich Béla (i.).....	1	2	3	2	2	3	3	2	2	2	1	3	3	4	—
Bimbó Lajos ism.....	2	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	1	2	3	—
Bujdosó Péter ism.....	2	2	3	3	2	4	4	4	3	3	1	4	4	2	—
Buki Tibor.....	1	2	3	2	2	3	3	2	2	2	1	2	3	—	—
¹⁰ Czapáry Lóránt (i.).....	2	2	3	3	4	2	4	3	4	3	1	2	4	3	—
Czigány Péter.....	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	2	2	1	—
Dankó Géza.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Diószeghy József.....	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	1	2	3	2	—
Farkas Jenő.....	1	1	2	1	2	2	3	2	2	2	1	2	2	1	e.
¹⁵ Farkas József ism.....	2	1	3	2	3	3	2	3	2	2	1	3	3	2	—
Filipp János.....	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	fm	3	3	2	—
Friedrich Ferenc.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Goóts László.....	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	2	1	—
Gyenes Sándor ism.....	1	1	3	2	3	3	3	3	2	2	2	3	3	2	—
²⁰ Gyöngyösi János.....	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	1	2	2	2	—
Hacker László.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	fm	1	1	2	—
Horváth József.....	1	2	3	3	3	3	3	2	3	2	1	2	3	2	—
Justh Károly.....	1	1	2	2	1	2	2	1	1	2	1	1	2	2	f.
Kaldenekker Lőrinc.....	2	2	3	2	3	3	3	2	3	2	1	2	3	2	—
²⁵ Kazinczi István.....	2	3	3	2	3	3	4	3	4	3	2	2	4	2	—
Kerti Miklós.....	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	n.
Kiss Ernő (i.).....	1	1	2	1	2	1	2	1	2	2	2	2	2	1	—
Kőrösi Róbert izr.....	2	2	3	1	2	2	3	2	2	3	1	2	3	2	—
Krajner Tibor.....	1	1	2	1	2	2	2	1	2	1	1	2	2	1	n.
³⁰ Kúti János (i.).....	1	1	2	3	2	3	2	3	3	2	1	2	3	1	—
Major István.....	2	1	2	3	3	4	3	3	3	2	1	2	4	2	—
Major Zoltán.....	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	3	2	—
Markó Sándor izr.....	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	2	1	—
Megáll László.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	f.
³⁵ Mizsey Miklós (i.).....	1	1	3	3	3	3	3	2	2	2	1	2	3	2	—
Nagy Balázs (i.).....	1	1	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	—
Nagy Tibor (i.).....	2	2	4	2	4	4	4	3	3	2	1	2	4	3	—
Neszt Ottó.....	2	1	3	1	3	3	3	2	2	3	1	2	3	2	—
Németh Ernő.....	2	1	3	1	3	3	3	2	3	3	2	1	3	2	—
⁴⁰ Pauli Péter.....	1	2	3	3	2	3	3	2	2	3	3	1	3	3	—
Póta Iván.....	1	1	2	1	2	2	2	2	1	1	1	2	2	1	—
Simonek István.....	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	—
Sinkó András.....	1	1	3	3	3	3	3	2	2	2	1	2	3	1	—
Somodi József.....	1	1	2	3	2	2	3	3	3	2	1	1	3	2	—
⁴⁵ Sturcz Antal.....	2	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1	2	3	3	—
Szabó Imre.....	2	2	2	1	3	4	3	3	4	3	3	1	4	2	—
Szalai János (i.).....	1	1	2	1	1	3	2	2	2	1	1	1	2	1	—
Szalay Károly.....	1	1	1	1	1	3	2	2	2	1	1	2	2	2	—
Szayer György (i.).....	1	2	3	1	2	2	3	3	2	2	1	2	3	2	—
⁵⁰ Szelner György.....	2	2	3	1	2	3	3	3	4	3	1	2	4	2	—
Szenek József.....	1	2	3	2	3	3	3	3	2	2	1	2	3	2	—
Szentendrei László.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	—

A tanuló neve, vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	Magaviselet	T a n t á r g y a k											Rendszeret	Tanulmány				
		Hittan	Magyar nyelv	Történelem	ford. és néprajz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ének			Alt. tan. eredmény			
Szécsényi János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Szöke József	2	2	3	2	3	4	4	3	4	2	1	2	4	2	2	2	2	1
⁵⁵ Tassy Sándor ism.	2	1	3	3	3	3	2	4	3	2	2	1	4	2	2	2	2	1
Toriska Tibor	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	1
Tóth Imre	1	2	2	2	2	1	1	1	2	3	3	1	2	2	2	1	1	1
F. Tóth László	2	3	3	2	3	3	3	2	3	2	1	2	3	3	3	3	3	3
Tóth László	1	1	2	1	1	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	1	1	1
⁶⁰ Varasdi Géza ism. (i.) ...	2	1	3	2	3	4	3	3	2	2	2	1	2	4	1	1	1	1
Vass-Eysen Ervin	1	1	2	1	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	1	1	1	1
Várnagy Sándor	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	3	3	2	2	2	2
Virágh István	1	1	2	2	2	2	2	1	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2
Zsigry György (i.)	1	1	2	1	2	1	3	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1

Kimaradt: Szilvölgyi Miklós III. 12.

Beteg: Révész Péter izr.

Összesen: 66.

IV. osztály.

Osztályfőnök: Dallos István dr.

A tanuló neve, vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	Magaviselet	T a n t á r g y a k											Rendszeret	Tanulmány				
		Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Egészségtan	Gyorsírás			Alt. tan. eredmény			
Bakos András	2	3	3	2	4	4	3	3	3	1	2	3	4	3	3	3	3	3
Bágyoni Szabó Attila ...	2	2	3	3	3	3	3	2	3	1	2	3	3	3	3	3	3	3
Bánhidi Ferenc	1	2	3	3	3	2	3	3	3	1	1	4	3	2	2	2	2	2
Bencsik Elek ism.	2	2	3	2	3	4	3	2	2	1	2	3	4	2	2	2	2	2
⁵ Bodócs Béla	1	2	2	1	3	2	1	2	2	1	1	3	2	2	2	2	2	2
Botos László (i.)	2	2	4	3	4	3	3	3	3	1	2	4	4	2	2	2	2	2
Csabai Antal	2	3	4	3	4	3	3	2	2	1	1	2	4	3	2	2	2	2
Csibra Géza (i.)	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
Eichardt Géza (á.)	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1
¹⁰ Faragó Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Fekete Sándor izr.	1	1	3	3	3	3	2	3	3	2	1	3	3	3	3	3	3	3
Fenyvesi László	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	3	3	3	3	3	3	3
Földvári Gyula	2	2	3	3	3	3	2	3	3	1	2	3	3	2	2	2	2	2
Frick Antal (á.)	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1
¹⁵ Gerl Árpád (i.)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Gömöry Sándor	1	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	1	2	2	1	1	1	1
Hámori László (i.)	2	2	3	2	4	3	3	3	2	1	2	4	4	2	2	2	2	2
Háry Mihály	1	3	3	3	3	3	2	3	3	1	1	4	3	2	2	2	2	2
Hegedüs József	2	3	3	2	4	3	3	3	3	1	1	4	4	2	2	2	2	2
²⁰ Herold Emil ism.	1	2	3	1	3	3	2	3	2	1	1	2	3	1	1	1	1	1
Hibacsek István (á.)	1	3	3	2	3	3	2	3	1	1	1	3	3	2	2	2	2	2
Ikrényi András	1	1	1	1	2	2	2	3	2	2	1	3	2	2	2	2	2	2
Kardos Ferenc	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1
Keleti László	2	3	4	3	4	4	3	4	3	1	2	4	4	3	3	3	3	3
²⁵ Kiss József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kovács József	2	2	3	2	3	3	2	3	3	2	1	4	3	3	3	3	3	3

A tanuló neve, vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	Tantárgyak													
	Magaviselet													
		Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Természettudj	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Egészségtan	Gyógyászat	Alt. tan. eredmény	Rendszerezet
Kovács Mihály ism. (i.)	1	1	3	2	3	3	2	2	1	1	2	3	2	—
Kuna Miklós	2	3	3	2	4	3	3	3	1	2	3	4	3	—
Kürtösi Elemér	2	2	3	1	4	3	2	3	1	1	4	4	2	—
³⁰ Leviczky József	1	2	3	2	3	3	1	3	3	1	3	3	4	—
Liszka György	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	—
Martos Péter	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	2	2	1	—
Nagy Miklós (á.)	2	3	2	2	3	2	2	3	2	1	2	3	1	—
Szabó István	2	2	3	3	3	3	3	3	2	1	2	3	4	—
³⁶ G. Szabó Pál	2	2	2	1	3	2	2	1	1	1	2	2	3	—
Szathmáry Attila	1	1	1	1	2	2	1	2	1	1	2	2	1	—
Szórád Lajos	2	3	3	3	3	3	2	2	1	1	3	3	3	—
Tóth Ferenc	1	2	2	3	3	2	2	1	1	2	3	3	1	—
Uffholcz Mihály	1	2	3	2	3	3	2	3	1	1	3	3	1	—
⁴⁰ Ujhidy Aurél	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Virágh László	1	2	2	3	3	2	2	3	1	1	2	3	2	—
<i>Magántanuló:</i>														
Keresztes Andor	—	1	2	1	3	2	1	2	1	1	3	2	1	—

Kimaradt: Hartmann Ottó II. 5, Kelemen Antal V. 15, Körösi Gyula XI. 6.

Összesen : 45.

V. osztály.

Osztályfőnök: Iván János dr.

A tanuló neve, vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	Tantárgyak													
	Magaviselet													
		Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Természettudj	Mennyiségtan	Testnevelés	Alt. tan. eredmény	Rendszerezet	Tanulmány
Acsay László	1	2	2	2	3	3	3	—	1	2	1	3	2	—
Barta József	1	2	3	3	3	3	3	—	1	3	1	3	1	—
Bányai Ferenc	1	1	2	1	2	2	2	—	1	2	1	2	2	—
Benkovich István (i.)	2	2	3	2	3	4	3	—	2	3	1	4	2	—
⁵ Braunitzer József	2	2	3	3	4	3	3	—	3	3	1	4	2	—
Csaba Ferenc	1	1	3	1	2	2	2	—	1	2	1	2	2	—
Dallos Endre	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	—
Danics Menyhért	1	2	3	2	3	—	3	—	3	3	1	3	1	—
Dózsa János	2	1	3	1	3	—	2	—	3	1	2	3	1	—
¹⁰ Faragó Béla	2	3	3	3	4	—	4	—	4	4	1	4	3	—
Fazekas István	2	3	3	3	3	—	3	—	3	2	3	3	2	—
Fekete Géza (i.)	1	2	3	2	3	—	3	—	3	2	3	3	1	—
Fekete László	2	3	3	1	3	—	2	—	2	2	2	3	3	—
Forgó József (i.)	2	3	2	3	3	—	3	—	3	2	3	3	2	—
¹⁵ Forgó Pál (i.)	1	2	2	2	3	—	2	—	2	1	2	2	2	—
Kerekes György izr.	1	1	3	2	3	—	3	—	2	2	1	3	2	—
Kerti András	1	1	2	1	2	—	2	—	2	2	1	2	1	—
Kerti János	1	2	3	2	3	—	3	—	3	3	1	3	1	—

A tanuló neve, vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	Magaviselet	Tantárgyak												
		Hitlan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Természettudj.	Mennyiségtan	Testnevelés	Ált. tan. eredmény	Rendszerlet	Tanulmány
Kovács Zoltán	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—
³⁰ Ludvig Pál	1	1	1	1	2	—	1	2	1	2	1	1	2	—
Major István	1	3	3	2	3	3	3	—	3	3	3	3	3	—
Megáll Endre	2	3	3	4	3	—	3	1	3	3	4	2	2	—
Mészáros Zoltán	1	2	2	1	3	—	3	3	1	3	3	1	1	—
Nemes József	1	2	2	2	3	4	3	2	2	2	1	1	2	—
²⁵ Nyírádi Zsigmond	1	2	3	2	3	—	3	2	1	3	3	4	1	—
Pető Sándor	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	—
Rajz Rajmund	1	1	1	2	3	3	3	—	1	3	1	3	2	—
Szabó László	1	1	1	1	2	1	—	—	1	1	1	1	1	—
Szelei Zoltán	1	1	2	1	2	—	2	1	1	1	2	2	1	—
³⁰ Szilvási Károly	1	1	2	1	1	1	2	—	1	2	1	2	1	—
Szőrényi Tibor	1	2	3	2	3	—	2	3	3	2	2	2	2	—
Ugrik László	2	3	3	4	—	—	3	3	3	4	4	2	2	—
<i>Magántanuló:</i>														
Justh Kornél*	—	1	2	2	3	3	3	—	2	2	2	3	2	—

* Szeptemberben tett magánvizsgálatot.

Összesen : 33.

VI. osztály.

Osztályfőnök: Ifju Sebestyén.

A tanuló neve, vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	Magaviselet	Tantárgyak													
		Hitlan	Magyar nyelv	Történelem	Gazdasági és társ. tan.	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Vegytan	Mennyiségtan	Testnevelés	Ált. tan. eredmény	Rendsz. er. tet.	Tanulmány
Almási János	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	—	
Ábrahám András	1	2	2	2	3	3	—	2	3	3	3	3	2	—	
Bertók Pál (i.)	1	2	3	3	3	3	—	3	3	3	3	3	2	—	
Bognár Gáspár (i.)	2	2	2	2	2	—	2	2	1	2	2	2	2	—	
⁵ Csitári József ism.	2	3	3	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	—	
Désaknai Márton	1	1	2	1	2	2	—	3	3	3	1	3	1	—	
Döme László (i.)	2	2	2	2	2	—	1	1	2	2	2	2	2	—	
Ekker Lajos	2	2	3	3	2	3	3	3	3	4	1	4	2	—	
Erschen Nándor ism.	2	3	3	3	3	3	—	3	2	3	1	3	3	—	
¹⁰ Farkas László (á.)	1	1	1	1	2	—	1	2	1	2	1	2	1	—	
Fülöp László	2	3	4	3	4	4	—	3	3	3	2	4	3	—	
Gombkötő Antal	1	1	2	2	2	3	3	—	2	3	2	2	2	—	
Hamza Pál	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	—	
Hegedűs Sándor ism. (á.) ..	1	2	3	2	2	—	3	2	3	2	1	3	2	—	
¹⁵ Horváczy István (á.)	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	2	2	1	—	
B. Horváth György	1	1	2	2	2	—	2	3	1	2	2	2	1	—	
Hódi István (i.)	1	1	3	2	2	3	2	3	2	2	3	3	2	—	
Hunyadi László	2	3	3	3	2	3	—	3	3	3	1	3	2	—	
Justh Kornél	2	2	3	2	2	4	3	3	—	3	2	4	3	—	
³⁰ Kordás Sándor (i.)	2	2	2	1	1	2	—	1	1	2	1	2	2	—	
Leskowsky Albert	2	2	2	2	2	—	3	3	3	3	1	3	2	—	
Magonyi András	1	2	2	2	3	—	2	3	1	3	3	2	2	—	

A tanuló neve, vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	Magaviselet	Tantárgyak											Ált. tan. eredmény	Rendszerezet	Tanulmányok				
		Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Föld- és néprajz	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Műalkotások				Testnevelés			
Miklós György (i.) ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
²⁰ Misius István	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	2	2	1	1
Poós László ism.	1	2	2	3	2	2	3	3	3	2	2	3	3	3	1	1	1	1	1
Sápi Vilmos	2	3	3	3	2	2	3	3	3	1	2	3	3	2	3	3	2	2	1
Szász András	2	3	3	2	2	4	3	3	3	3	3	3	3	2	4	4	3	3	2
Szőke János	1	2	3	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	4	3	2	2	2
²⁵ Viola Valér (i.)	1	2	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2

Kimaradt: Szeghy Ferenc XI. 9.

Összesen : 26.

VIII. osztály.

Osztályfőnök : Mericske Rezső.

A tanuló neve, vallása, ismétlő-e? internátusban lakik?	Magaviselet	Tantárgyak											Ált. tan. eredmény	Rendszerezet	Tanulmányok					
		Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Bölcsész	Természettan	Mennyiségtan	Testnevelés				Egészségtan				
Ambrus Mihály	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Angyal Imre (á.)	1	1	2	1	3	3	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Bagi Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Bende Tibor	1	2	2	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1
⁵ Bimbó János	1	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	1	1	1	3	2	2	2	2	1
Dollák Zoltán (á.)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Dudás Rudolf	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Farkas János (i.)	1	1	2	2	3	3	3	3	2	2	1	2	2	1	3	1	3	1	1	1
Feldmeier Tamás izr.	2	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2	2	1	3	2	2	2	2	2
¹⁰ Göhr Zoltán (i.)	1	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Gyenes Mihály	1	2	2	2	3	3	2	2	2	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Kerekes Tibor	1	1	2	2	2	1	1	1	2	1	2	2	1	1	2	1	2	1	1	1
Megáll József	1	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Nagy Olivér (i.)	2	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	1	1	3	2	2	2	2	1
¹⁵ Németh Zoltán	1	2	2	2	3	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Nyúl József	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
+ Palotás József	1	1	2	2	3	2	2	2	2	1	2	1	1	1	2	1	2	1	1	1
Petz János (i.)	1	1	2	1	3	2	2	2	2	1	2	1	1	1	2	1	2	1	1	1
Ráfl István	1	2	3	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
²⁰ Sebastyén Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabari Miklós (i.)	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
+ Ipacs Szabó Gábor	1	1	2	1	3	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	1	2	1	1	1
Székrenyi Lajos	1	1	2	3	3	2	2	2	2	1	2	2	1	1	3	1	1	1	1	1
+ Timár Bertalan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
²⁵ Tóth Péli Kálmán	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	2	2	2	2	1
Vadányi János (á.)	1	2	3	2	3	2	2	2	3	3	3	3	1	1	3	2	2	2	2	1
Varga Béla	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1

Meghall: Kocsák Dezső.

Összesen : 28.

IX. ÉRETTSÉGI VIZSGÁLAT.

A júniusi teljes érettségi vizsgálatra 27 tanuló jelentkezett.

Az írásbeli vizsgálatok május hó 15., 16. és 18. napján voltak.

Magyar nyelvi tétel: a) Petőfi élete költeményeiben (kidolgozta 23 tanuló).
b) Barátaink és ellenségeink a történelem folyamán (kidolgozta 4 tanuló).
Jelesen dolgozott : 4, jól : 12, elégségesen : 10, elégtelenül : 1.

Latin nyelvi tétel: Cicero : De officiis, I. 13. Jelesen dolgozott : 6, jól : 6, elégségesen : 11, elégtelenül : 4.

Német nyelvi tétel: Zrínyi, mintaképünk. Jelesen dolgozott : 6, jól : 12, elégségesen : 8, elégtelenül : 1.

A szóbeli vizsgálatok június hó 11., 12. és 13. napján voltak Marczinkó Andor áll. gimn. igazgató, tankerületi kir. főigazgatói szakelőadó elnöklete alatt, dr. Király Rudolf áll. gimn. igazgató, mint kormányképviselő jelenlétében.

A szóbeli érettségi vizsgálat eredménye.

A magaviseleti érdemjegy a VIII. oszt. bizonyítványéhoz képest nem változott.

Név	Magyar	Történelem	Latin	Német	Természettan	Ménnységtan	Ált. eredmény
Ambrus Mihály	3	3	3	3	3	3	érett
Angyal Imre	1	1	2	2	2	1	jól érett
Bagi Lajos	1	1	1	1	1	1	kitűnő
Bende Tibor	2	2	3	2	2	2	jól érett
⁵ Bimbó János	2	1	2	2	2	2	jól érett
Dollák Zoltán	1	1	1	1	1	1	kitűnő
Dudás Rudolf	3	3	3	2	3	3	érett
Farkas János	2	2	3	3	2	2	érett
Feldmeier Tamás izr. ...	2	4	3	2	3	2	javit
¹⁰ Göhr Zoltán	2	2	2	2	2	2	jól érett
Gyenes Mihály	2	2	2	2	2	1	jól érett
Kerekes Tibor	2	2	2	1	1	2	jól érett
Megáll József	2	2	2	3	3	3	érett
Nagy Olivér	2	2	3	2	3	1	érett
¹⁵ Németh Zoltán	2	2	3	2	3	3	érett
Nyúl József	3	3	3	3	3	3	érett
Palotás József	2	2	2	2	2	2	jól érett
Petz János	2	2	3	2	1	2	jól érett
Ráfl István	3	2	3	3	3	3	érett
²⁰ <i>Sebestyén Ferenc</i>	1	1	1	1	2	1	jelesen
Szabari Miklós	2	3	3	3	1	1	érett
Ipacs Szabó Gábor	2	1	3	2	2	3	érett
Szekrényi Lajos	2	3	3	2	2	3	érett
<i>Timár Bertalan</i>	1	1	1	1	2	1	jelesen
²⁵ Tóth Péli Kálmán	3	3	4	3	4	4	ismétel
Vadányi János	3	2	4	2	3	3	javit
Varga Béla	1	1	2	1	1	1	jelesen

*Első sor : Sebestyén Ferenc, Gyenes Mihály, Nyul József, Szekrényi Lajos, Tóth Péli Kálmán, Ambrus Mihály, Kerekes Tibor, Ipacs Szabó Gábor, Ráfli István, Petz János, Németh Zoltán.
Második sor : Nagy Olivér, Dudás Rudolf, Angyal Imre, Bende Tibor, Vadányi János, Timár Bertalan, Bagi Lajos, Varga Béla, Bimbó János, Megáll József, Szabari Miklós.
Harmadik sor : Farkas János, Palotás József, Göhr Zoltán, Dollák Zoltán, Feldmeier Tamás.*

Kitüntetéssel érett : 2, jelesen : 3, jól : 8, érett 11, egy tárgyból javít : 2, ismétél : 1.

Pályaválasztás' a) *A sikeres érettségi vizsgálatot tett tanulók pályaválasztása.* Világi papi : 3, szerzetes tanári : 2, szerzetesi : 3, katonai : 3, orvosi : 1, állatorvosi : 1, jogi : 2, mérnöki : 5, közgazdasági : 2, köztisztviselői : 1, kereskedelmi : 1 ; összesen : 24.

b) *Az előző tanévben sikeres érettségi vizsgálatot tett tanulók pályaválasztása.* Szerzetes tanári : 1, katonai : 6, orvosi : 2, állatorvosi : 3, jogi : 9, mérnöki : 5, közgazdasági : 2, magántisztviselői : 3, vasúti : 1, ismeretlen : 2 ; összesen : 34.

X. AZ ISKOLÁT IGÉNYBEVEVŐ DIÁKOTTHONOK.

a) **Kecskeméti Piarista Diákotthon.** 1934-ben létesült. Fenntartója : a Kegyesanftórend. Igazgató : Szomolányi József ; tanárai : Erőss József, Halász József, Mészáros Imre és Murányi Károly. Elsősorban Kecskemét környékéről veszünk fel növendéket. A tanári felügyelet főként az önálló munka és önnevelés feltételeit igyekszik biztosítani. Mindenben szívesen sietünk a tanulni vágyó növendék segítségére, de hanyag tanuló házi tanítgatására nem vállalkozunk. A paptanár segítő kezével állunk fiaink mellett ; szívesen vagyunk velük, szívesen vannak közöttünk. Az otthon háziorvosa : dr. Szarvas András egyet. m. tanár, kórházi főorvos. A f. iskolai évben a növendékek száma 44, a tartásdíj évi 900 P volt.

A tanulószobák alapterülete : 138 m² ; a hálótermeké : 230 m², a játéktérké, zeneszobáké stb. : 336 m². Az összes termék alapterülete : 704 m². Ezeken kívül oratorium áll a növendékek rendelkezésére.

A diákotthon átalakítása 64 növendék befogadására most van folyamatban.

b) Intézetünk 20 tanulója az **Országos Faragó Béla Árvaházban** nyert elhelyezést.

XI. STATISZTIKA.

1. A tanulók száma és fontosabb adatai.

		I.	II.	III.	IV.	I-IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	V-VIII.	I-VIII.	
a)	Beírt nyilvános tanuló . . .	66	53	66	44	229	32	35	26	28	121	350	
	magán . . .	1	1	—	1	3	1	1	—	—	2	5	
	Osztályozott nyilv. tanuló . . .	64	51	64	41	220	32	34	25	27	118	338	
	magán . . .	1	1	—	1	3	1	1	—	—	2	5	
	összes . . .	65	52	64	42	223	33	35	25	27	120	343	
	Ezek közül ismétlő	7	4	6	3	20	—	4	1	—	5	25	
b) életkora	1931-ben született	24	—	—	—	24	—	—	—	—	—	24	
	1930-ban	30	27	—	—	57	—	—	—	—	—	57	
	1929-ben	10	19	29	—	58	—	—	—	—	—	58	
	1928-ban	—	3	25	17	45	—	—	—	—	—	45	
	1927-ben	—	1	3	9	22	35	12	—	—	—	47	
	1926-ban	—	—	—	1	2	3	15	17	—	—	32	
	1925-ben	—	—	—	—	1	5	15	14	—	—	35	
	1924-ben	—	—	—	—	—	1	3	11	—	—	34	
	1923-ban	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—	31	
	1922-ben	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	
	1921-ben	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
	c) vallása	róm. katolikus	63	49	62	39	213	32	33	23	26	114	327
		gör. katolikus	1	—	—	2	3	—	—	—	—	—	3
unitárius		—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
izraelita		1	2	2	1	6	1	2	2	1	6	12	
d) anyanyelve, nyelvtanulmány	magyar anyanyelvű	65	52	64	42	223	33	35	25	27	120	343	
	csak magyarul beszél	62	50	57	41	210	31	33	23	26	113	323	
	magyarul és németül beszél	3	3	6	1	13	1	2	2	1	6	19	
	magyarul és románul beszél	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	
e) szülők foglalkozása szerint	Középbirtokos és bérlő	2	1	5	—	8	1	1	1	1	4	12	
	Kisbirtokos, kisbérlő	10	7	4	4	25	2	2	2	4	10	35	
	Kisbirtokos, napszámos	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
	Egyéb önálló őstermelő	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
	Gazdasági tisztviselő	3	2	2	—	7	2	1	1	—	4	11	
	Földművelési napszámos	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	
	Nagyiparos	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	2	
	Kisiparos	10	6	11	4	31	4	4	2	3	13	44	
	Ipari tisztviselő	—	2	1	2	5	—	—	1	—	1	6	
	Egyéb ipari segédszemély	2	—	3	—	5	—	—	1	—	2	4	
	Nagykereskedő	3	—	—	—	3	1	2	—	—	2	8	
	Kiskereskedő	3	6	3	2	14	1	6	5	1	13	27	
	Kereskedelmi tisztviselő	1	1	3	1	6	1	1	—	—	2	8	
	Egyéb keresk. s.-személy	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	3	
	Közlekedési tisztviselő	—	—	1	—	1	2	1	—	—	2	5	
	Egyéb közlek. s.-személy	3	1	5	1	10	3	—	—	1	4	14	
	Köztisztviselő	8	11	9	7	35	—	5	3	4	12	47	
	Pap, tanár, tanító	3	5	4	4	16	7	1	1	3	12	28	
	Más értelmiségi	3	—	5	3	11	3	1	1	1	6	17	
	Közhivatali altiszt	3	2	1	1	7	1	—	—	—	1	8	
Katona-, csendőr-, rendőr-tiszt	1	1	1	3	6	3	1	2	—	6	12		
Katona-, csendőr-, rendőr-altiszt	—	1	4	2	7	—	3	1	1	5	12		
Nyugdíjas köztisztviselő	2	1	—	1	4	1	2	1	—	4	8		
Egyéb nyugdíjas tisztv.	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	2		
Nyugdíjas altiszt	1	1	1	—	3	—	—	—	—	—	3		
Egyéb és ismeretlen foglalkozású	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	2		
Árvaházi tanulók	6	2	—	4	12	—	3	2	3	8	20		

		I.	II.	III.	IV.	I-IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	V-VIII.	I-VIII.	
O s z t á l y o z o t t a n u l ó k	f) szüleik lakóhelye szerint	Pest vármegyében lakik	15	14	17	6	52	4	7	7	—	18	70
	Baranya	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
	Békés	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
	Bihar	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2
	Borsod	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	4
	Csongrád	2	—	1	—	—	3	—	—	—	1	1	2
	Fejér	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1
	Heves	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1
	Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében lakik	1	—	1	1	—	3	2	1	—	—	3	6
	Komárom vm.-ben lakik	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	3
	Nógrád vm.-ben	1	1	—	—	—	2	—	1	—	—	1	2
	Somogy vm.-ben	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1
	Sopron vm.-ben	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	2
	Tolna vm.-ben	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
	Veszprém vm.-ben	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
	Zala vm.-ben	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
	Baja thj. városban lakik	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
	Budapest thj.	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	5	5
	Kecskemét thj. városban lakik	43	36	43	31	—	153	27	22	14	21	84	237
Pécs thj. városban lakik	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Szeged thj.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
g) közül bejárók	Vonaton:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Alpár községből	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	
Belsőnyir községből	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Harkapuszta községből	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Helvecia községből	1	1	1	1	—	4	—	—	—	—	—	4	
Jakabszállás községből	1	1	2	—	—	4	—	—	—	—	—	4	
Izsák községből	2	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	
Kerekegyháza községből	1	3	2	1	—	7	—	—	—	—	—	7	
Kisfái községből	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Kisnyir községből	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Kiskunfélegyházáról	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Lajosmizse községből	4	2	—	2	—	10	2	—	3	1	6	16	
Lakytelek községből	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	2	
Nagynyir községből	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	
Szikra községből	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Összesen	14	11	8	4	—	37	2	1	4	1	8	45	
h) lakás szerint (internátus)	Szüleinelő lakik	48	45	51	32	176	27	23	16	17	83	259	
Kosztadónál lakik	5	3	2	1	11	22	2	3	3	2	9	20	
Piarista diákotthonban lakik	6	2	11	5	24	4	7	4	5	20	44		
Tanítók árvaházában lakik	6	2	—	4	12	—	3	2	3	8	20		
i) óra mulasztása	Heti órászámnál keveseb- bet mulasztott tanulók száma	36	23	30	15	104	21	24	13	19	77	181	
Az igazoltan mulasztott órák száma	3520	1455	1536	1843	8354	823	912	743	560	3138	11492		
Az igazolatlanul mulasztott órák száma	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
j) általános előmenetel	Kitűnő rendű	9	5	4	4	22	3	3	2	3	11	33	
Jeles rendű	3	3	5	1	12	7	1	1	1	1	4	16	
Jó rendű	15	15	19	11	60	7	8	8	8	8	31	91	
Elégséges rendű	26	21	26	17	90	16	18	12	15	61	151		
Túlnyomóan elégséges	13	4	9	12	38	8	7	9	11	35	73		
Elégtelen egy tárgybol.	5	7	4	5	21	3	4	2	—	9	30		
két	2	—	2	3	7	2	—	—	—	2	9		
3—4	5	1	4	1	11	1	1	—	—	2	13		
4-nél több	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
k) köz. rendk. tanulóját fizet tárgyát tanul	Rajzot	—	—	—	—	—	2	1	1	3	7	7	
Vivást	6	6	6	3	21	4	5	4	1	14	35		
Karének	15	13	13	13	54	5	12	12	12	41	95		
Összesen	21	19	19	16	75	11	18	17	16	62	137		
l) tandíjmentesek tandíjlat fizet tárgyát tanul	Tandíjmentes	—	—	1	4	5	3	4	4	3	14	19	
35— pengőt fizetett	2	3	2	2	5	1	2	3	1	7	14		
52:50	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5		
70—	62	47	59	35	203	28	28	18	23	97	300		
130—	1	1	—	1	3	1	1	—	—	2	5		

2. Tanulmányi eredmény.

Tantárgyak	Osztályok. — Nyilvános- és magántanulók száma. — Érdemjegyek,																															
	I. 64 + 1				II. 51 + 1				III. 64 + 0				IV. 41 + 1				V. 32 + 1				VI. 34 + 1				VII. 25 + 0				VIII. 27 + 0			
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen				
Magaviselet.....	37	27			29	22			41	23			24	17			22	10			18	16			14	10	1		25	2		
Hittan.....	28	26	11		23	21	7		40	20	4		15	18	9		14	12	7		14	16	5		13	6	6		13	14		
Magyar nyelv.....	16	17	29	3	12	17	22	1	12	21	30	1	8	10	21	3	6	9	18		6	13	15	1	9	8	8		5	13	9	
Történelem.....									29	20	15		17	12	13		12	14	6	1	9	15	11		11	7	7		8	11	8	
Gazdasági és társ ism.....																					11	17	6	1								
Föld- és néprajz.....	14	20	28	3	11	20	21		16	23	23	2													13	9	3					
Latin nyelv.....	13	15	26	11	7	13	24	8	13	17	28	6	5	8	21	8	4	6	20	3	5	13	15	2	6	6	12	1	4	2	21	
Görög nyelv.....																	4	2	5	1	3	3	4		4	2			5	5	8	
Német nyelv.....									12	18	29	5	8	12	19	3	5	9	17	2	9	9	17		8	5	12		5	12	10	
Francia nyelv.....																	4	4	12	1	5	8	12		3	4	11		2	7	11	
Bölcsészet.....																																
Természetrajz.....	27	19	17	2	19	23	10						11	18	13		17	10	6													
Vegytan.....																					15	8	12									
Természettan.....									18	26	19	1													6	9	10		10	8	9	
Mennyiségtan.....	14	20	25	6	9	24	18	1	10	26	22	6	6	12	23	1	5	12	13	3	4	11	17	3	5	7	13		9	8	10	
Rajz.....	17	31	17		17	24	11		14	37	13		16	8	18										10	10	5					
Középtértek.....		2	2			2	5			2	1			2	1			2	7			2	2			1	3			2	1	

3. Az iskola népessége az 1920–21. tanévtől.

	Osztályozott nyilvános tanulók									Osztályozott magántanulók									Nyilv. és m.-tan. összesen			Sikeres érettségi vizsgát tett
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I–VIII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I–VIII.	Fü.	Leány	Együtt	
1920—21.	50	51	48	30	29	21	18	29	276	8	6	5	1	4	5	2	5	36	304	8	312	27
1921—22.	55	51	52	40	26	32	19	19	294	1	2	—	2	3	1	2	2	12	306	—	306	15
1922—23.	50	44	47	39	29	25	30	22	286	4	2	1	1	2	1	—	11	296	1	297	20	
1923—24.	59	46	43	43	30	28	28	32	309	—	1	—	1	—	2	1	2	7	316	—	316	25
1924—25.	60	53	40	40	27	29	27	26	302	2	—	—	1	—	—	3	3	9	310	1	311	26
1925—26.	52	53	50	38	25	21	30	28	297	1	—	2	1	1	—	—	6	303	—	303	23	
1926—27.	58	46	43	49	23	25	30	26	300	—	1	—	1	—	1	1	—	4	304	—	304	24
1927—28.	50	49	32	37	32	30	24	26	280	—	—	—	1	—	1	—	1	3	283	—	283	23
1928—29.	49	44	44	26	34	27	32	24	280	—	—	—	—	—	—	—	—	280	—	280	21	
1929—30.	52	44	34	42	26	34	33	33	298	3	—	—	—	1	—	1	6	304	—	304	29	
1930—31.	63	47	33	36	32	28	44	29	312	—	2	—	—	—	1	1	1	5	317	—	317	27
1931—32.	65	51	39	31	26	29	36	41	318	1	1	1	1	—	—	2	1	7	325	—	325	34
1932—33.	54	62	37	39	30	23	39	39	313	3	1	2	2	1	—	1	1	11	324	—	324	38
1933—34.	58	49	59	35	29	27	22	29	308	—	1	—	1	—	—	1	—	3	311	—	311	25
1934—35.	69	49	51	53	31	29	35	21	338	—	—	1	—	—	—	—	1	339	—	339	20	
1935—36.	64	63	45	51	46	33	32	27	364	1	1	—	—	—	—	—	2	366	—	366	26	
1936—37.	75	70	57	47	43	44	35	35	406	—	—	2	1	—	—	—	3	409	—	409	29	
1937—38.	74	63	70	49	39	38	48	35	416	1	1	—	—	2	—	—	4	420	—	420	32	
1938—39.	53	67	60	64	42	37	37	43	403	1	—	—	1	—	—	—	2	405	—	405	36	
1939—40.	60	53	61	59	44	31	37	31	376	—	—	—	1	—	—	—	1	2	378	—	378	26
1940—41.	60	58	48	61	34	34	30	35	360	—	1	—	—	1	—	2	—	4	364	—	364	32
1941—42.	64	51	64	41	32	34	25	27	338	1	1	—	1	1	1	—	5	343	—	343	24	

4. Iskolai felszerelések értéke.

	Gyarapodás				Állomány		
	Vétel	Aján- dék	Érték		Darab	Érték	
	darab		pengő	fill.		pengő	fill.
Bútorok	132	—	3.452	85	953	24.617	52
Házi és irodai felszerelés	24	12	323	97	721	3.612	97
Tanári könyvtár	20	7	376	89	8.114	41.015	—
Ifjúsági könyvtár	110	—	547	—	3.810	10.557	80
Fizikai szertár	20	1	70	—	4.235	10.227	20
Természetrajzi szertár	130	29	617	48	3.082	8.562	83
Műv. tört. gyűjtemény	—	—	—	—	973	—	—
Tört. és földrajzi szertár	—	—	—	—	45	882	—
Rajzszertár	—	—	—	—	1.720	6.056	50
Énekszertár	—	—	—	—	423	336	38
Zenészertár	—	—	—	—	150	3.579	92
Tornaszertár	34	4	558	90	216	7.986	10
Összesen...	470	53	5.947	09	24.442	117.434	22

5. Az iskola épületének méretei.

a) A tantermek száma : 10. Területe : 50·40 m², 50·40 m², 49·39 m², 59·85 m², 73·39 m², 67·73 m², 67·10 m², 50·34 m², 74·94 m², 44·73 m².

b) Egyéb termek és helyiségek területe : görög terem 58·80 m², tanári szoba 30·87 m², tanári fogadószoba 31·84 m², várószoba 18·91 m², igazgatói várószoba 33·12 m², igazgatói fogadószoba 32·76 m², igazgatói iroda 29·28 m², emeleti tanári szoba 35·60 m², tanácsterem 70·76 m², tanári könyvtár 36·30 és 43·61 m², ifj. könyvtár 68·53 és 24·15 m², Segélyző Egyleti helyiség 29·28 m², természetrajzi szertár 93·24 m², fizikai szertár 72·45 m², történelem és földrajz szertár 46·36 m², énekszertár 42·54 m², zenészertár 43·31 m², rajzterem 155·61 m², tornaterem 220·00 m², öltöző 45·98 m², tornaszertár 44·88 m², díszterem 255·66 m², dísztermi karzat s erkélyek 235·00 m², iskolaszolga lakása 78·82 m², gépész lakása 76·82 m², portákszoba 24·23 m².

c) Az iskolai udvar területe 877 m². Összes beépített terület 2573 m².

d) Az iskola épülete részben vagy bizonyos időben egyéb intézmény céljaira nincs átengedve.

6. Földrengési obszervatórium.

Vezetője : Murányi Károly. A kecskeméti obszervatóriumot 1929 nyarán állították fel ; az új intézet alagsorában külön e célra épített helyiségébe pedig 1934 őszén hozták át. Az obszervatórium felszerelése a legmodernebb, s Középeurópában az első, melyet egyenesen földrengést jelző műszerek befogadására készült épületben helyeztek el. Az intézet két műszere közül a régebbi egy 40-szeres nagyítású, 25 kg-os Quervain-féle univerzális inga, mely jelenleg a rengéseknek csak horizontális komponenseit írja. A másik

műszer a 100-szoros nagyítású 80 kg-os Wiechert-féle inga, a mozgások vertikális komponensét jelzi. Az időjelet percenként kapja a két inga egy külön az obszervatórium számára készült Rosta-féle ingaórától, melynek járását mindennap a Nauenenből Zeesenen keresztül kapott időjelzés alapján ellenőrizzük.

Mivel a horizontális ingát éppen a kecskeméti viszonyok figyelembevételével a helyi erősebb rengések észlelésére állították fel, s így az a távoli gyenge mozgásokat nem regisztrálja, erre az esztendőre terveztük egy nagyobb érzékenyséű műszer beszerzését. A készülék leszállítása a háború miatt még nem történt meg, de ígéretet kaptunk, hogy még esetleg ebben az évben megkapjuk. Tervbe van véve a műszerhelyiség alatti pince kibetonozása is, mert a feltörő talajvíz a tartóoszlopok épségét veszélyezteti.

Az obszervatórium műszerei pontosan jelezték a kisebb és egészen távoli földrengéseket is, különösen szép diagrammot kaptunk a portugáliai földrengésről. Az intézet összeköttetésben áll a nemzetközi földrengésjelző szolgálattal. A nyert észleléseket s a műszerek adatainak tudományos feldolgozását a «Rapport microseismique de l'observatoire» évfolyamai tartalmazzák.

XII. TANKÖNYVJEGYZÉK.

Imakönyv minden osztályban : *Sik-Schütz*: Imádságoskönyv.

I. osztály. *Róm. kat. nagyobb katekizmus.* — *Alszeghy-Brisits-Sik*: Magyar olvasókönyv. — *Alszeghy-Sik-Techert*: Magyar nyelvtan. — *Bodnár-Kalmár*: Magyarország földrajza. — *Jirka*: Latin olvasókönyv. — *Jámbor-Kemenes*: Latin nyelvtan. — *Kerékgyártó-Mohay*: A ház és kert természetrajza. — *Gidró-Holenda*: Mennyiségtan. — *Német-Solymos*: Daloskönyv.

II. osztály. *Róm. kat. nagyobb katekizmus.* *Pokorny*: Ószövetségi bibliai történet. — *Alszeghy-Brisits-Sik*: Magyar olvasókönyv. — *Alszeghy-Sik-Techert*: Magyar nyelvtan. — *Bodnár-Kalmár*: Világrészek földrajza. — *Jirka*: Latin olvasókönyv. — *Jámbor-Kemenes*: Latin nyelvtan. — *Kerékgyártó-Mohay*: A magyar föld és idegen tájak természetrajza. — *Gidró-Holenda*: Mennyiségtan. — *Németh-Solymos*: Daloskönyv.

III. osztály. *Pokorny*: Újszövetségi bibliai történet. — *Alszeghy-Brisits-Sik*: Magyar olvasókönyv. — *Alszeghy-Sik-Techert*: Magyar nyelvtan. — *Balogh*: Magyarország története. — *Bodnár-Kalmár*: Általános földrajz. — *Jirka*: Latin olvasókönyv. — *Jámbor-Kemenes*: Latin nyelvtan. — *Bitter-Puhr*: Német nyelvkönyv. — *Óveges*: Kis fizika. — *Borosaj-Holenda*: Mennyiségtan. — *Bíró*: Művészeti alkotások. — *Németh-Solymos*: Daloskönyv.

IV. osztály. *Pokorny*: Katolikus szertartástan. — *Alszeghy-Brisits-Sik*: Magyar irodalmi olvasókönyv. — *Alszeghy-Sik-Techert*: Magyar nyelvtan. — *Arany-Nagy-Péterffy*: Toldi. — *Marczell-Szegedi*: Az antik világ és a keresztény Európa története. — *Jirka*: Latin olvasókönyv. — *Jámbor-Kemenes*: Latin nyelvtan. — *Bitter-Puhr*: Német nyelvkönyv. — *Kerékgyártó-Somogyi*: Ásványtan és földtan. — *Borosaj-Holenda-Korányi*: Mennyiségtan. — *Bíró*:

Művészeti alkotások. — *Melly-Párdányi-Mohay*: Egészségtan. — *Kiss*: Egyeséges magyar gyorsírás.

V. osztály. *Schütz*: Katolikus hittan. — *Alszegehy-Brisits-Sík*: Magyar irodalmi olvasókönyv. — *Alszegehy-Sík-Techert*: Magyar nyelvi olvasókönyv. — *Marczell-Szegedi*: A középkor és újkor története. — *Márkus*: Szemelv. Titus Livius műveiből. — *Vézner*: Lírai szemelv. — *Jámbor-Kemenes*: Latin nyelvtan. — *Maywald-Vayer-Mészáros*: Görög olvasókönyv. — *Maywald-Vayer-Mészáros*: Görög nyelvtan. — *Bitter-Puhr*: Német nyelvkönyv. — *Bitter-Teveli*: Rendszeres német nyelvtan. — *Birkás*: Francia nyelvkönyv. — *Birkás*: Francia nyelvtan. — *Greguss-Karl*: Élettudomány. — *Borosay-Holenda-Korányi*: Mennyiségtan.

VI. osztály. *Schütz*: Katolikus erkölcstan. — *Alszegehy-Brisits-Sík*: Magyar irodalmi olvasókönyv. — *Alszegehy-Sík-Techert*: Magyar nyelvi olvasókönyv. — *Marczell-Szegedi*: A legújabb kor története. — *Csóka-Zibolen*: Gazdasági és társadalmi ismeretek. — *Kuzmics*: Szemelvények Cicero beszédeiből. — *Márkus*: Szemelvények Vergilius Aeneiséből. — *Esztergomi-Gaál-Nagy*: Latin nyelvtan. — *Maywald-Vayer-Mészáros*: Görög olvasó- és gyakorlókönyv. — *Marót-Wagner*: Homeros Iliasa. — *Maywald-Vayer-Mészáros*: Görög nyelvtan. — *Bitter-Mayer-Puhr*: Német nyelvkönyv. — *Bitter-Teveli*: Rendszeres német nyelvtan. — *Birkás-Petrich*: Francia nyelvkönyv. — *Birkás*: Francia nyelvtan. — *Somogyi*: Vegytan. — *Borosay-Holenda-Korányi*: Mennyiségtan. — *Horváth*: Négyjegyű logaritmus.

VII. osztály. *Schütz*: Katolikus egyháztörténet. — *Alszegehy-Brisits-Sík*: A magyar irodalom története. — *Techert*: Magyar nyelvkönyv. — *Szegedi*: A magyar nemzet története. — *Bodnár-Kalmár*: Magyarország földrajza. — *Márkus*: Szemelvények Vergilius Aeneiséből. — *Kováts*: Szemelvények Cicero leveleiből és bölcséleti műveiből. — *Esztergomi-Gaál-Nagy*: Latin nyelvtan. — *Marót-Wagner*: Homeros Odysseiája. — *Mészáros*: Görög lírai anth. — *Mészáros*: Szemelvények Herodotosból. — *Maywald-Vayer-Mészáros*: Görög nyelvtan. — *Mayer-Puhr*: Német irodalmi olvasókönyv. — *Bitter-Teveli*: Rendszeres német nyelvtan. — *Birkás-Petrich*: Francia nyelvkönyv. — *Birkás*: Rendszeres francia nyelvtan. — *Óveges*: Fizika. — *Borosay-Holenda-Korányi*: Mennyiségtan. — *Horváth*: Négyjegyű logaritmus. — *Bíró*: Művészeti alkotások.

VIII. osztály. *Schütz*: Katolikus hitvédelem. — *Alszegehy-Brisits-Sík*: A magyar irodalom története. — *Techert*: Magyar nyelvkönyv. — *Szegedi*: Magyarország története. — *Balogh A.-Oszvald A.*: Szemelvények Tacitus műveiből. — *Vékey*: Horatius. — *Huszt*: Plinius levelei. — *Esztergomi-Gaál-Nagy*: Latin nyelvtan. — *Gerecs*: Sophokles Antigone. Oidipus. — *Papp*: Platon Kritonja. Szemelv. az Ap. és Ph.-ból. — *Maywald-Vayer-Mészáros*: Görög nyelvtan. — *Mayer-Puhr*: Német nyelvkönyv. — *Bitter-Teveli*: Rendszeres német nyelvtan. — *Birkás-Petrich*: Francia nyelvkönyv. — *Birkás*: Rendszeres francia nyelvtan. — *Óveges*: Fizika. — *Borosay-Holenda-Korányi*: Mennyiségtan. — *Horváth*: Négyjegyű logaritmus. — *Bíró*: Művészeti alkotások. — *Melly-Mohay-Párdányi*: Egészségtan. *Kornis*: A pszich. és log. el. 10. k.

Segédkönyvek. *Pintér*: Magyar nyelvvédők. IV—VIII. A magyar helyesírás szabálya (Akadémia). III—VIII. — *Jámbor-Kemenes*: Római régiségek

V—VIII. — *Husztli*: Chrestomathia. — *Wagner-Horváth*: Görög régiségek. V—VIII. — *Jirka-Vézner*: Latin-magyar és magyar-latin szótár. — *Bitter-Puhr*: Német-magyar és magyar-német szótár. — *Birkás*: Francia szótár. — *Lévay-Vida*: Görög szótár. — *Kogutovitz-Gergely-Hézer*: Isk. atlasz középiskolák számára I. osztálytól. — *Bartos-Kurucz*: Történelmi atlasz. III—VIII. — *Btró-Galla*: A rajz könyve. I—IV. — *Mohay*: Légoltalmi ismeretek.

XIII. TÁJÉKOZTATÓ AZ 1942—43. ÉVRE.

A tanulók felvétele június 26. és 27. napján történik ; a pótbeírás szept. 5-én lesz. Katolikus tanuló 35 P, protestáns tanuló 45 P, izr. tanuló 55 P felvételi díjat fizet. Ezenkívül a falusi tehetséges szegény gyermekek iskoláztatására fizet minden kitűnő-, jeles- vagy jórendű tanuló 2·50 P-t, minden elégségesrendű vagy ismétlő tanuló 5 P-t.

A tandíj évi 80 P ; ezt évi négy részletben kell majd fizetni okt., dec., febr. és ápr. 5-ig. A fizetés módját és a mentességért való folyamodás feltételeit annak idején közöljük. A tandíjrészletekkel egy időben minden ismétlő tanuló évi 50 P-t tartozik fizetni a falusi tehetséges szegény gyermekek iskoláztatására.

Ugyanerre a célra minden javítóvizsgálatot tevő tanuló egy összegben 25 P-t fizet közvetlenül a javítóvizsgálat előtt.

A javítóvizsgálat ideje : szept. 2. ; engedélyért folyamodni nem kell, ellenben a vizsgálat előtt át kell adniok a vizsgázóknak tanulmányi értesítőjüket.

A magán- és különbözeti vizsgálatok ideje : szept. 2., 3., 4. Mindkét vizsgálat feltételeit meg kell kérdezni az igazgatótól.

Az érdemes és rászoruló tanulók tankönyvszegélyért folyamodhatnak Diáksegélyző egyesületünkhöz. A folyamodványban jelölik meg az osztályt és a kért könyv címét. A folyamodványt aug. 27-én mise után nyújtják be a vezető tanár úrnál.

Az V. osztályba lépő tanulók szülei a beíráskor nyilatkoznak, hogy fiuk a görög vagy a francia nyelvet tanulja-e?

Szállást adni és fogadni csak az igazgató hozzájárulásával lehet.

Kecskeméten tartózkodó tanulóink vasár- és ünnepnap, *augusztus 27-én* is templomunkban hallgassanak szentmisét $\frac{1}{2}$ 9 órakor ; a többi tanuló tartózkodása helyén tegyen eleget vallási kötelességének.

Iskolánk fegyelmi szabályai a nagyszünetben is kötelezők.

Az igazgató a szünetben *kedden és pénteken 11—12-ig* fogad.

Szept. 8-án $\frac{1}{2}$ 9-kor Veni Sancte.

Igazgató.

TARTALOM.

	Oldal
XII. Pius pápa püspöki jubileumára. <i>Eröss József</i>	3
Hatvani Ede. <i>Iván János dr.</i>	9
Vincze László. <i>Molnár Sándor</i>	10
Szabó László emlékezete. <i>vitéz Sándor József dr.</i>	12
A családi nevelés alapelvei XII. Pius pápa tanítása szerint. <i>Eröss József</i>	16
Az iskola története	35
I. A tanév története	40
II. A tanári testület névjegyzéke, iskolai munkaköre	44
III. A tanárok iskolán kívüli munkája	46
IV. Jutalmazás; adományok	48
V. Könyv- és szertárak	53
VI. Ifjúsági egyesületek	55
VII. Rendkívüli tárgyak	73
VIII. A tanulók névjegyzéke és érdemsorozata	75
IX. Érettségi vizsgálat. — Pályaválasztás	84
X. Diákotthonok	85
XI. Statisztikai adatok	86
XII. Tankönyvjegyzék	91
XIII. Tájékoztató	93

Ad maius pietatis incrementum !

